TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 39 • SAYI 135

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

"Mobil Pardus" yatırım bekliyor

Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu:
Mobil teknoloji tabanlı daha çok proje yapılmalı

Yrd. Doc. Dr.F.Ülkü Selçuk: Nefret söylemini tersine çevirecek bilgisayar oyunları üretilebilir

Dil Bayramı

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 39 • SAYI 135

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU

Turhan Menteş, Lütfi Varoğlu, Levent Berkman, Koray Özer, Kemal Karakoçak, Türker Gülüm, Serdar Bilecen, Ekrem Yener, Necati Etlacakuş, Aslıhan Tüfekçi, Erdem Erkul

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA

Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ

Koray Özer

→ EDİTÖRLER

Aslıhan Bozkurt Haber, **İ. İlker Tabak** Genel, **Mehmet Ali Köksal** Hukuk, **Selçuk Özdemir** Eğitim, **Mukaddes Burhan** Savunma Bilişimi, **Görkem Çetin** Özgür Yazılım, **Talat Postacı** KOBİ, **Mehmet Yılmazer** Kamu BİB, **Erdem Erkul** E-Devlet, **İzzet Gökhan Özbilgin** Güvenlik **Nihal Sandıkçı** Müzik.

→ YAZI KURULU

Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Eşref Küçük, Levent Karadağ, Makbule Çubuk, Mehmet Pektaş, Necdet Kesmez, Nezih Kuleyin, Nihat Yurt, Onur Fenar, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Yasemin Altun, Serdar Biroğul, Ersin Taşçı, Ayfer Niğdelioğlu

→ GÖRSEL TASARIM

Mehmet Pektaş

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
Genel Merkez: Çetin Emeç Bulvarı, 4. Cadde No:3/11-12 06450 A. Öveçler-Ankara
Tel. 0312 479 3462, Faks: 0312 479 3467, e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Yazılarla ilgili her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

İÇİNDEKİLER

03 .... Künye
04 .... İçindekiler
06 .... Yayın Yönetmeninden - Koray Özer
08 .... 2010 Bilgi Toplumu İstatistikleri yayınlandı
14 .... "İnternet'e filtre", test uygulaması başladı
16 .... Sektörün yeni bakanları
18 .... BM: İnternet erişimi, bir "İnsan hakkı"
19 .... IBM'den beyni taklit eden yonga
20 .... Türkiye, Kart ve Kimlik Fuarı'nın onur konuğu

Dosya: Mobil işletim sistemleri
24 .... Mobil işletim sistemlerinin kıyasıya rekabetinde dengeler değişiyor
Doç. Dr. Selçuk Özdemir - Aslıhan Bozkurt
32 .... Taşınabilir cihaz türleri
34 .... Türkiye Mobil İşletim Sistemi Kullanım İstatistikleri
35 .... Hangi mobil işletim sistemi daha güvenli?
36 .... Mevcut ve yakın gelecekteki mobil işletim sistemleri
40 .... **Bilkom Genel Müdürü Cömert Varlık:**
iOS, tartışmasız bu alanın lideri
44 .... **Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu:**
Üniversite-sanayi-STK işbirliğiyle, mobil teknoloji tabanlı daha çok proje yapılmalı
48 .... **TÜBİTAK BİLGEM Pardus Proje Yöneticisi Erkan Tekman:**
Mobil dünyayı görmezden gelmiyoruz, ama büyük planlarımız da yok
52 .... 2015'te Android birinci, Apple iOS üçüncü olacak - M. Bayram Dede

54 .... **Ufkun ötesi:** Taşınırı, taşınmazı - Nezih Kuleyin
56 .... Vergi tahsilatına "e-proje" damgası
58 .... Türkiye, 1 milyon domaine ulaştı!

60 .... **Üç soru, üç cevap:** Yrd. Doç. Dr. F. Ülkü Selçuk - Arzu Kılıç
72 .... **Simge:** Zaman tüneli - İ.İlker Tabak
86 .... Türk malı DNA çipi üretildi
88 .... Teknolojik Gelişmeler Sosyal Bilgilere Neler Katabilir? - Hüseyin Oktay
92 .... AB süreci "cep"ten izlenecek
94 .... Yabancı sözcükler, dilleri zenginleştirmez, bozar ve yozlaştırır - Merih Işın
98 .... Trabzon'da işsiz gençlere bilişim eğitimi
100 .. ICT Summit Eurasia - Bilişim Zirvesi, Ekim'de İstanbul'da
102 .. Sanal ortam, sosyal medya ve sosyal ama sanal insanlık - Dr. Serdar Biroğul
106 .. "Yerli MSN", 5 milyon kullanıcı hedefliyor
108 .. Elektronik özellikli yeni TC Kimlik Kartı - Dr. Oktay Adalıer
112 .. Yaşlılara özel teknolojiler
114 .. TBD 2010 Bilim kurgu öykü yarışması ikincisi: Erguvan - Feray Şahin

Sektörün yeni Bakanları

Üç soru, üç cevap
Yrd. Doç. Dr. F. Ülkü Selçuk

Bilkom Gen. Müd.
Cömert Varlık

TÜBİTAK BİLGEM
Pardus Proje Yöneticisi
Erkan Tekman

Prof. Dr.
Şeref Sağıroğlu

Koray Özer
koray.ozer@tbd.org.tr

Değerli Okurlar

Eylül geldi, tatil bitiyor, okullar açılıyor. Dinlenme hallerimiz yavaş yavaş yerini proje meşguliyetlerine bırakıyor. Gezmeyi, eğlenmeyi, şezlogda yatmayı, kıpırtısızca çevremizi izlemeyi seviyoruz. Ama bunlar zaten yeni bir şeyler üretmenin veya varolanı sürdürmenin de tatlı güdüleyicileri... Sakinleşelim ki kafamızın içinde aynı anda on iş yapmaktan arap saçına dönmüş düşüncelerimiz, tasarılarımız, heyecanlarımız kuruyan bir sünger gibi beynimizin içinde genişleyerek eski yerlerine dönsün.

Eylül sayımızın dosya konusu mobil işletim sistemleri. Kişisel bilgisayarla cep telefonlarının yakınlaşarak gereksinimlere göre tablet pc'den, PDA ve akıllı telefonlara kadar çeşitlenmesi sonucunda cihazları yöneten işletim sistemlerinin önemi iyice ortaya çıktı. Bugünlerde sanki 1980'lerdeki DOS/WINDOWS geçişini yaşıyoruz. Nokia'dan Symbian ve Maemo; Google'dan Android; Apple'dan iOS (Mac OS); BlackBerry'den RIM; Microsoft'dan Windows Mobile; Linux Vakfı'dan MeeGo, LiMo ve daha birçok irili ufaklı mobil işletim sistemi tüketicilerin podyumunda kendilerini sergileyip kıyasıya birbirleriyle yarışıyorlar. Geçtiğimiz günlerde Nokia, pazar lideri olduğu halde Symbian işletim sisteminde yelkenleri suya indirdi ve 2016 yılına kadar Symbian'ı rölantide sürdüreceğini açıkladı. Görünen Google Android, Apple IOS ve MicrosoftWindows Mobile arasında kıyasıya bir rekabet yaşanacağı... Hız, işlev, tasarım, uyum, fiyat, reklam gibi değişkenler bu rekabette öne çıkanları belirleyecekler... Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu ve değerli teknoloji yazarımız Melih Bayram Dede de dosya konumuz için bizle görüşlerini paylaştı.

Asıl gelmek istediğim konu, yaşanan bu kıyasıya rekabette bizim sahaya sürecek oyuncumuzun olup olmadığı? Yoksa biz oynanan maçı aynı Ganalılar, Kolombiyalılar, Lüksemburglular veya Sri Lankalılar gibi tribünden mi izliyoruz? "Pardon", bizim bir Pardus'umuz yok muydu? TÜBİTAK BİLGEM Pardus Proje Yöneticisi Erkan Tekman'a dosya konumuz çerçevesinde bu soruyu sorduk... "Mobil dünyayı görmezden gelmiyoruz, ama büyük planlarımız da yok" diyen Tekman öte yandan "Tekliflere de açığız," diyor. Almanya ve Çin'in kendi işletim sistemlerini ürettiklerini biliyoruz. Pardus'un kaç devlet kuruluşunda çalıştığı sorusu dilimizin ucunda "Çayda çıra" oynarken, geleceği planlayan kurumlarımızın ve kuruluşların bu konuda depar atma zamanlarının gelip gelmediğini düşümelerinin sırası sanırım... Malum gecikmelerle de olsa uçak çıktı uçak yaptık (Kayseri Uçak Fabrikası-1925), araba çıktı, araba yaptık (Devrim), cep telefonu çıktı cep telefonu yaptık (Aselsan), işletim sistemi çıktı işletim sistemi yaptık (Pardus). Yaptık da bir türlü ticarileştiremedik...

Arzu Kılıç'ın Atılım Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. F. Ülkü Selçuk'la gerçekleştirdiği saldırgan milliyetçilik, ırkçılık ve etnik merkeziyetçilik gibi nefret söylemleri hakkındaki söyleşisinin ilginizi çekeceğini düşünüyorum. Selçuk, tüm insanların yaşama hakkı olmasına rağmen bu evrensel kuralın, sıklıkla ihlal edilmesinin nedenleri üstünde dururken üretilen zenginliklerin hakça paylaşılmamasından doğan gerilimi bize hümanist bir dille anlatıyor.

Türkiye Bilişim Derneği'nin en önemli amaçlarından biri de bilişim terimlerine Türkçe karşılık üretmek. Kuşkusuz Onursal Başkanımız Aydın Köksal'la TBD'nin bu konuda çok önemli bir yol kat ettiği bir gerçek. Ancak, teknoloji değişiyor, gereksinimler değişiyor, dün "A" dediğimiz bugün "B" oluyor, bildiğimiz bilmediğimize, bilmediğimiz bildiğimize dönüşüp duruyor. Nasıl bizler doğup ölüyorsak kavramlar ve terimler de dilcinin, tarihçinin, edebiyatçının, bilimadamının yapıtlarındaki sayfalara veya medya dosyalarının kodlarının arasına sıkışıp kalıyor ya da yeniler, eskileri kavraya kavraya dönüşerek yeni anlamlarla algılarımızı kavrayışlarımızı tazeliyor. Telepati Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Merih Işın yazısında, "Dil Bayramı"ndan yola çıkarak sapla samanın, çöple salkımın sık sık karıştığı dil alanındaki "bilişim", "iletişim" ve "haberleşme" kavramları arasındaki anlam farklılıklarına ve kesişimlere değiniyor; aslında bu alandaki gittikçe büyüyen karmaşaya... Bu hamur daha çok su yutacak gibi... Herkese iyi okumalar diliyorum.

Koray Özer

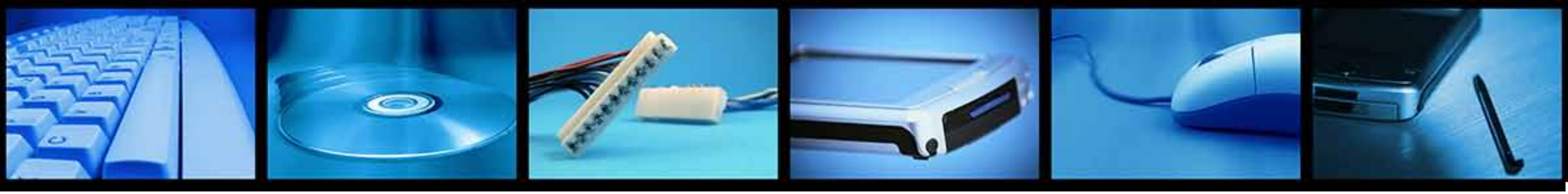

2010 Bilgi Toplumu İstatistikleri yayınlandı

Türkiye BİT sektörü, 25,05 milyar ABD Doları seviyesine ulaşırken İnternet kullanım oranı 2010'da yüzde 37,6'ya yükseldi. Yıl sonunda yaklaşık 2 milyon kişi e-Devlet Kapısı'nı kullanırken 2011 yılı Mayıs başında bunun 7 milyona çıkması dikkat çekti. Temel kamu hizmetlerinin elektronik ortama aktarılması oranı yüzde 89 oldu.

Aslıhan Bozkurt

61. Hükümetin göreve başlaması ile birlikte Bakanlıkların yeni yapılanmasıyla Kalkınma Bakanlığı'na bağlanan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bünyesinde çalışan Bilgi Toplumu Dairesi, üç yıldır düzenli biçimde hazırladığı Bilgi Toplumu İstatistikleri Raporu'nun 2011 yılı için olanını yayımladı. Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm sürecindeki durumunu ortaya koyma ve gelişmeleri aktarmayı hedefleyen yayın, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve diğer kurumlar tarafından, Bilgi Toplumu Stratejisi (BTS) kapsamında belirlenmiş 117 adet gösterge bazında üretilen ve yine TÜİK tarafından konsolide edilerek DPT'ye iletilen 2010 yılı ve öncesine ait verilerin analizini kapsıyor.
Bilgi toplumu istatistiklerinde İnternet kullanımı, e-ticaret, e-devlet, bilgi teknolojileri ve elektronik haberleşme sektörleri, bilişim sektöründe istihdam ve Ar-Ge gibi farklı pek çok veri bulunuyor. Bilgi Toplumu İstatistikleri Raporu'nda öne çıkan bazı konular şöyle:

-Ülkemizde İnternet kullanımı artmaya devam ediyor. Buna göre, 16-74 yaş grubunda İnternet kullanım oranı 2010'da yüzde 37,6'ya ulaştı.

-Avrupa Birliği (AB) tarafından izlenen ve "her gün veya haftada en az bir defa İnternet kullandığını beyan edenlerin oranı" anlamına gelen "düzenli İnternet kullanım" oranı, Türkiye'de 2010'da yüzde 33,3 oldu. Düzenli İnternet kullanımı için AB ortalamaları sırasıyla yüzde 69 ve yüzde 67. Düzenli İnternet kullanım oranları İzlanda'da yüzde 92, İngiltere'de yüzde 80, İtalya'da yüzde 48, Yunanistan'da yüzde 41 ve Romanya'da yüzde 34 olarak gerçekleşiyor. Benzer şekilde evlerde genişbant İnternet sahipliği Türkiye'de yüzde 33,8 iken AB'de bu oranlar yüzde 63,5 seviyesinde.

-Genel olarak İnternet kullanım amacı yıllar itibarıyla çok fazla değişiklik göstermedi. 2010'da İnternet kullanıcıları en çok e-posta gönderdi, sohbet odaları, haber grupları veya çevrimiçi tartışma forumlarına mesaj iletti. İnternet'in eğitim, alışveriş, bankacılık gibi amaçlarla kullanımı ise düşük düzeylerde kaldı. Buna karşın 2010'da çevrimiçi bankacılık ve alışveriş oranlarındaki artış dikkat çekti.

Evlerin 44'ünde bilgisayar var

-Evde bilgisayar sahipliği, İnternet erişimi ve genişbant aboneliği artış gösterdi. Masaüstü bilgisayar, dizüstü bilgisayar veya el bilgisayarı olarak ele alındığında; 2010'da evlerin 44'ünde bilgisayar var; İnternet bağlantısı olan ev oranı ise yüzde 34. İnternet bağlantısına sahip evlerden, yüzde 73,3'ü ADSL, yüzde 5,6'sı cep telefonu, yüzde 2,3'ü ise 3G modem üstünden İnternet'e erişiyor. 2010'da ticari olarak kullanıma başlanan fiber erişim ise yaklaşık 150 bin aboneye hizmet veriyor.
-2010'da seçilmiş sektörlerde 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin yüzde 92,3'ü bilgisayar kullandı ve bunların yüzde 90,9'u da İnternet erişimine sahip. İnternet erişimi olan girişimlerin yüzde 57,8'inin İnternet sayfası bulunuyor.

-İnternet erişimi olan girişimlerde en çok (yüzde 87,3) DSL (ADSL vb.) ile İnternet bağlantısı yapıldı.
Girişimlerde 3G teknolojisine de rağbet gördü ve İnternet'e girişimlerin yüzde 12,9'u 3G modem, yüzde 11'i ise 3G telefon üstünden erişti.

-Haftada en az bir kez İnternet kullanan çalışanların oranı, 2010'da yüzde 28,5 olan girişimlerin İnternet'i kullanma amaçları arasında ilk sırada bankacılık ve finansal hizmetler geliyor. Bu oran 2010'da yüzde 78,1 oldu.

-Bankalararası Kart Merkezi'nin verilerine göre İnternet üzerinden yapılan e-ticaret işlemleri toplam tutarı son bir yıl içinde yüzde 48,2'lik artışla 2010'da 15 milyar 225 milyon TL'ye ulaştı.

7 milyon kişi e-Devlet Kapısı'nı kullanıyor

-Birey ve girişimlerin kamuyla işlemlerinde İnternet'i kullanma oranları sınırlı düzeyde artış gösterdi. 2010'da bireylerin kamu kurumlarıyla iletişimde İnternet'i kullanım oranı yüzde 27,2 olurken girişimlerin aynı amaçla İnternet'i kullanım oranı 2009'da yüzde 72,8 oldu. Hem birey hem de girişimler için kamu kurumlarıyla iletişimde İnternet'i kullanım amaçları arasında ilk sırada bilgi edinme yer alıyor. Yine hem birey hem de girişimler için e-devlet hizmetlerini kullanmama nedeni olarak da en çok yüz yüze görüşmenin tercih edilmesi belirtiliyor. Diğer taraftan, güvenlik kaygısı bireylerin e-devlet hizmetlerini kullanmasının önünde önemli bir engel oluşturmazken, girişimlerde bilgi güvenliği ve korunmasına ilişkin kaygılar önemli bir sorun olarak öne çıkıyor.

-Engellilere erişim olanağı sağlayan kamu İnternet siteleri 2009'da yüzde 2,6 iken bu oran 2010'da yüzde 17,9'a ulaştı.

-AB 20 temel kamu hizmeti dikkate alındığında, kamu hizmetlerinde elektronik kanallardan gerçekleşen işlemlerin oranı 2010'da yüzde 81,4 olarak gerçekleşti. 18 Aralık 2008'de 22 hizmetle faaliyete geçen e-Devlet Kapısı'ndan sunulan hizmet sayısı 2010 sonunda 246'ya ulaştı. Bu arada 2008'de 10 bin civarında olan e-Devlet Kapısı kullanıcı sayısı 2010 sonunda 1,95 milyon, 2011 yılı Mayıs ayı başında ise 7,14 milyona çıkması dikkat çekti.

-e-Devlet uygulamaları kamu harcamalarında tasarruf ve maliyet etkinliği sağladı. (Ulusal Yargı Ağı Projesi'nin (UYAP), 23 ayrı uygulaması ile projenin başlangıcından Nisan 2011'e kadar yaklaşık 1,6 milyar TL tasarruf edildi ve bunun yaklaşık 705 milyon TL'lik kısmı Merkezî Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) ile entegrasyon sayesinde gerçekleşti. Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS) çerçevesinde sadece 3 belgenin elektronik ortamda takibi ile kırtasiye ve ulaşım giderlerinden 2010'da 11,8 milyon TL tasarruf sağlandı. Araç Tescil ve Sürücü Belgesi İşlemleri (ASBİS) Projesi ile ikinci el araçların alım satımının noterlerde elektronik ortamda gerçekleştirilmesiyle sadece bazı formların işlemden kaldırılması sayesinde bir yılda vatandaşların ödemesi gereken 21,9 milyon TL tasarruf edildi. 2008-2010 döneminde uygulanan Elektronik Fatura Kayıt Sistemi ve 2010 yılı Kasım ayında uygulamaya konan e-fatura uygulaması ile 2008'den 2011 yılı Mayıs ayına kadar 218,5 milyon TL tasarruf sağlandı.

-Türkiye'de merkezi kamu kurumlarının BİT yatırımları için 2002-2011 döneminde toplam 9,6 milyar TL ödenek ayrıldı. 2011'de kamu BİT yatırımları için ayrılan ödenek tutarı 2 milyar TL'yi aştı.

-AB tarafından 2001'den itibaren düzenli olarak gerçekleştirilen "e-Devlet Ölçümleme ve Kıyaslama Çalışması"nın 9.'su 2010'da gerçekleştirildi. Çalışma 27 AB üyesi ülke ile Türkiye, Hırvatistan, İzlanda, Norveç ve İsviçre'nin yer aldığı 32 ülkeyi (AB27+) kapsadı. Çalışmaya göre Türkiye, 20 temel kamu hizmetinin tamamen elektronik ortama taşınmasında yüzde 89 ile yüzde 82 olan AB27+ ortalamasının üzerinde bir değer elde etti. Aynı şekilde, hizmetlerin olgunluk seviyesinde ülkemiz yüzde 91 ile yüzde 90 olan AB27+ ortalamasının üzerinde bir seviyeyi yakaladı.

Türkiye BİT sektörü, 25,05 milyar dolar

-2008 yılı sonu itibarıyla 24,88 milyar ABD Doları olan Türkiye BİT sektörü, global kriz döneminde daralmakla birlikte, 2010'da yüzde 4,5 büyüdü ve 25,05 milyar ABD Doları seviyesine ulaştı. Pazar içinde iletişim teknolojileri ve bilgi teknolojileri alt sektörlerinin büyüklükleri sırasıyla 17,48 ve 7,57 milyar ABD Doları buldu. Kriz döneminde de büyümeye devam eden bilgi teknolojileri sektörünün payı ilk kez yüzde 30'a çıktı.

-2010'da bir önceki yıla göre iletişim teknolojileri sektörü yüzde 1,04, bilgi teknolojileri sektörü ise yüzde 13,66 büyüdü. Bilgi teknolojileri pazarındaki büyümede en büyük payı yüzde 21,98 oranıyla hizmetler alt sektörü aldı. İletişim teknolojileri ve bilgi teknolojileri sektörlerinin GSYH içindeki payı sırasıyla yüzde 2,37 ve yüzde 1,03 oldu. Bilgi teknolojileri sektörü içinde bu payın yüzde 0,83'lük bölümü donanım alt sektörüne ait.

-BİT sektörü donanım ihracatı 2010'da yüzde 14,1, ithalatı ise yüzde 16,5 büyüdü. Ancak, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 10,4'te kaldı.

-2010 yılında ülkemizde yüzde 11,6 olan genişbant abone yoğunluğu, 2009 yılı sonu itibarıyla yüzde 30 civarında olan AB-27 ortalamasının oldukça altında bulunuyor. Genişbant abone yoğunluğu bakımından Türkiye, OECD ülkeleri ile kıyaslandığında Meksika ile birlikte son sırada yer aldı. OECD ortalaması 2010 yılı Haziran ayı itibarıyla yüzde 57,2 oldu.

Şekil 1.1: **Son 3 Ay İçinde İnternet Kullanımı**

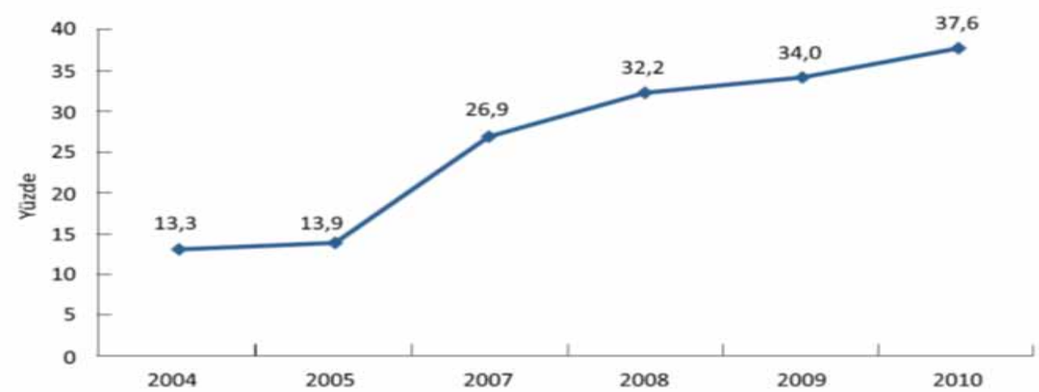

Kaynak: TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi

Şekil 1.5: **Düzenli İnternet Kullanımı**

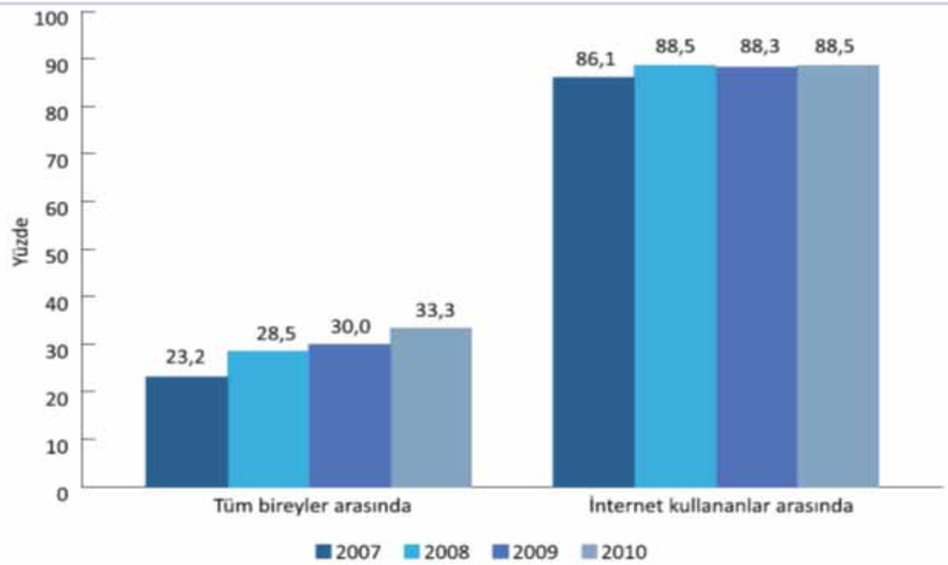

Kaynak: TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi

Tablo 5.1: **Erişim Teknolojilerine Göre Genişbant Abone Sayıları**

Yıllar	Abone Sayısı ve Pazar Payı	Erişim Teknolojisi				
		DSL	Kablo	Fiber	Kablosuz	Diğer
2007	Abone Sayısı (milyon)	4,70	0,04	0	0	0,02
	Pazar Payı (%)	98,74	0,84	0	0	0,42
2008	Abone Sayısı (milyon)	5,67	0,07	0	0	0,02
	Pazar Payı (%)	98,44	1,21	0	0	0,35
2009	Abone Sayısı (milyon)	6,22	0,15	0	0,4	0,02
	Pazar Payı (%)	91,61	2,21	0	5,89	0,29
2010	Abone Sayısı (milyon)	6,64	0,27	0,15	1,45	0,05
	Pazar Payı (%)	77,57	3,15	1,75	16,95	0,58

Kaynak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

Şekil 3.1: **Kamu BİT Yatırım Ödenekleri (2002-2011)**

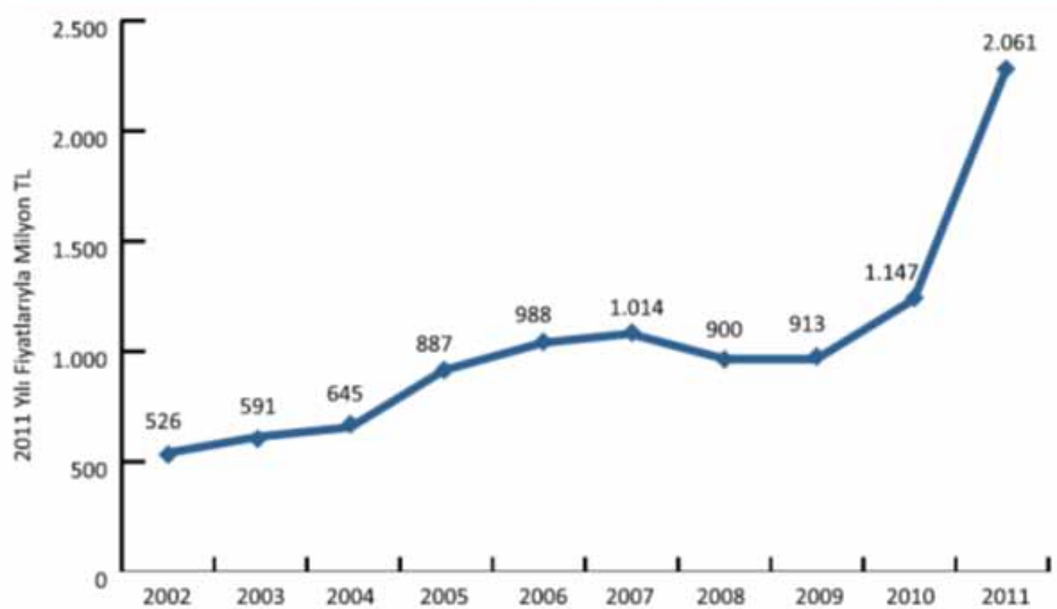

Kaynak: DPT

"İnternet'e filtre", test uygulaması başladı

"Güvenli İnternet" kapsamında 22 Ağustos'ta başlatılması planlanan filtre uygulaması üç ay ertelendi. Üç ay sürecek test dönemi "Çocuk" ve "Aile" profilleri için başlatıldı

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) "Güvenli İnternet Hizmeti" adını verdiği filtreleme uygulamasının test süreci, 22 Ağustos 2011'de başladı. İnternet servis sağlayıcılar (ISS), uygulama gereği kurdukları altyapıyı 3 ay boyunca test edip aksaklıkları giderecek. Gündeme gelebilecek olası sorunlara da müdahale edilecek. Test süreci, ISS'ler ile BTK arasında 22 Kasım 2011'e kadar gerçekleştirilecek.

Tercihe bağlı olacak uygulama ile ISS'ler, bu hizmeti tercih eden abonelere "Çocuk" ve "Aile" olmak üzere iki farklı profilli ayrı ayrı ya da ikisini birden ücretsiz sunacak. Hizmetten yararlanmak istemeyenler ise, mevcut İnternet hizmetini almaya devam edecekler. Güvenli İnternet hizmeti, 140 kadar ISS tarafından verilirken İnternet kafe ve kurumsal aboneler uygulamanın dışında olacak. Test döneminde (22 Ağustos-22 Kasım arası) İnternet aboneleri herhangi bir işlem yapmayacak. Güvenli İnternet paketine geçmek isteyen aboneler, 22 Kasım'dan sonra hizmet aldığı ISS'e başvuracak.

Aboneler, güvenli İnternet hizmetine ilişkin taleplerini hizmet aldığı ISS'e (yeni abone ise abonelik sözleşmesinin imzalanması sırasında), çağrı merkezi, kısa mesaj (SMS) veya ilgili İnternet sitesi aracılığıyla bildirecek. ISS'ler tarafından abonelere verilecek kullanıcı adı ve şifre ile Profil Düzenleme İnternet Sayfası'ndan profiller arasında geçiş yapılabilecek veya "hizmet" devre dışı bırakılabilecek. Profilleri nedeniyle engellenen İnternet sitelerine erişmek isteyen aboneler, işletmeciler tarafından tasarlanacak olan Uyarıcı ve Bilgilendirici İnternet Sayfası'na yönlendirilecek. Güvenli İnternet Hizmetinin kapsamında engellenen İnternet sitelerinin listelerinin oluşturulmasına ilişkin kriterler, Güvenli İnternet Hizmeti Çalışma Kurulu tarafından tespit edilecek.

Aile ve Sosyal Yardımlar Bakanlığı koordinasyonunda 11 üyeden oluşacak olan Güvenli İnternet Hizmeti Çalışma Kurulu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan 3, İnternet Kurulu'ndan 2, BTK'dan 2 ve psikoloji, pedagoji, sosyoloji ile diğer ilişkili alanlarda uzmanlığı olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından teklif edilecek 8 kişi arasından BTK tarafından seçilecek 4 üyeden oluşacak. Kurul, tespit ettiği ilkeler çerçevesinde engellenen sitelerin listelerini belirleyecek.

Kullanıcılar ve İnternet site sahipleri, İnternet sitelerinin uygulama kapsamında olup olmadığının değerlendirilmesi için BTK'ya başvuru yapabilecek ve itiraz edebilecek. ISS'ler geliştirdikleri yazılım ve donanım çözümlerini yedekli olarak kuracak.

Değişiklik ve erteleme!

Kamuoyunda "İnternette sansür" şeklinde değerlendirilip tartışma ve protestolar neden olan Güvenli İnternet Hizmeti usul ve esasları, İnternet Kurulu başkanlığında gerçekleştirilen STK toplantısı raporu doğrultusunda yeniden ele alındı. Uygulama 3 ay ertelenip tepki çeken "standart" ile "yurtdışı" profilleri paketten çıkarıldı. Güvenli İnternet Paketi'nde sadece "Çocuk" ve "Aile" profili yer aldı

T.C.B.M.M.

Sektörün yeni bakanları

Bilişim sektörünü kapsayacak tek bir bakanlık kurulmazken Ulaştırma Bakanlığı'nı yine Yıldırım sürdürecek. Teknoloji ise, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak Ergün'ün yönetiminde olacak.

61. Hükümetin Bakanlar Kurulu, 6 Temmuz 2011'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklandı. Seçim öncesinde hükümetin, TBMM'den 6 aylığına aldığı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarma yetkisi ile bakanlar kurulunu yeniden yapılandıracağı gündeme gelmişti. Yeni yapılanmada "Bilişim" adını taşımasa da, sektörü kapsayacağı bildirilen bir bakanlıktan ilk kez somut bir şekilde söz edilmişti. KHK kapsamında 12 Haziran seçimlerinden sonra bazı devlet bakanlıkları kapatılırken 9 yeni bakanlık kuruldu.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, yeni oluşturulurken altı yeni milletvekili, bakan olarak görev aldı, 3 bakanın da görevinde değişiklik yapıldı. Yeni Bakanlar Kurulu'nda bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü ile ilgilenecek bakanlar olarak Ulaştırma Bakanlığı'na seçim öncesi kanuni zorunluluk gereği "ara veren" Binali Yıldırım getirilirken, artık ismi Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olan eski Sanayi Bakanlığı'na ise yine Sanayi eski Bakanı Nihat Ergün getirildi. Ayrıca Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz oldu.

Ve, ilk bakan yardımcısı, Kavranoğlu

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bakan Yardımcısı olarak atandı. Kavranoğlu, 1962'de Rize Gündoğdu'da doğdu. Ortaokul ve liseyi İstanbul Suadiye Lisesi'nde okudu. 1984'te İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği'nden mezun oldu. California Institute of Technology'de (Caltech, Pasadena, CA) 1986'da master ve 1989'da doktorasını elektronik mühendisliği alanında tamamladı. Suudi Arabistan'da bulunan King Fahd University of Petroleum and Minerals'da 1989'da yardımcı doçent, 1993'te doçent oldu.

2006-2007 yılları arasında İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde doçent olarak kısmi statüde görev yaptı. Ağustos 2009'dan itibaren Yalova Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'ne Profesör olarak atandı. Yayınlanmış çok sayıda makale ve diğer yayınları bulunan Kavranoğlu, 1997-2009 yılları arasında mobil, uydu haberleşmesi, GPS teknolojileri ve İnternet uygulamaları konusunda teknoloji geliştiren, üreten şirketler kurdu ve yönetti. Kavranoğlu, evli ve 7 çocuk babası.

BM: İnternet erişimi, bir "**İnsan hakkı**"

İnternet erişimi "bir insan hakkı" olarak tanımlanırken politikacıların bunu sağlamakla yükümlü oldukları belirtildi.

Birleşmiş Milletler (BM), 3 Haziran 2011'de yayınladığı "Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression" başlıklı raporunda, İnternet erişim hakkının bir "insan hakkı" olduğuna dikkat çekti.

Raporun yazarı Frank La Rue, web'in diğer insan haklarını da destekleyen bir araç haline geldiğini vurguladı. Raporun konuyla ilgili bölümünde şunlar ifade edildi:

"İnternetin benzersiz ve dönüştürücü doğası, sadece bireylere fikri ve ifade özgürlüğünü sağlamakla kalmıyor, yanı sıra toplumun bir bütün olarak gelişmesini sağlayacak, diğer insan haklarını da destekliyor.

İnternet bir dizi insan haklarını destekleyen, gelişmeleri hızlandıran önemli bir araç haline geldi. Bu nedenle internete global erişimi sağlamak bütün devletlerin en önemli önceliği olmalıdır.

Bu nedenle her devlet, internetin, uygun fiyatlarla, geniş bir şekilde var olmasını, kullanımını temin edecek anlamlı ve güçlü bir yasal ortamı geliştirmelidir."

IBM'den beyni taklit eden yonga

Düşünecek, veri toplayıp analiz yapacak, deneyimlerinden öğrenecek olan yeni yonganın koklama hassasiyeti de olacak.

Bilgisayarların deneyimlerinden öğrenmeleri, kuramlar geliştirmeleri ve sonuçlardan ders çıkarmalarını sağlayan bir yonga (çip) geliştirildi. İnsan beyninin çalışmasını taklit eden bir yonga (çip) geliştiren IBM, bu yongalarla yapılacak "düşünen bilgisayar"ların, bugünün geleneksel bilgisayarlarıyla aynı şekilde programlanmayacağı açıkladı. Bu bilgisayarların, deneyimlerinden öğreneceklerini, bağlantı kuracaklarını, kuramlar geliştireceklerini, anımsayacaklarını ve sonuçlardan ders çıkaracakları da kaydedildi.

IBM'den yapılan açıklamada bu tip iki yonganın üretildiği ve şu anda test edildiği belirtildi. Şirket, her iki yonganın da silisyum yalıtkan üzerinde 45 nanometre kalınlığında olduğunu ve 254 nörona (sinir hücresi) eşdeğer kapasiteleri bulunduğuna işaret etti. IBM, uzun vadede hedeflerinin 10 milyar nöron kapasitesine (insan beyni 100 milyar kapasiteli) ulaşan bileşenlerden bir kompleks geliştirmek olduğunun altını çizdi.

Yeni yongaları kullanan bilgisayarların daha az enerji tüketeceği ve günümüz makinelerinden çok daha küçük olacağı belirtildi. IBM, düşünen bir bilgisayarın, örneğin sıcaklık, basınç ve dalgaların yüksekliğiyle ilgili verileri derleyip, farklı tipteki deniz sensörlerinden sağlanan verileri analiz edip tsunami alarmı verebileceğini ya da koku alma hassasiyeti sayesinde toptancıları taze ürün stoklarını idare etmelerinde yardım edebileceğini bildirdi.

Üretilen yonga konusunda Endpoit Technologies Associates'den Roger Kay, "Bu yeni bir ufuk, kimse böyle araştırmalar yapmamıştı" derken, New York Üniversitesi'nden nöroloji profesörü Anthony Movshon, IBM mühendislerinin yapmaya çalıştıklarının, beynin uyum sağlamak için yaptığı "plastisitenin" aynısını yongaya yerleştirmek olduğuna dikkat çekti.

SyNAPSE adı verilen projenin ikinci aşamasında IBM, Columbia, Cornell, California ve Wisconsin gibi ABD'nin önde gelen üniversiteleriyle işbirliği yapacak. Projeye, ABD silahlı kuvvetlerinin yüksek teknoloji projelerini finanse eden DARPA adlı kuruluş 21 milyon dolar kaynak sağladı.
Bu yongalar daha az enerji tüketecek, düşünecek, veri toplayıp analiz yapacak. Ayrıca deneyimlerinden öğrenebilecek ve koklama hassasiyeti olacak.

Türkiye, Kart ve Kimlik Fuarı'nın onur konuğu

15-17 Kasım 2011'de Paris'te yapılacak olan "Cartes & Identification" Fuarı'na Türkiye, bu yıl "Onur Konuğu" olarak katılacak.

Dijital güvenlik ve akıllı teknolojiler (kart) alanında dünyanın en önemli organizasyonları arasında yer alan Kart ve Kimlik "Cartes & Identification" Fuarı, bu yıl 15-17 Kasım 2011'de Paris'te yapılacak. Fuarın bu yılki onur konuğu, ödeme, kimlik ve mobil iletişim alanında "ilkleri" uygulayan Türkiye olacak. Kart ve dijital güvenlik sektörünün aktörlerinin buluşacağı 26'ıncı "Cartes & Identification" fuarı, Comexposium organizatörlüğünde Paris Nord Villepinte Sergi alanında düzenlenecek. Üç gün sürecek fuara geçen yıl, 57 farklı ülkeden katılımcı katıldı ve 18 konferans gerçekleşti. Sanayinin liderlerinin, pazarın önemli eğilimlerini analiz edip stratejik vizyonlarını belirttikleri, etkinlikte, "Nesnelerin M2M'si & Internet"i standında uzmanlar, ev otomasyon uygulamalarını sundu, akıllı teknolojiler alanında yeni uygulamaları sundu. Bu standda, aralarında Gemalto, Infineon Technologies, Morpho, NXP ve Oberthur Technologies'nin bulunduğu 15 şirket yer aldı. Bu alan ve bu tema ile ilgili konferanslar, 2011'de de tekrarlanacak. 62 şirketin yer aldığı kimlik belirleme ve kimlik doğrulama teknolojilerine ayrılan alanında ise, biyometri, belge ve ticari işlemlerin güvenliğinin sağlanması, kimlik doğrulaması, fiziki ve mantıksal erişim kontrolüne bağlı son teknolojiler tanıtıldı.

Mobil ödeme NFC'nin Avrupa'daki ilk ticari kullanımı ve EMV ödeme işlevini entegre eden dünyanın ilk kimlik kartı gibi örneklerle Türkiye, dünyadaki banka kartı kullanıcıları alanında en önemli ülkeler arasında yer alıyor. ATM'lerin Avrupa'daki pazar lideri olarak gösterilen, akıllı kart alanındaki yenilikçilik yeteneğini kanıtlayan Türkiye'de, akıllı kart sektörü hızla büyüyor. 63 milyonunun cep telefonu kullandığı 74 milyonluk nüfusuyla Türkiye, ödeme sistemleri için yüksek bir potansiyel oluşturuyor.

Üretilen kartlarda son 5 yıl içerisinde yüzde 40 artış ve temassız yeni çözümlerin dinamik uygulaması birçok gelişme fırsatı sunuyor. Temassız teknolojiler, kentsel alanlarda da kullanılıyor ve bankalar, genç kentlileri fethetmek için rekabete girip ilerleme eğilimi gösteriyor. 2011 yılı ilk çeyreğinin sonunda çıkartılan 120 milyondan

fazla kart (yaklaşık 5 yılda yüzde 53 artış ve 1,8 milyona yakın POS terminali), Türk bankacılık sektörünün canlılık ve yenilikçiliğini ortaya koyuyor. Türkiye, Bankalar arası Kart Merkezi'nin (BKM) koordinasyon ve girişimleriyle EMV geçişini olağanüstü kısa zamanda tamamladı. Günümüzde bankacılık alanındaki "ilkler" mobil iletişim alanındaki ilklerle beraber yürütülüyor:

- Avrupa'daki ilk mobil ödeme ve sadakat NFC kullanımı (Bonus Trink), geçen Şubat ayında, Garanti Bankası, GSM mobil operatörü Avea ve NFC add-on tedarikçisi Gemalto tarafından başlatıldı.
- Bank Asya ise Wachdata tarafından geliştirilen, NFC işlevine sahip ilk mikroSD kartlardan birinin lansmanını yaptı.
- Son zamanlarda ise, mobil operatör Turkcell ve Yapı Kredi Bankası, NFC tedarikçisi OTI ve "kişiselleştirici" e-Kart Electronic Card Systems (aynı zamanda Trusted Service Manager) ile birlikte "Turkcell Cep-T Cüzdan" adında bir çözümün lansmanını gerçekleştirdi.

Birçok Türk hizmet şirketi ve entegratör, temassız uygulama ve NFC'lerin yayılımını, hayal edilebilir tüm alanlarda gerçekleştirmeye çalışırken 15 milyonluk nüfusu ile İstanbul, dünyanın en önemli "temassız ve muhtemelen NFC şehirlerinden" biri olmaya aday.

EMV ödeme işlevi ile donatılan dünyadaki ilk Ulusal Kimlik Kartı

Günümüzde Türk kimlik kartı, bir devlet tarafından çıkartılan ve aynı zamanda banka kartı işlevi gören (EMV) kimlik kartı örneklerinden olacak. UEKAE Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü'nün Ar-Ge ekipleri tarafından geliştirilen bu çok işlevli temaslı ve temassız kart, yüksek güvenlikli bir çip (EAL5+) üzerinde geliştirilmiş yüksek güvenlikli bir işletim sistemini (AKİS-Akıllı Kart İşletim Sistemi) kullanıyor. Geçen yıl Bolu'da ilk pilot aşamada, doktorlar ve hastanelerde kimlik doğrulama işlemleri için kullanılabilen 200 bin kart çıkartıldı. İlk aşamanın başarısı, uluslararası standart ICAO'ye uygun biyometrik e-pasaportun işlevinin test edildiği ikinci başarılı aşamanın gerçekleştirilmesine yol açtı.
Üçüncü aşamaya ise geçen Mart ayında kartın Avrupa'nın vatandaş kartı standardına uygun olan ve banka kartı işlevi de görecek olan yeni versiyonu ile başlandı. Birçok banka şimdiden MasterCard'ın M'Chip çözümünü kullanmayı öngören bu alternatifi destekliyor. Halen hükümetin bu son aşama için onayı bekleniyor. Muhtemelen 2012'da 75 milyon kartın dağıtımı ile bu aşamanın da gerçekleşeceği öngörülüyor.

KART & Kimlik Fuarı hakkında son bilgilere erişmek için, www.cartes.com veya www.blogcartes.com sitelerine bakabilirsiniz

Mobil işletim sistemlerinin kıyasıya rekabetinde dengeler değişiyor

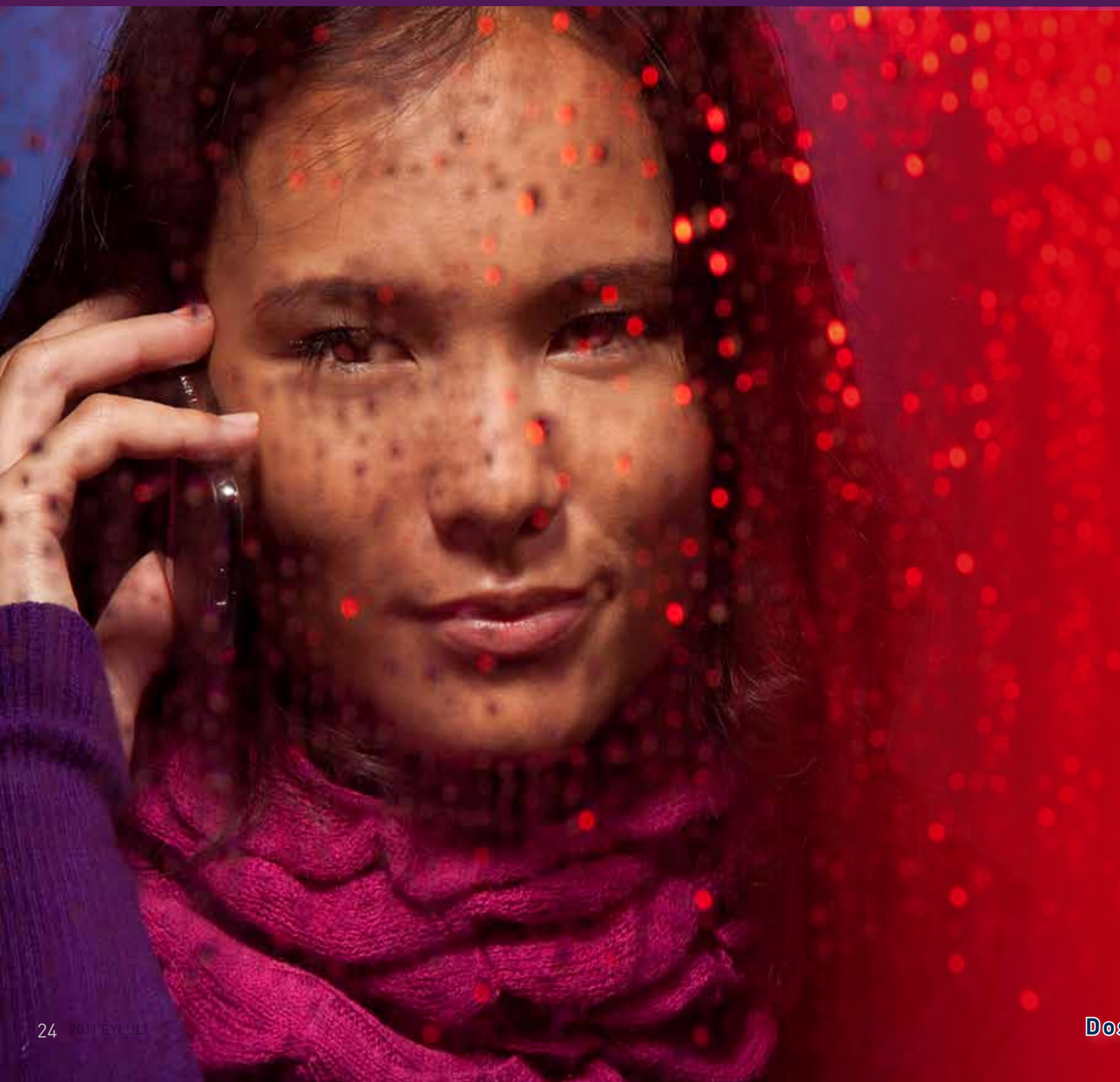

Teknolojiye yön veren şirketler, kendi mobil işletim sistemlerini geliştirirken piyasanın köklü oyuncuları yenilenme sürecinde.
Yeniler ise sıra dışı özellikleriyle pastadan pay kapma çabasında.

Doç. Dr. Selçuk Özdemir - Aslıhan Bozkurt

Mobil hayat ve mobil teknolojiler, Türkler tarafından çok seviliyor. Özellikle akıllı telefonların sunduğu İnternet tabanlı uygulamalara ilgi oldukça büyük. Mobil cihazlarla Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerine erişilirken pazardaki cihaz üreticileri arasında büyük bir çekişme görülüyor. Bu rekabette üreticilerin en büyük kozu, kullandıkları işletim sistemi. "Mobil işletim sistemleri", yeni bir kavram değil ancak özellikle son 5 yıldır kıyasıya bir rekabet yaşanıyor. Teknoloji dünyasına yön veren şirketlerin kendi mobil işletim sistemlerini geliştirip rekabeti üst düzeye taşıdığı, piyasanın köklü oyuncularının çağa ayak uydurup yenilenme sürecine girdiği, daha yenilerin ise sıra dışı özellikleriyle pastadan olabildiğince pay kapma çabasında olduğuna tanık oluyoruz. Symbian, RIM (Research In Motion), Android, iOS, Windows Mobile, MeeGo ve Bada pazarda önemli paya sahip mobil işletim sistemleri olarak göze çarpıyor. Symbian'ın yanı sıra Windows Mobile ile Nokia, Blackberry ile RIM, mobil telefonda en dikkat çeken eski isimler iken iPhone OS ile Apple, Android ile özellikle Google ve yeni mobil işletim sistemi Bada ile Samsung piyasanın yeni oyuncuları arasında yer alıyor.

Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) aylık yayını Bilişim Dergisi olarak, Eylül 2011 sayımızda (135), "mobil işletim sistemleri"ni inceledik.

Dünyada kullanılan mobil işletim sistemleri hangileridir? Bu alanda önümüzdeki yıllara ilişkin öngörüler nelerdir? Mobil işletim sistemlerinin gelecekte hayatımıza yansımaları neler olabilir? " gibi soruların yanıtlarını yansıtmaya çalıştık.

"Mobil işletim sistemlerinin bugünü ve geleceği" konusunda şirket yetkilileri ve akademisyenlerden görüş aldık. Bu çerçevede Apple, Google, Nokia, HTC ve Pardus yetkililerine ulaşmaya çalıştık. Nokia çalışmamıza katılmayacağını bildirirken Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu ile görüştük. Apple-Bilkom ve Pardus yetkilileri sorularımızı yanıtlayarak dosyamıza katkı verdiler. Ayrıca teknoloji yazılarıyla tanınan Bilişim Dergisi ve Yeni Şafak Gazetesi yazarı Melih Bayram Dede'nin değerlendirmesini de okurlarımızla paylaşıyoruz.

Nokia çalışmamıza katılmayacağını bildirirken Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu ile görüştük. Ayrıca teknoloji yazılarıyla tanınan Timur Sırt, Mobimag dergisi Genel Yayın Yönetmeni F.Resul Buksur, Haber Müdürü Elif Erdem, Bilişim Dergisi ve Yeni Şafak Gazetesi yazarı Melih Bayram Dede'nin değerlendirmelerini de okurlarımızla paylaşıyoruz.Mobil işletim sistemi (operating system-OS), mobil platform ya da taşınabilir bir işletim sistemi olarak da biliniyor. Akıllı telefonlar (smart phones), "daha ince ve daha hafif" tablet bilgisayarlar, "kişisel dijital asistan"lar (personal digital assistant- PDA) gibi taşınabilir cihazlar için üretilen işletim sistemleri "mobil işletim sistemleri" olarak adlandırılıyor. Bilgisayarlardaki işletim sistemlerinde olduğu gibi, mobil işletim sistemleri de, diğer programların üzerinde çalıştığı platformu ifade ediyor ve o cihazdaki mevcut işlevlerin yerine getirilmesini sağlıyor. Klavye ve işaretleme cihazının çalışması, WAP bağlantısı, e-mail ve metin mesajlaşmaları gibi. Tanımı, oldukça geniş bir tüketici elektroniği yelpazesini kapsayan taşınabilir cihazlar, genellikle Internet'e bağlanan cihazları içeriyor. Dijital fotoğraf makineleri, MP3 çalarlar da bu kategori içinde bulunuyor.

İşletim sistemi yazmak pahalı ve oldukça zahmetli bir çalışma. O nedenle günümüze kadar sadece birkaç işletim sistemi geliştirilebildi. Hatta bunlardan bazıları kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayamadığından dolayı unutuldu. Mobil teknolojiler ve pazar büyümesi ile ilgili bir projeksiyon yapmak zor ama özellikle akıllı cihazlar için geliştirilen işletim sistemlerindeki büyüme eğilimi, net bir şekilde görülüyor.

Henüz etkisi pek hissedilmiyor ama mobil cihaz işletim sistemlerinde kıyasıya bir mücadele yaşanıyor. Mobil platformda da Unix, Linux rekabeti piyasaya hâkim. Apple'ın iPhone ile pazara görkemli girişi, mobil işletim sistemi pazarını ateşledi. Mobil işletim sistemi pazarında dört sistemin (Mac OS, RIM, Symbian-Windows Mobile ve Android) kıyasıya rekabetini görüyoruz. Apple kendi işletim sistemi (Mac OS) ile yola

İşletim sistemi	2010	2011	2012	2015
Symbian	111,577	89,930	32,666	661
Pazar payı (yüzde)	37.6	19.2	5.2	0.1
Android	67,225	179,873	310,088	539,318
Pazar payı (yüzde)	22.7	38.5	49.2	48.8
Research In Motion	47,452	62,600	79,335	122,864
Pazar payı (yüzde)	16.0	13.4	12.6	11.1
iOS	46,598	90,560	118,848	189,924
Pazar payı (yüzde)	15.7	19.4	18.9	17.2
Microsoft	12,378	26,346	68,156	215,998
Pazar payı (yüzde)	4.2	5.6	10.8	19.5
Diğer işletim sistemleri	11,417.4	18,392.3	21,383.7	36,133.9
Pazar payı (yüzde)	3.8	3.9	3.4	3.3
Pazar büyüklüğü	**296,647**	**467,701**	**630,476**	**1,104,898**

Symbian bitiyor, Android özgür yaşamın kapısını açıyor

devam etmekte kararlı görünürken RIM hem kendi sistemini (Research in Motion) kullanacağı hem de Android uygulamalarını destekleyebileceği yönünde işaretler verdi. Nokia ise kendi işletim sistemi Symbian yerine yola Windows Mobile ile devam etme kararı aldı. Google'ın Android'i, başta Samsung, Motorola, LG ve HTC olmak üzere birçok cep telefonu üreticisi tarafından tercih ediliyor.

Nokia ile Microsoft arasında yapılan işbirliğiyle, mobil işletim sistemi pazarında bir efsane olan Symbian, silinip tarihe gömülme sürecine girdi. 2010 yılı itibariyle yüzde 37,6'lık pazar payı ile dünyanın en yaygın mobil işletim sistemi olan Symbian'ın, 2015 sonunda yüzde 0,1'lik pazar payı alacağı öngörülüyor.

Google ise, mobil dünyada özgürce yaşamanın tadını çıkarmak için Linux platformunu seçip Linux üzerinde istediği değişikliği yaparak kendine özgü bir işletim sistemi olan Android'i oluşturdu.

Canlı robotlar ya da akıllı elektronik aletler gibi farklı çağrışımlar yaratan bir kavram olan Android, artık mobil cihazlar için yeni, akıllı bir işletim sistemi olarak isminden söz ettiriyor.

Şubat 2011 itibariyle Nokia, Microsoft (Windows Phone) ile Symbian OS lehine bir ortaklık yaptığını duyurdu. Intel ise, cep telefonları dışındaki taşınabilir cihazlar (Mobil İnternet Cihazları-MID ve Ultra Mobil PC -UMPC) üzerine odaklanıp dikkat çekici bir inisiyatif aldı. Açık kaynak kodlu "Android" kısa sürede çok ilerledi ve yayıldı. Ancak Apple'ın iOS'i de hâlâ çok popüler. Ayrıca açık kaynaklı Intel'in desteğini de alarak Linux üzerine geliştirilen Ubuntu ile Nokia ve Intel tarafından geliştirilen Mee Go da mobil işletim sistemi pazarında varlıklarını gösteriyorlar.

Cep telefonu üreticileri, ürünlerde kullanılan işletim sistemlerini birkaç mobil işletim sistemi üzerinde standardize etmek için uğraşırken GSM operatörleri de cep telefonu üreticilerini, daha fazla özelleştirilebilir ürünler ortaya koyma, yeni işletim sistemleri aramaya zorluyorlar.

Uzmanlar bugün, mobil işletim sistemlerinin hiçbirinin yüksek güvenlik gerektiren uygulamalar için uygun olmadığı, güvenli bir veri giriş/çıkışı sağlamadığına dikkat çekip birçok güvenlik açığına sahip olduğunun altını çiziyor. Bu nedenle mobil cihazların, güvenlik yönünden sürekli izlenmesi, çok sayıda güvenlik yazılımının bir arada kullanılması ve belirli bazı riskleri taşıdıklarının kabul edilmesi gerektiği vurgulanıyor.

Mobil işletim sistemlerinin pazar payı (%)(Gartner)

Yıl	Symbian	Android	RIM	iOS	Windows Mobile	Diğer işletim sistemleri
2011	27.4	36,0	12.9	16.8	3.6	3.3
2010	37.6	22.7	16.0	15.7	4.2	3.8
2009	46.9	3.9	19.9	14.4	8.7	6,1
2008	52.4	0.5	16,6	8.2	11.8	10.5
2007	63.5	-	9.6	2.7	12,0	12,1

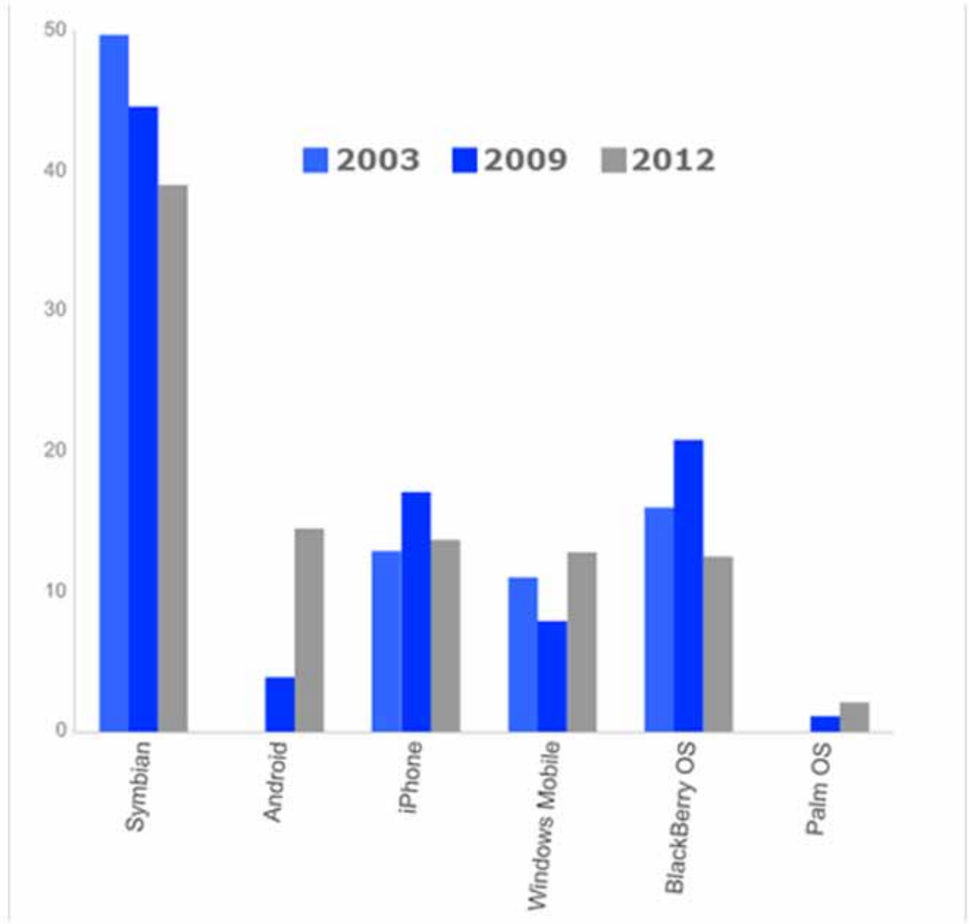

MOBILE OPERATING SYSTEM MARKET SHARE
Version 2.0
February 2011

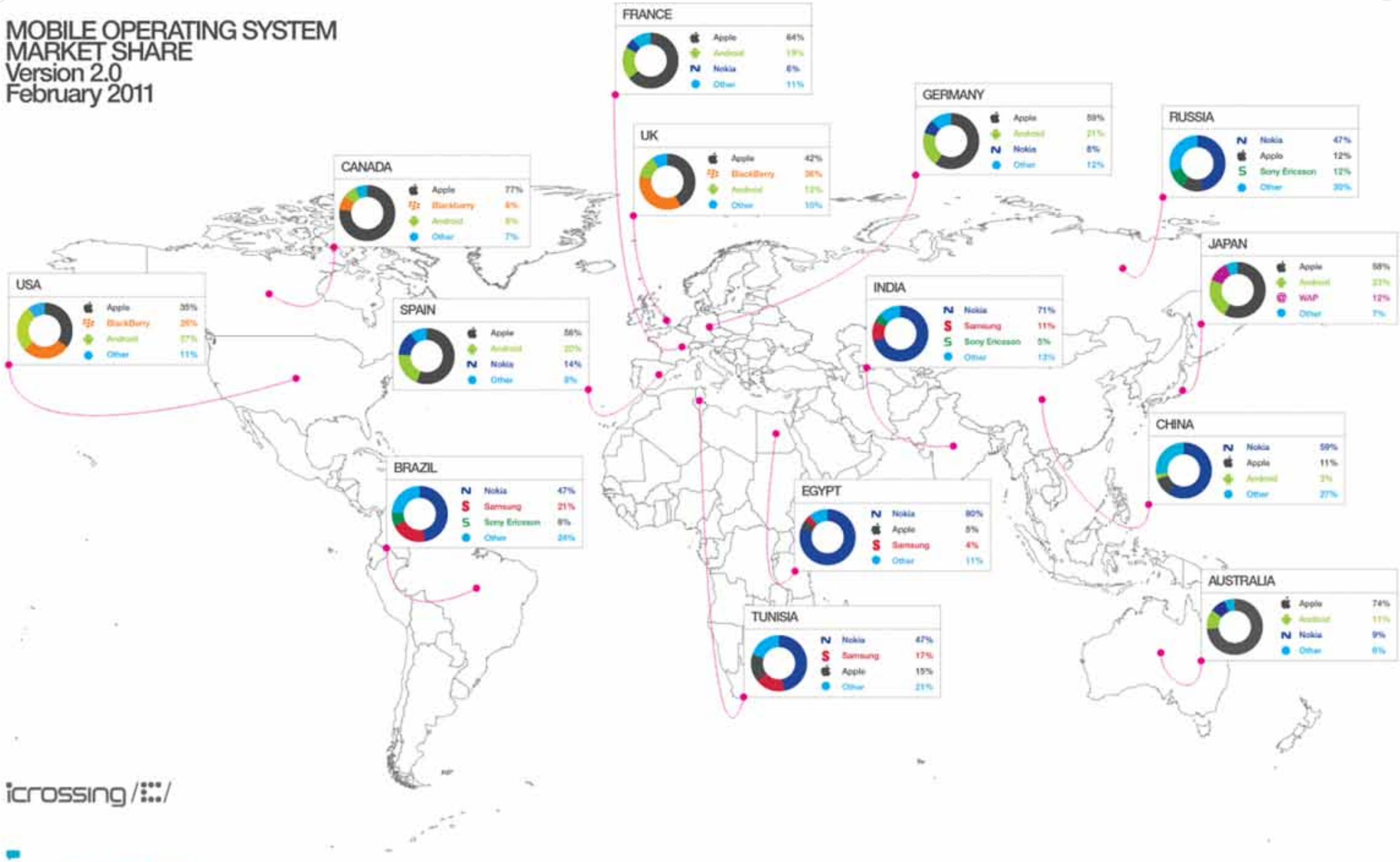

Data Source: http://gs.statcounter.com/
Published Under a Creative Commons Attribution 3.0 Unported License
You are free to copy, distribute and transmit the work and to adapt the work providing is it attributed to www.icrossing.co.uk

Taşınabilir cihaz türleri

PDA

Temel bilgisayar fonksiyonları, telefon/fax, Internet bağlantısı, ağ bağlantıları gibi işlemleri bir arada toplayan cihazlar. Tipik bir PDA, cep telefonu, fax aracı, Web gezgini ve kişisel organizasyon cihazı olarak kullanılabilir. Dizüstü bilgisayarların aksine, birçok PDA kalem tabanlı. Bir klavye yerine bilgi girişinde "sylus" ismi de verilen bir kalemle el yazısı kullanılmasına ve bunların tanınmasına uygun. Ayrıca birçok PDA sesli komutlarla yönetilebiliyor. PDA'lerin üzerinde klavye barındıran modellerine "datapad" ismi veriliyor.

Örnek cihazlar: Palm Pilot, Revo, Sony Clié, Hewlett-Packard Jornado, Casio Cassiopedia, Compaq iPaq, Toshiba Pocket PC.

Akıllı Telefonlar

Avuçiçi bilgisayarlar ile taşınabilir (cep) telefonların özelliklerini birleştiren cihazlar. Akıllı telefonlar, kullanıcıların bilgilerini saklamalarına, program yüklemelerine izin vermesinin yanı sıra birer cep telefonudur da. İlk zamanlar, cep telefonlarının içinde taşınabilir işletim sistemleri görülürken son zamanlarda PDA bazlı cep telefonları da piyasada yer almaya başladı.

Örnek cihazlar: Sony Ericsson, Palm Treo, Blackberry, Nokia T-Mobile Sidekick, Torq, Motorola Q, MPx serisi, E-Ten, HP iPaq, I-mate.

Tablet PC'ler

Üzerlerinde LCD ekran barındıran ve PDA'lerdeki kalemlere benzer kalemlerle giriş yapılabilen taşınabilir bilgisayarlar. PDA'ler ile dizüstü bilgisayarların arasında bir konumda bulunuyor. Hatta bazı dizüstü bilgisayarlar, sahip oldukları dönebilen ekranları sayesinde hem dizüstü hem de tablet PC olarak kullanılabiliyor. Intel'in çabalarıyla tablet PC'lerin yerini alabileceği planlanan UMPC'ler (Ultra Mobile Personal Computer) de piyasada yerini aldı. Microsoft da paralel olarak Origami Projesi adı altında bu tür cihazlara destek veriyor.

Örnek cihazlar: Samsung Q1, Toshiba Portege, Fujitsu Lifebook, Motion Computing, IBM Thinkpad.

Türkiye Mobil İşletim Sistemi Kullanım İstatistikleri

Ocak 2010 - Ocak 2011 arasındaki 12 aylık dönemi kapsayan Türkiye Mobil İşletim Sistemi İstatistikleri Amerikalı Statcounter tarafından açıklandı. İstatistiklere göre Türkiye'de mobil İnternet erişimi için en çok Nokia markalı Symbian işletim sistemli telefonlar kullanılıyor. Nokia'yı sırasıyla iPhone, Samsung, Çin malı telefonlar, Sony Ericsson ve Android'in izliyor.

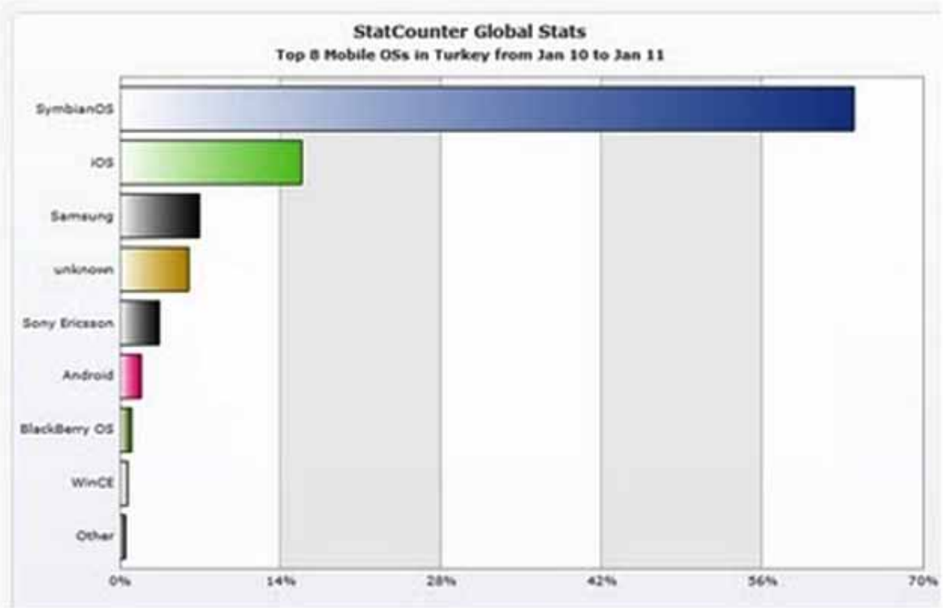

Hangi mobil işletim sistemi daha güvenli?

Symantec, Android ve iOS'un açıklarını değerlendirdi. İki mobil işletim sistemi de İnternet'ten yapılan saldırılara karşı çok iyi korunuyor.

Norton Antivirüs yazılımı ile bilinen güvenlik firması Symantec, 23 sayfalık raporu ile Apple'ın iOS ve Google'ın Android mobil işletim sistemlerinin güvenlik durumlarını ortaya koydu. Araştırma, özellikle iki işletim sisteminin, İnternet, ağ ve sosyal ağ tabanlı ile veri hedefli saldırılara karşı durumunu gözler önüne serdi. Kötü niyetli yazılımlara karşı Apple'ın uygulamaları oldukça sıkı denetlemesi iOS'u bu konuda biraz daha güvenli yaparken, Google'ın açık yazılım olmaya verdiği önem, kötü niyeti yazılımlar tarafından istismar ediyor.

iOS'taki şifrelemenin yetersiz olduğunu düşünen Symantec, iOS'larda geneli düşük dereceli olan 200 açığın, Android'de ise 18 açığın bulunduğuna dikkat çekiyor. Araştırmaya göre Apple'ın artı noktaları daha iyi erişim kontrolü, uygulama kaynağı, kötü niyetli yazılımlara karşı ve veri kayıplarına karşı daha iyi koruma sağlması. Android'in artıları ise daha iyi uygulama izolasyonu, izne bağlı erişim kontrolü bulunuyor. İki mobil işletim sistemi de İnternet'ten yapılan saldırılara karşı çok iyi koruma sağlıyor.

Mevcut ve yakın gelecekteki mobil işletim sistemleri

Mobil işletim sistemleri akıllı telefonlar dahil Nokia'ın Symbian ve Maemo; Google'ın Android; Apple'ın iOS (Mac OS); RIM'in BlackBerry; Microsoft'un Windows Mobile; Samsung'un Bada; Linux Vakfı'nın MeeGo, LiMo ve Access; HP'nin WebOS; Motorola'nın Mobil Linux; Palm'ın Palm (webOS); Qualcomm'ın BREW; BSD ve NeXTSTEP olarak görülüyor.

Android (Açık kaynak kodlu)

Google ve Open Handset Allience (OHA) tarafından desteklenen Android, mobil cihazlar (PDA ve cep telefonları) için geliştirilen Linux türevi (açık kaynak kodlu), yeni ve akıllı bir işletim sistemi. Eski Yunanca'da "insanımsı makine" anlamına gelen Android'de, Java dili kullanılarak kod geliştiriliyor fakat Java sadece yönetimsel amaçla kullanılıyor.

2005'te Android Inc.'i alan Google, Linux tabanlı, taşınabilir cihazlar için esnek, güncelleştirilebilir işletim sistemini geliştirdi. 2007'de ise OHA, mobil cihazlar için telif hakkı olmayan bir işletim sisteminin (Android), teknolojinin gelişimi için yararlı olduğu konusunda hemfikir olduğunu duyurdu. Sürekli yenilik sunmayı ilke edinen ve 47 firmanın bir araya gelmesiyle oluşan OHA, çip üreticileri, yazılım firmaları, cep telefonu üreticileri ve operatörlerin (Intel, HTC, ARM, Samsung, Motorola ve eBay vb.) bulunduğu çok geniş bir yelpaze. 2008'de piyasaya sürüldüğünde, birçok Android İşletim Sistemi, Apache free-software ve Açık Kaynak Kodu lisansıyla geliştirilmeye açık hale geldi. Android için halen 150 binden fazla uygulama bulunuyor.

Alışıgeldik Linux çekirdekli işletim sistemlerinde bulunan bazı temel özellik ve parçaları içermediği için Android, genel anlamda bir Linux işletim sistemi olarak kabul edilmiyor. İşletim sistemi kodlanılırken yaklaşık 12 milyon (3 milyon XML, 2.8 milyon C , 2.1 milyon Java, 1.75 milyon C++ ve diğer kodlar) satır kod yazılmış.

Android'in son sürümleri, çoklu-görev (multitasking), çoklu-dokunuş (multitouch) ve Flash desteğiyle beraber geliyor. Ortalama bir kullanıcının kullanacağı düşünerek sadece parmak etkileşimi ile çalışabilecek şekilde tasarlanıyor. Android, gelişmiş uygulama programlama arayüzlerine (Application Programming Interface- API) örnek olarak verilebilir.

Uygulama geliştirme dili Java olan Android işletim sistemiyle uyumlu Mac OS, Linux veya Windows uygulamalar geliştirilebiliyor.

BADA (Kapalı ve tescilli)

Samsung Electronics tarafından geliştirilen C++ tabanlı bir sistem. Kore dilinde "okyanus" manasına geliyor.

Brew OS (Kapalı ve tescilli)

Yaygın olarak Amerika'da kullanılan Qualcomm'ın BREW (Binary Runtime Evironment for Wiress) işletim sistemi, Java ile uygulama geliştirilebiliyor. Cep telefonu üreticileri ve mobil ağlarda kullanılıyor, ancak çoğu kez son kullanıcı bunu bilmiyor.

(iOS) (Kapalı ve tescilli)

2007'de piyasaya sunulan, ilk zamanlarda "iOS" ismi açıkça belirtilmeyip "iPhone OS X" denilen işletim sistemi, Apple marka mobil cihazlar için özel tasarlandı. iPod Touch ve iPad'de de kullanılan mobil işletim sistemi, Apple tarafından geliştirilen UNIX sistemlerinin en önemli çeşitlemelerinden biri olan BSD (Berkeley Software Distribution) ve NeXTSTEP işletim sistemlerinin önce Darwin, sonra Mac OS X şeklindeki evriminin bir türevi. MacOS X tabanlı olan bu işletim sistemi, içerisinde 4 ayrı (Core OS, Core Servisleri, Medya ve Cocoa) katman barındırıyor. Özel (kapalı kaynaklı) bir işletim sistemi olduğundan yalnızca Apple'a ait ürünlerde bulunuyor.

Sadece parmak etkileşimi ile çalışacak biçimde geliştirilen sistem, çoklu dokunma özelliğini destekliyor. Ana kullanıcı arabirimi, uygulama kısa yollarının bir tablo üzerine yerleşik olduğu bir pano. Adobe Flash desteği içermeyen sistem, WebKit tabanlı Safari tarayıcısı ile İnternet, iPod medya oynatıcısı ile de çoklu ortam deneyimi sunuyor. Ana başlıkta olan iOS versiyonları (iOS 1.x, iOS 2.x, iOS 3.x,iOS 4.x ve iOS 5.x), kendi içlerinde sürekli güncelleme yapılarak geliştiriliyor.

Maemo (Açık kaynak kodlu)
Linux kökenli Debian işletim sisteminin bir türevi ve Linux kökenli. Yalnızca Nokia'ya ait ürünlerde bulunuyor.

MeeGo (Açık kaynak kodlu)
Nokia'nın Maemo ve İntel'in netbooklar için hazırladığı "Moblin" projelerinin birleşmesiyle ortaya çıkan işletim sistemi. Linux Vakfı'nın da himayesinde bir araya gelen MeeGo, sadece mobil platformlar için değil, netbooklar başta olmak üzere çeşitli sistemler içinde geliştirildi.

RIM BlackBerry OS (Kapalı ve tescilli)
Research In Motion (RIM) tarafından sadece BlackBerry'ler için geliştirilen, Java tabanlı (kapalı kaynaklı) özel bir işletim sitemi. İş hayatına adanmış bir işletim sistem olan BlackBerry OS, Microsoft Exchange, Lotus Notes ve Novell Groupwise desteği içeriyor.

Tam bir multimedya desteği sunan BlackBerry OS hakkındaki on-line doküman, oldukça kısıtlı. Yalnızca RIM'a ait ürünlerde bulunan BlackBerry OS, temelde dokunmatik olmayan cihazlar için tasarlandı, dokunmatik ekranları sonradan desteklemeye başladı. JavaME ve özel API'ler içeren uygulama geliştirme ortamı (BlackBerry SDK) sunuyor ve Flash desteği sınırlı. Uygulama çeşitliliği ile sayısı açısından fakir bir platform ancak kendisine ait bir uygulama dağıtım kanalı (BlackBerry App World) bulunuyor. Tarayıcısı sıkı güvenlik standartlarına sahip; iş yerleri tarafından bu ayarlar kontrol edilebiliyor ya da değiştirilebiliyor. Kişisel kullanıcılar ise kendi planlarını kendileri oluşturabiliyor.

Symbian (Açık lisans)
Psion Computers şirketinin EPOC sisteminden türettiği Symbian, halen dünyada üretilen cep telefonlarının önemli bir bölümünde kullanılan işletim sistemi. 1988'de Psion'ın geliştirdiği SIBO (Sixteen bit organizer) adlı işletim sisteminin başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından 1990'lı yılların ortalarına doğru, SIBO sistemi baz alınarak EPOC adlı bir işletim sistemi üretildi. 1998'de Ericsson, Nokia, Motorola, Psion, Samsung, Siemens ve Sony Ericsson ortaklığında Symbian Ltd kuruldu. PDA'ler ile taşınabilir telefonların birleştirilmesi çalışmaları araştırılırken EPOC işletim sistemi daha da geliştirilip Symbian adını aldı. Daha sonra Nokia, diğer hissedarların elindeki hisseleri de satın alarak Symbian'ın tüm varlığını kendi kurduğu Symbian Vakfı'na bağışladı. Şu an geliştirme işini Symbian Vakfı yapıyor. Günümüzde en çok kullanılan mobil işletim sistemi olma özelliğini gösteriyor. İşletim sistemi C++ tabanlı.

En uzun batarya ömrünü sağlaması nedeniyle yaygınlık açısında ilk sırayı alan Symbia, doğrudan ve yalnızca parmakla dokunmak üzere geliştirilmediği için dokunmatik cihazlarda yetersiz kaldı. Sistem yeni özellikler eklendikçe şişti ve hantallaştı. Bu nedenle Symbian Vakfı, sisteme arındırma ve basitleştirme işlemleri uyguluyor.

WebOS (Eski Palm OS) (Açık kaynak kodlu)
1996'da piyasaya sürülen ilk Palm Pilot'tan sonra Palm OS platformu birçok iş ve eğlence amaçlı taşınabilir cihazda kullanıldı. Palm geliştirmek için, yönetimsel katmanda ara bir dil yok, native olarak C/C++ dilleri kullanılıyor. HP, 2010'da Palm satın aldı.

Windows Mobile (Kapalı ve tescilli)
Microsoft tarafından PDA ve akıllı telefonlar gibi mobil cihazlar için tasarlanan Windows Mobile (WM), Windows CE (Compact Edition) tabanlı olarak geliştirildi. Kolay kod yazımı, zengin araçları ve gelişmiş yan destekçileri ile programcılar için büyük kolaylıklar sağlıyor. WM, Microsoft Win32 API üzerine temellenmiş taşınabilir cihazlar için temel uygulamaların harmanlandığı bir işletim sistemi. Windows'un masaüstü sürümüne oldukça benzer yapıda ve kullanımda. İşletim sistemi güncellemeleri için bir bilgisayara bağlı olmaya ihtiyaç duyuyor. İlk sürümlerinde çoklu dokunuş desteği bulunmazken 7. sürümüyle beraber çoklu dokunuşu da desteklemeye başladı. Multitasking özelliğini destekleyen sistem, C++ tabanlı. Adobe Flash Lite'i ve JavaME'yi destekliyor.

Bilkom Genel Müdürü Cömert Varlık:

iOS, tartışmasız bu alanın lideri

Apple'ın mobil ürünlerine hayat veren işletim sistemi iOS'in 2011-2015 döneminde yılda yüzde 18,8 gibi ortalama bir büyüme göstereceğini belirten Varlık, iki yıldır pazarda olan iPad'in mobil oyunun kurallarını değiştirdiğini söyledi.

Bilişim Dergisi olarak, "Mobil işletim sistemlerinin bugünü ve geleceği" konusunda şirket yetkililerine yönelttiğimiz Dosya sayfalarımıza, Apple adına Bilkom Genel Müdürü Cömert Varlık yanıt verdi. Varlık, akıllı telefon satışlarının yılsonunda 450 milyona yaklaşacağına dikkat çekerken iOS işletim sisteminin 2011-2015 döneminde yılda yüzde 18,8 gibi ortalama bir büyüme göstereceğini bildirdi. Apple'ın mobil ürünlerine hayat veren işletim sistemi iOS'in, pazar payını düzenli olarak artırdığına değinen Varlık, iOS'in alanında lider olduğunu söyledi. Gartner'ın 2012'ye girerken 107 milyon adetlik bir iPad pazarı oluşacağını tahmin ettiğine işaret eden Varlık, iki yıldır pazarda olmasına rağmen iPad'in mobil oyunun kurallarını değiştirdiğini belirtti.

Cep telefonları ve tabletlere olan talebin hızla artacağını, önümüzdeki beş-on yıllık süreçte yepyeni mobil cihazların gündeme geleceğinin altını çizen Varlık, "Bugün geçmişin devasa bilgisayarlarının gücünü cebimizde taşırken, yarın lojistikten, turizme, sağlıktan perakendeye çok farklı gereksinimleri karşılayan cihazlarla karşılaşabiliriz" dedi.

Varlık, günümüzde teknolojilerin kalitesi ve kullanımına tüketicinin karar verdiğini, hızlı yaşayan kent insanının, iletişim ve paylaşım amaçlı her türlü bağlantı ihtiyacını, kullanımı esnek ve sorun yaratmayan cihazlarla gerçekleştirmek istediğini vurguladı.

- Halen dünyadaki mobil işletim sistemleri pazarı listesinde ilk 5 sırada hangi firmalar yer alıyor?

-Endüstrinin önde gelen araştırma firmalarından IDC'nin yaptığı hesaplamalara göre geçen yıl bütün dünyada 302,6 milyon adet akıllı telefon (smartphone) pazara girdi. Bir yıl önce bu rakamın 173,5 milyon adet olduğu düşünülürse akıllı telefon pazarının yüzde 74,4 ile müthiş bir patlama yaşadığını söylemek abartı olmaz. Büyümenin bu yıl da devam etmesi ve akıllı telefon satışlarının 2011 sonunda 450 milyona yaklaşması bekleniyor.

Yüzlerce akıllı telefon markasının oyuncu olarak yer aldığı ve farklı işletim sistemlerini kullandığı mobil cihaz pazarında Apple'ın iPad, iPodTouch, ve iPhone gibi mobil ürünlerine hayat veren işletim sistemi iOS sadece bu markanın kendine has yenilikçiliğini yansıtıyor. Bu özelliği ile kendine özgü bir gelişme çizgisi izleyerek pazar payını düzenli olarak artırıyor.

-Mobil işletim sistemleri pazarının dünyadaki ve Türkiye'deki büyüklüğü ile ilgili bilgi verebilir misiniz? Mobil platformlar ve pazarın büyümesi konusunda 2- 5 ve 10 yıllık bir projeksiyon yapabilmeniz mümkün mü?

-IDC'ye göre şu anda yüzde 15,7'lik bir pazar payına sahip iOS işletim sisteminin 2011-2015 dönemi itibarıyla yılda yüzde 18,8 gibi bir ortalama ile büyümesi bekleniyor. Tablet pazarında iOS işletim sisteminin egemenliği sürüyor. Araştırma kuruluşu Gartner verilerine göre geçen yıl iPad ile tablet pazarında yüzde 83,9 oranında büyük bir paya sahip olan işletim sistemimiz iOS'in tartışmasız bu alanın lideri olduğunu söyleyebiliriz. Gartner tarafından yapılan tahminlerde bu yıl yaklaşık 48 milyon adet iPad satılması öngörülüyor böylece 2012'ye girerken 107 milyon adetlik bir iPad pazarı oluşmuş olacak.

- Gelecekte mobil işletim sistemlerinin hayatımıza yansımalarına ilişkin öngörülerinizi alabilir miyiz?

-Şu anda günlük kullanımda en çok göze çarpan teknolojiler olan cep telefonları ve tabletlere olan talep hızla artarken, önümüzdeki beş on yıllık süreçte yepyeni mobil cihazların gündeme gelmesi söz konusu olacaktır. Henüz pazara gireli iki yıl olmasına rağmen iPad mobil oyunun kurallarını değiştirdi. iPad, taşınabilir bilgisayarlar ile akıllı cep telefonları (smartphones) arasında çok özel bir konumda yer alıyor ve büyük kullanım avantajlarına sahip. iPad 2'nin kullanıcılara sunduğu ve yaşam konforunu artırmaya yönelik özellikler, artık zamanının çok ötesinde bir tasarım anlayışıyla bizlere ulaşıyor.
Çeşitli araştırmalara göre tüketiciye sunduğu işlevleri nedeniyle iPad bugün özellikle ABD'de tüketicinin satın almayı planladığı ilk üç ürün arasında yer alıyor. Mobil cihazlar, gerek yüksek bant genişliği sunan ve katma değerli hizmetler yaratan mobil operatörlerin yeni yatırımları, gerekse teknolojideki ilerlemeyle yenilikçi türlere doğru evrimleşme potansiyeli gösteriyor. Belki orta vadeli bir gelecekte artık cihaz segmentlerinden kişisel bilgisayarlar, taşınabilir bilgisayarlar, cep telefonları gibi kalın hatlar üzerinden konuşmak gereksiz hale gelecek. Bugün geçmişin devasa bilgisayarlarının gücünü cebimizde taşırken, yarın lojistikten, turizme, sağlıktan perakendeye çok farklı gereksinimleri karşılayan cihazlarla karşılaşabiliriz. Ancak Apple ürünlerinde olduğu gibi her zaman tarz sahibi bireylerin teknolojinin en son özelliklerini taşıyan yenilikçi ürünlere sahip olma arzusu sürecek.

-Kaç yıldır (Hangi tarihten beri) mobil işletim sistemleri konusunda çalışıyorsunuz? Hangi işletim sistemini kullanıyorsunuz? Bu kapsamda kimlerle işbirliği yapıyorsunuz? Hangi işletim sistemleri hangi ürünleri geliştirdiniz?

-2007'den itibaren Apple'ın bu konudaki çalışmaları başladı ve 2010'un Haziran ayına kadar "iPhone OS" adı altında devam etti. Bu tarihten itibaren "iOS" ismini alan işletim sisteminin duyurusu da iPhone 4'ün duyurusundan üç gün önce yapılmıştı.
Apple, iOS işletim sistemini, sadece kendi ürettirdiği yüksek performanslı mobil cihazlar üzerinde çalışmak üzere geliştirdi. Ancak diğer yanda üzerinde çalışacak uygulamalar konusunda AppStore'un kapılarını tüm geliştiricilere açtı. Sonuç olarak Apple ile bugün iş birliği içinde bulunan ve iOS kullanıcılarına uygulama sağlayan yüz binlerce geliştirici var. Bu sayede AppStore üzerinde 500 binden fazla uygulama indirilebilir durumda ve indirme adedi Temmuz 2011 itibariyle 15 milyarı geçmiş durumda.

- Mevcut mobil işletim sisteminizin (-sistemlerinin) artı ve eksileri hakkında bilgi verir misiniz?

-iOS kullanıcıya zamanının en ileri teknolojisini en ergonomik şekilde sunmayı sağlayan güçlü teknolojisi ile mobil işletim sistemleri arasında kalitesiyle farklılaşan kayda değer bir Apple teknolojisidir. Mobil yaşam tarzını tercih edenlerin büyük bir sadakatle kullandığı iPad, iPod gibi popüler ürünlerin yaygınlığı bu işletim sisteminin üstünlüğü ve yenilikçiliğinin de birer kanıtıdır.

- Bir mobil işletim sisteminin hangi özellikleri onu rakiplerine göre daha üstün kılar?

-Günümüzde teknolojilerin kalitesine ve kullanımına tüketici karar vermektedir. Dolayısıyla hızlı bir yaşam temposu yaşayan günümüzün kent insanı, iletişim ve paylaşım amaçlı her türlü bağlantı ihtiyacını kullanımı esnek ve sorun yaratmayan cihazlarla gerçekleştirmek istiyor. Ayrıca günlük yaşamın rutini içinde İnternet ve mobil teknolojilerle farklı bir boyut kazanan yaşam tarzlarına uygun olarak bireyler, kullandıkları mobil cihazları, ergonomisi ve üstün teknolojisinin yanı sıra kendilerini tamamlayıcı bir estetik unsur olarak da farklı bir yere koyuyorlar. Ülkemizin Dijital Yaşam Koçu Bilkom, tüketiciye farklı bir ufuk açan ve yaşam tarzlarımıza şık bir dokunuş olarak gelen mobil teknolojilerle ilgili her türlü desteği müşterisine sunmakta ve onu yenilikler hakkında bilgilendirmektedir.

- Telefonları akıllı yapan nedir? Donanım mı, yazılım mı fark yaratıyor?

-Mobil teknolojiler, hem yazılım, hem de donanım itibarıyla farklılıklar içeriyor. Akıllı telefon (smartphone) kavramı aslında bugün biraz eskimiş bulunuyor. Çünkü günümüzde artık İnternet bağlantısı olmayan, üzerinde navigasyondan, ofis yazılımlarına kadar çeşitli uygulamalar bulunmayan, kamera ve ses kaydı gibi ekstra özelliklere yer vermeyen cep telefonunun pazarda yaşama şansı neredeyse yok gibidir. Bilgisayarların bize sunduğu kişisel uygulamalarla iletişim olanaklarını bir araya getiren günümüz telefon dünyasında artık telefonları farklı kılan unsur teknolojileri bir araya getirme başarısı, kullanım kolaylığı ve bütün bunları markanın kendine özgü yenilikçiliği ile hayata geçirebilme başarısıdır.

-Akıllı bir telefon kullanmanın avantaj ve dezavantajları nelerdir?

-Geçmişte yanımızda taşıdığımız birçok farklı cihazın teknolojisi şimdi tek bir akıllı telefonun üzerinde ve bütünleşik olarak geliyor. Üstelik çeşitli bağlantı protokolleri ve yazılımlarla adeta hemen her yerde dünyayla bir an bile kesintisi olmayan küçük bir bilgisayarı cebimizde taşıyoruz. Dolayısıyla şimdi günlük işlerimizi istediğimiz şekilde ve istediğimiz ortamda istediğimiz gibi gerçekleştirme şansımız var. Kısacası eğer zaman yönetimine hâkimsek akıllı telefonlar bize günü daha iyi yaşama fırsatı veriyor.

Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu:

Üniversite-sanayi-STK işbirliğiyle, mobil teknoloji tabanlı daha çok proje yapılmalı

Toplumda farkındalık oluşturulması, üniversite-sanayi-STK işbirliğine ağırlık verilip projelerin artık mobil teknolojilere kaydırılmasını öneren Sağıroğlu, önümüzdeki yıllarda günlük hayatın daha da mobilleşeceği ve insanların cihazlarla entegre olacağını söyledi.

Bilgisayar işletim sistemlerinde yaşanan ciddi rekabetin mobil işletim sistemlerinde de görüldüğüne işaret eden Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şeref Sağıroğlu, gerek bilgisayar gerekse mobil bazlı cihazlarda kullanılmak üzere milli işletim sistemleri geliştirmenin önemli olduğunu vurguladı. Sağıroğlu, mobil teknolojiler konusunda toplumda farkındalık oluşturulması, üniversitelerde dersler açılması, tezler yaptırılması, üniversite-sanayi-STK işbirliklerine ağırlık verilmesi, projeler üretilmesi ve mevcut projelerin uluslararası arenada pazarlanacak boyuta getirilmesi gerektiğinin altını çizdi. Bu alanda Türkiye'nin strateji belirlerken kısa dönem hedefler koyduğundan yakınan Sağıroğlu, projelerin mobil teknolojilere kaydırılmasını önerirken milli işletim sistemi PARDUS'un daha da geliştirilip mobilleştirilmesinin artık zorunlu olduğuna dikkat çekti. Önümüzdeki 50 yılda hayal edemeyeceğimiz gelişmeler yaşanacağı, günlük hayatın daha da mobilleşeceğini bildiren Sağıroğlu, teknoloji-insan yakınlaşmasının artacağı, insanların teknolojiyle bütünleşeceği ve pek çok teknolojinin insan vücudunda yer alacağını söyledi.

-Mobil işletim sistemlerinin dünyadaki mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz?

-Öncelikle genel olarak işletim sistemlerine ilişkin kısa bir değerlendirme yapıp sonra mobile geçelim.

Yaygın olarak kullanılan işletim sistemleri iki ana grupta toplanıyor: Microsoft Windows (MS) grubu ve Unix benzeri (Linux ve Mac OS) işletim sistemlerini içeren grup. 1969'da ucuz ve kolay bir programlama ortamı olarak geliştirilen Unix'in lisansı en ucuz şekilde herkese verildi. Bir ağ işletim sistemi olan Unix ilk başta Assembly dili ile yazıldı. Daha sonra B ve ardından C dili kullanıldı. 1980'lerde birçok Unix (Cromix, Idris, Ultrix, Xenix, Version 7, BSD, vb) geliştirildi. 1990'larda ise iki Unix sistemi (Berkeley Unix, System V Unix veya ondan türeyen Xenix, Vp/ix) baskın çıktı. Özellikle akademik alanda, geniş ağ sistemlerinde dosya sunucusu, veritabanı sunucu olarak hizmet veren Unix, birçok firma tarafından kullanılıyor. Günümüzde Linux; FreeBSD, OpenBSD, NetBSD; Minix; Sun Solaris; IBM AIX; HP-UX; SGI IRIX; SCO Unixware; Digital Unix ve Xenix, Unix'i kullanan işletim sistemlerinden başlıcalarını oluşturuyor. Unix, akademik çevrelerde ve sunucu olarak tercih edilirken Windows ise ev ve ofislerde masaüstünde tercih ediliyor.

Mobil teknolojilerde de benzer durum yaşanıyor. Dünyada bilgisayar işletim sistemlerinde yaşanan ciddi rekabet, mobil işletim sistemlerinde de görülüyor. Google Android, Apple iPhone, Nokia MeeGo, Samsung BADA ve BlackBerry, bunlardan en çok kullanılanları. Bunların sayısı her geçen gün artacak. Bu işletim sistemleri ve teknolojisinin gelişmesi için üniversite desteği, üniversite-endüstri işbirliği, proje desteği şart. Artık uygulamaya (application) özel işletim sistemleri geliştirme yaklaşımı çok popüler olmaya başladı. Mesela, Java'nın JeOS'u bu yaklaşıma bir örnek.

Dünyada sosyal işletim sistemleri (social operating systems) olarak adlandırılan bir konsept var. Sosyal bir işletim sistemi, sosyal ilişki bağları oluşumu, yönetimi ve kullanımını destekleyen bir bilgisayar platformu. Toplum ve iş yaşamı üzerine bir etkisi olacak. İnsanların çalışma biçimi ve rollerini değiştirecek. Ancak biz bu konsepti şu an çok net algılayamıyoruz. Bu konuda herhangi bir farkındalığımız yok.

-Türkiye, çok sayıda mobil cihaz tüketiyor. Doğru karar verilmezse eğer cihazları kısa zaman içinde değiştireceğiz ve bu da ülke ekonomisine ciddi zarar verecek.

Ülkenin bu konuda "Şu işletim sistemine ağırlık verilmeli" şeklinde ortak bir karar alması gerekiyor mu?

- Ülke olarak "Şu işletim sistemini kullanıyoruz" şeklinde –ki Almanya ve Çin, Linux kullanmaya karar verdi- karar vermek, kritik karardır. Bunlar alınabilir ve uygulanabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli husus var. Bu da; insan kaynaklarımızı yani bu sistemleri kullananları, o teknolojileri anlayacak, geliştirecek ve kullanacak seviyeye çıkarmaktır. Bu seviyeye gelindiğinde karar almak ya da kendi işletim sisteminizi geliştirmek çok daha kolay olacaktır. Ülkeye katkı açısından bakıldığında gerek bilgisayar gerekse mobil bazlı sistemlerde, milli işletim sisteminizi geliştirmemiz önem kazanıyor. Bu noktada, PARDUS'un desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve PARDUS'un mobilleştirilmesi bir ihtiyaç olarak ortaya çıkıyor. Şu an için küçük çaplı çalışmalar yapılsa da PARDUS'un mobil platformlarda çalışır hale getirilmesinde fayda var. Tabi ki bunun içinde mobil cihaz geliştirilmesinin de bir zorunluluk olduğu unutulmamalıdır.

Devletin milli işletim sistemi olan PARDUS'a, özel bütçe ayırması ve daha çok destek vermesi gerekiyor. Üniversiteler de PARDUS'a destek vermeli, destekleyici tezler yaptırmalı, eğitim-öğretim müfredatına alarak konuya özel ilgi göstermeli. PARDUS'un pek çok birim ve kurumda tercih edilip kullanılması ve yaygınlaştırılmasına katkılar vermeli. Pardus, kurumlarımızda tercih edilerek, gençlerimiz sistemi geliştirip öğrenerek büyüyecek. İşletim sistemlerini, özellikle mobil işletim sistemlerini geliştirecek bakış açısına sahip olmalıyız. Şimdi Android'i alıp geliştirmeye çalışsak ciddi sorunlar yaşarız. Mevcut bakış açısına sahip olmak, yakalamak için onların içinde çalışmak gerek. Bu konularda çalışma, araştırma ve geliştirme ile kabiliyetlerimizi geliştirmeliyiz. Ülkeyi geleceğe hazırlamak bu açıdan önemli. Yazılım teknolojilerinin gelişmesi ve kullanılmasında altyapı olan işletim sistemlerini geliştirmeye özel önem vermeli ve destek olmalıyız.

Ülke olarak maalesef strateji/politika belirlerken kısa vadeli hedefler koyuyoruz. ASELSAN'ın yıllar önce 1990'ların sonunda cep telefonu projesi vardı. Yani, ASELSAN, yaklaşık 20 yıl önce cep telefonu teknolojisini geliştirebilir konumdaydı. O zaman devlet desteği sağlansaydı Türkiye, cep telefonu sektöründe bir dünya şirketi çıkaramasa da en azından ülkemizde kullanılabilecek bir telefonu şu an geliştirmiş olabilirdi. Bu teknolojiyi geliştirebilecek altyapı ve insan gücünün bu ülkede olduğunu bildiğim için bunu söylüyorum. Bugün sadece cep telefonu alımı için dışarıya ödenen miktar 20 milyar doların üzerinde. Son yıllarda bu miktar hızla artıyor. Zamanında ASELSAN veya başka bir şirket "cep telefonu projesi"ne 50-100 milyon dolar yatırsaydı, şimdi çok farklı bir konumda olabilirdik diye düşünüyorum.

Cep telefonu alanında hem üretim, hem kullanıcı, hem de öğretim tarafında farkındalığa ihtiyaç var. Bugün ülkemizde mobil teknolojiler konusunda ders veren kaç üniversite var? Gelişmiş üniversitelerde işletim sistemi olarak değil ama bu dersler verilirken yeni üniversiteler, bu konuda çok eksik. Oysa bu alanda üniversitelerde dersler verilmeli, hem akademik çalışmalar yapılmalı hem de pratik uygulamalar geliştirilmeli. Üniversiteler, mobil sistemler konusunda da merkez olmalı ve/veya bu şartları oluşturmalı. Bu konuda tezler yaptırılmalı ve üniversite-sanayi-STK işbirliklerine ağırlık verilmeli. Projeler artık mobil teknolojiler üzerine kaydırılmalı.

Mobil teknolojilerin kullanımı konusunda da toplumda ciddi farkındalık oluşturulmalı. İhtiyacının çok üzerinde özelliklere sahip bir telefonu almanın hem kişiye hem de ülkeye ekstra maliyet getirdiği, çok amaçlı kullanılan telefonlarda da bilgi güvenlik açığı oluşturabileceği unutulmamalı. Bu arada teknoloji bağımlısı bir toplum olma yerine çevreden ve sosyal hayattan kopmadan, insani duygularımızı kaybetmeden, dünyada kaynakları daha iyi kullanarak yaşam kalitemizi artıran bir toplum olmalı, yaptığımız her işte olacağı gibi bu işte de dengeyi kurmalıyız.

- Türkiye'deki durum nedir, neler yapılmalı?

- Türkiye'de katma değerli mobil içerik üreten yaklaşık 350 şirket var. Birçok mobil operatör kendi katma değerli hizmetini kendisi üretiyor. Katma değerli hizmet üretiminde Türkiye'nin iyi bir noktada olduğunu düşünüyorum.

Yapılabileceklere baktığımızda ise; öncelikle farkındalığımızı arttırılmalıyız. Ülke olarak teknoloji tüketen değil, daha çok üreten kısımda yer almak veya o alana geçmek zorundayız. Pek çok alanda kendimizi geliştirmeliyiz. Mobil teknolojilere kaymalı, bu teknolojileri kullandığımız kadar ihtiyaç duyulabilecek konularda projeler üretmeliyiz.

-Tüketicilerin mobil teknolojilerde daha doğru satın alma yapması için neler önerirsiniz?

-Her işletim sistemi için kapıyı açık tutmalıyız. Açık kaynak da kapalı kaynak da, Apple'ın izlediği yol da Android'in izlediği yol da önemli. Bilgi güvenliği açısından bakınca iPhone'da güvenliğin daha çok alındığını, konuya ağırlık verip çalıştığı için daha ilerde olduğunu görüyorum. İzin verilmeyen hiçbir uygulamayı sitesinden indirip kullanamıyorsunuz. Ancak son dönemlerde basına da yansıyan haberlerde açıkları olduğunu öğrendik. Bu nedenle önümüzdeki günlerde strateji değiştireceklerini düşünüyorum. Android veya diğer işletim sistemleri, güvenliğini sağlayamazlarsa ayakta kalamazlar.

Daha önce de değdiğim gibi farkındalık çok önemli. Bunun için araştırıp kendi bütçe, ihtiyaçlarımız ve sahip olduğumuz bilgi varlıkları değerine göre bir teknolojiyi seçmeliyiz. Kullanıcılara "Şunu kullanmak iyidir" demek yerine kendileri için uygun olan ürünü araştırıp seçmelerini öneririm. Ayrıca aldığı telefonun özelliklerini, bunlara ne kadar ihtiyacı olduğunu, ne kadar kullanacağını bilmek durumunda. Kullanıcılar bilinçli olmalı ve her aldığı ürünün detayını bilmeli, öğrenmeli ve ona göre yatırım yapmalıdır.

- Gelecekte mobil işletim sistemlerinin hayatımıza yansımalarına ilişkin öngörülerinizi alabilir miyiz? Yakın zamanda piyasaya sürüleceğini duyduğunuz uygulamalar var mı?

- Teknoloji çok hızlı değişiyor özellikle de mobil teknolojiler. Kısa zamanda neler olabileceğini öngörmek bu durumda çok zor. Artık gerçek ile hayal, birbirine girdi, artırılmış gerçeklikten (augmented reality) söz ediliyor. Burada gerçek görüntülerle sayısal görüntüler birbirine inanılmaz bir gerçeklikle bağlanıyor. Hayatımıza girmeye hazır bu teknolojideki yeni bazı uygulamalarda, kullanıcının etrafındaki tüm nesneler, bilgisayar ya da cep telefonu tarafından tanınıyor.

Önümüzdeki 50 yılda hayal edemeyeceğimiz gelişmeler yaşanacağını, hayatın mobile çok daha fazla kayabileceğini söyleyebilirim. Günlük hayatımızdaki pek çok işlem daha da mobilleşecek. Bu konudaki uygulamalar artacak, klavyeler kalkacak artık ses komutlarıyla işlemler yapılacak. İnsanlar, teknolojiyle daha çok bütünleşecek, pek çok cihaz, vücudumuzla entegre olacak, pek çok teknoloji insan vücudunda yer alacak. Örneğin cep telefonları artık vücut ile bütünleşecek. Kişiler artık birbirlerini numaralarla değil sesleri, biyometrik özellikleriyle tanıyacaklar. Biyometrik özellikler bizim numaralarımız olacak.

Bu nedenle genç nüfusumuz, teknoloji kullanmanın yanında üretecek fırsatları bulabilmeli, yeni fırsatların bu alanda olduğunun artık farkında olmalı. Bakış açımızı gerek endüstri ve üniversiteler gerekse kurumlar olarak geliştirmeliyiz.

TÜBİTAK BİLGEM Pardus Proje Yöneticisi Erkan Tekman:

Mobil dünyayı görmezden gelmiyoruz, ama büyük planlarımız da yok

Kuramsal olarak bir yanda gömülü cihazlar, diğer yanda da tablet, cep telefonu vb. mobil cihazlara girebilecek durumda olduklarını bildiren Tekman, ciddi bir teklif ya da fırsat oluşmadıkça bu alanda proaktif hareket etmeme kararında olduklarını açıkladı.

"Mobil işletim sistemlerinin bugünü ve geleceği" konusunda şirket yetkililerine yönelttiğimiz Dosya sayfalarımıza, TÜBİTAK BİLGEM Pardus Proje Yöneticisi Erkan Tekman da yanıt verdi. Tekman, mobil işletim sistemlerinde gelecek birkaç yıl için radikal bir değişiklik öngörmüyor. Pardus'un temelde masaüstü ve küçük sunucuyu hedefleyen bir işletim sistemi olduğunu anımsatan Tekman, mobil dünyayı görmezden gelmediklerini ancak bu alanda büyük planları olmadığını bildirdi. Ellerinde bir süredir ARM'da çalışan Pardus olduğunu söyleyen Tekman, kuramsal olarak bir yanda gömülü cihazlar, diğer yanda da tablet, cep telefonu vb. mobil cihazlara girebilecek durumda olduklarını ve ciddi bir teklif ya da fırsat oluşmadıkça bu alanda proaktif hareket etmemeye karar verdiklerini belirtti. Özel amaçlı el terminallerinin ilgilerini çektiğini, FATİH Projesi'nin tabletleri ile ilgilendiklerini, cep telefonu pazarının kendileri için fazlasıyla büyük olduğunu, çok ciddi bir iş olanağı olmadığı sürece orada olmayacaklarını açıklayan Tekman, tekliflere açık olduklarını vurguladı. Tekman, mobil alanda da açık ve özgürlükçü modellere yönelmenin herkesin yararına olacağını düşünüyor.

-Gelecekte mobil işletim sistemlerinin hayatımıza yansımalarına ilişkin öngörülerinizi alabilir miyiz?

-Mobil cihazlar hayatımızı yoğun olarak değiştiriyor uzunca zamandır. Cep telefonunun olmadığı zamanlar farklı bir çağ gibi görünüyor gözümüze, şimdiden. Akıllı telefonlar ve mobil uygulamalar da birkaç yılda aynı yaygınlığa erişecekler. Bu bağlamda özel olarak "işletim sistemleri"nin yerini düşünecek olursak, en önemli nokta, farklı işletim sistemlerinin uygulama çeşitliliği gibi görünüyor.

Apple'n iOS'u Apple'ın alışıldık üçüncü parti geliştirici modelini terk edip daha açık inovasyon temelli bir yaklaşıma geçmesi ile patladı. Google'ın Android'i ise cihaz üreticilerine sağladığı platform oluşturma "özgürlüğü" nedeniyle uygulama geliştiriciler için (her türlü sorunlarına rağmen) daha cazip bir ortam oldu. Teknik üstünlüğüne rağmen HP'nin (eski Palm'ın) webOS'u ise kesirli yüzdelere sıkıştı kaldı; çünkü uygulama geliştiricileri çekecek bir pazar payı, pazar payını artıracak bir vurucu uygulaması (killer app) yok. Microsoft'un Windows Phone işletim sistemi ise Windows'un masaüstündeki yaygınlığı ve Nokia'nın cihaz çeşitliliği ve pazar payı ile ilginç (ve şimdilik ne yapacağı belli olmayan) bir aktör.

Gelecek birkaç yıl için bu dağılımda radikal bir değişiklik öngörmüyorum. Android ve iOS güçlü gitmeye devam edecekler. Büyük olasılıkla HP webOS geliştirmesini durduracak ya da satacak. Windows Phone (eğer Nokia cihaz çıkarmada yeterince hızlı davranabilirse) Symbian'ın yerini alacak. Patent savaşları tüm hızıyla devam edecek ve umuyorum ki yazılım patentlerinin inovasyonu nasıl engellediği gittikçe daha açık görülmeye başlanacak.

- PARDUS olarak mobil teknolojiler konusunda bir çalışmanız var mı? Önümüzdeki yıllarda Türkiye'de PARDUS işletim sistemini kullanan akıllı telefonlar görecek miyiz? Bu ne zaman mümkün olacak?

-Pardus temelde masaüstünü ve küçük sunucuyu hedefleyen bir işletim sistemi. Mobil dünyayı görmezden gelmiyoruz, ama büyük planlarımız da yok bu konuda.

Intel mimarisi dışında ARM mimarisini de desteklememiz gereğini hissetmemiz yaklaşık 2 yıl önce oldu. Bir süredir ARM'da çalışan Pardus var elimizde. Ancak bu sistemi belli bir cihaz için optimize etme yoluna gitmedik. Kuramsal olarak bir yanda gömülü cihazlar, diğer yanda da tablet, cep telefonu vb. mobil cihazlara girebilecek durumdayız.

Ancak pratikte bu tip bir girişim belli bir deneyim ve bilgi birikimi, belli bir çaba yoğunlaşması gerektiriyor. Şu anda başlasak ARM yüklü bir ince istemci ya da dizüstüne Pardus'u yerleştirmemiz birkaç hafta/aylık bir iş. Ama cep telefonu ya da tablet dediğimizde bu işin gerektirdiği çaba ve bilgi artıyor.

Ciddi bir teklif ya da fırsat oluşmadıkça bu alanda proaktif hareket etmemeye karar verdik. FATİH Projesi'nin tabletleri ile ilgileniyoruz doğal olarak. Cep telefonu pazarının bizim için fazlasıyla büyük olduğunu düşünüyoruz, çok ciddi bir iş, pazar olanağı olmadığı sürece orada olmayacağız. Özel amaçlı el terminalleri ilgimizi çekiyor, ama spesifik bir ürün üzerinde konuşmak istiyoruz. Kısacası tekliflere açığız...

-Mobil işletim sistemlerinin halen günlük yaşamımızı kolaylaştıran uygulamaları nelerdir? Bu uygulamalara ek olarak önümüzdeki dönemde ne gibi yenilikler görebileceğiz?

-Mobil cihazları bulut bilişimden farklı düşünmek mümkün değil. Şu anda bu konuda az sayıda ve özellik ve kullanışlılığı düşük uygulamalar var. Önümüzdeki yıllarda bu alanda önemli gelişmeler olacağını tahmin ediyoruz.

Bir tehlike sosyal ağların aşırı toplamacı yaklaşımları olabilirmiş gibi geliyor, ama bu kişisel bir gözlem. Google, Facebook vb. devlerin platform oluşturmaları ve arayüz sunmaları, inovasyonu küçük firmalara bırakmaları yerinde olacaktır diye düşünüyorum. Bu da belli bir miktar açıklık anlamına geliyor.

Özgür yazılım, felsefesi ve metodolojisi ile geçtiğimiz 10-15 yıldaki pek çok gelişmeyi fişekledi. Mobil alanda da kapalı ve sahipli modeller yerine açık ve özgürlükçü modellere yönelmenin herkesin yararına olacağını düşünüyorum.

2015'te Android birinci, Apple iOS üçüncü olacak

Melih Bayram DEDE
mbd@melihbayramdede.com

IDC tarafından yapılan araştırmaya göre, 2015'te mobil işletim sistemi pazarında dengeler tamamen değişecek(*). Şirketin öngörüsüne göre ilk sırayı Android alırken, ikinci sırayı Windows Phone, üçüncü sırayı ise Apple iOS alacak. 2015'te Google öncülüğünde geliştirilen mobil işletim sistemi Android'in pazar payı yüzde 43.8, Microsoft'un mobil işletim sistemi Windows Phone 7'nin payı yüzde 20.3, Apple'ın mobil işletim sisteminin pazar payı ise yüzde 16.9 olacak.

Android açık platform ve hızlı büyüyor

Android işletim sisteminin bu kadar hızlı yaygınlaşmasının nedeni, çok sayıda şirket tarafından ürünlerinde kullanılması ve daha açık bir platform oluşu. Windows Phone 7'deki yükseliş ise, yine farklı markalarda sistemin kullanılması ve Nokia ile yapılan işbirliğinin artıları olarak değerlendirilebilir. Apple'in iPad ve iPhone cihazlarda kullanılan iOS işletim sistemi ise daha kapalı bir yapı. Apple, iOS işletim sistemini sadece kendi ürünlerinde kullanıyor. iOS, Apple dışında hiçbir şirket tarafından şu anda kullanılamıyor.

Nokia, 2016'ya kadar Symbian'la devam

Nokia'nın Microsoft'la anlaşması ve ürettiği akıllı telefonlarda Windows Phone işletim sistemi kullanacağını açıklamasının ardından, şirketin kendi işletim sistemi Symbian'ı devre dışı bırakacağı şeklinde bir algı oluşmuştu. Nokia Türkiye Ürün Müdürü Ali Mutlu Direk, bunun doğru olmadığını belirtiyor ve ekliyor:

"Nokia, 2016'ya kadar paralel olarak Symbian işletim sistemini kullanan ürünler geliştirmeye devam edecek. Önümüzdeki yıl 150 milyon adet akıllı telefon satmayı hedefliyoruz. Windows Phone'a geçiş süreci tamamlanıncaya kadar biz bu ürünleri rekabetçi tutmaya devam edeceğiz."

Windows ve Symbian yan yana ilerleyecek

IDC araştırma şirketinden Nick McQuire ise, Nokia'nın bu konuya açıklık getirmesinden memnun olarak şunları söylüyor:

"Yapılan üç yeni akıllı telefon lansmanıyla birlikte Nokia Windows Phone 7'nin yanı sıra, Symbian'ın ürün portföyünde önemli bir rol üstlenmeye devam edeceğini açıklığa kavuşturdu."

McQuire'e göre, bu gelişme, "Nokia'nın platforma geliştirmeleri ve yenilemeleri aktarmadaki büyük hızı rekabetçi akıllı telefon seçenekleri arasına Symbian ürünleri katmadaki kararlığının da bir kanıtı."

Microsoft Windows Phone ile iddialı

Mobil işletim sistemleri pazarında bir süredir varlık gösteremeyen Microsoft, kod adı Mango olan Windows Phone 7.5 ile bu kez iddialı. Bu yılın son aylarında Nokia başta olmak üzere pek çok marka, bu işletim sistemini içeren ürünleri ülkemizde de piyasaya sunmaya başlayacak. Yeni Windows Phone işletim sistemi, Microsoft'un Exchange, Office, SharePoint vb. kurumsal uygulamalarla tam uygum sağlamakla birlikte, sosyalleşme uygulamaları yönünden de büyük yenilikler getiriyor. Bu arada Windows Phone 7.5 yüklü ilk ürünüyse geçtiğimiz ay Fujitsu duyurdu.

Motorola Mobility dengeleri değiştirebilir

Pazarda dengeleri değiştirecek en önemli gelişmelerden biri de kuşkusuz, Google'un ilk kez donanım işine soyunması ve Motorola'nın telefon üretim bölümü olan Motorola Mobility'yi satın alması oldu. Google'ın bu hamlesi, şirketin bu kulvardaki rekabetçi politikalarının daha da artacağının sinyallerini verirken, Google'ın Android'li cihaz üreten diğer markalara oranla kendi ürünlerine öncelik sağlayabileceği endişesini de beraberinde getirdi. Bu endişe ileride üreticilerin başka işletim sistemlerine ağırlık vermelerine bile yol açabilir. Google, daha önce HTC ile işbirliği yaparak kendi markasını taşıyan akıllı telefonlar piyasaya sunmuş ancak, Apple'ın iPhone'la yakaladığı başarının gölgesinde kalmıştı.

(*) IDC grafiğinin kaynağı: http://macdailynews.com/2011/06/10/idc-windows-phone-to-surpass-apples-ios-by-2015/

Taşınırı, taşınmazı

Nezih KULEYIN
nezih@semor.com.tr

Mobil işletim sistemleri diğer işlerim sistemlerine göre daha fazla rekabetin hüküm sürdüğü bir alan. Böyle bir rekabetin doğmasının ilk nedeni nedir bilmiyorum ama rekabeti kızıştıran olayın Apple'ın ilk telefonunu tanıttığı gün olduğunu düşünüyorum. Steve Jobs iki parmağını telefonun üzerinde çapraz bir biçimde hareket ettiriyor ve ekran istediğiniz oranda büyüyor ama ilgilendiğiniz nokta ile ilişkiniz kopmuyordu. Apple yeni taşınır işletim sistemi ile kendisine daha önce yapılan tehditlere pabuç bırakmayacağını tüm dünya televizyonlarından ilan ediyordu. Bu durum yeni bir savaşım aracının sektörümüze girdiğinin ilanıydı aynı zamanda mobil araçlar artık sadece donanımlarıyla ya da uygulama yazılımları ile değil işletim sistemleri ile de rekabetçi olmak zorundaydılar

Artık telefon ya da tabletinizin işletim sistemi de satın almada bir faktör oluyordu. Oysa taşınabilir ya da masa üstü bilgisayarlar için böyle bir etmen söz konusu değildi tartışılan en fazla sürüm farkları olabiliyordu.
Bu gerçeklik sonucunda ortaya çıkan durum hızla piyasaya yansıdı ve Android işletim sistemi Windows Mobile, Symbian ve BlackBerry OS'a karşı pazar payını arttırırken sadece Iphone OS kendi pazar payını elinde tutmayı başarabilmişti.

" "

Belirlememizden anlaşıldığı gibi taşınabilir dünyasındaki önemli etmenlerden birisi de işletim sistemiydi ve satıcılar, alıcılara "Bakın benim işletim sistemim ötekilerden daha iyi" deme yarışına giriyorlardı.
Burada kendimize sormamız gereken soru şu olmalıdır: Bu rekabet faktörü de ortaya çıkarken gösterdiğimiz seyirci olma özelliğimizi kararlı bir biçimde sürdürmeye devam edip etmeyeceğimizdir.
Ben işe başladığım yıllarda "Türkler işletim sistemi yazamazlar" biçiminde özetlenecek genel bir kabul vardı. Çok ciddi girişimler olmasına rağmen "cep telefonu da yapamazlar" kanısı da yerleşti oysa Aselsan'ın girişimi en az Devrim otomobili kadar ciddi bir girişimdi.
Bu kanı Pardus'un ortaya çıkması ile tam yıkılacak gibi iken şu anda içimizdeki olumsuz sesin yani "Bizden bir şey olmaz abi" görüşünün tekrar baskın olmaya başladığını gözlüyorum.

Oysa ülkemiz talep düzeyi oldukça yüksek bir ülkedir. Neden bu günlerde çok sıkı bir biçimde tartıştığımız yerli tablet üretimi konusunu sadece bir donanım üretimi olarak ele alalım. Bilişim endüstrisinin temel birleşeninin yazılım olduğunu ve yerli tablet bilgisayar üretimini önemli bir bölümünün işletim sistemi olduğunu düşünürsek belki de 'Bizden bir şey olmaz abi' görüşünü yıkmak için fırsat ayağımıza gelmiş olabilir.

Ne dersiniz denemeye değmez mi?

Vergi tahsilatına "e-proje" damgası

Web servisleri aracılığıyla mükellef ve borç bilgisi paylaşılacak,
İnternet bankacılığından vergi tahsilatı ile E-Haciz Projesi yaygınlaştırılacak, E-Dava Takip Projesi uygulamaya konulacak ve E-Arşiv Uygulama Tebliği yayımlanacak.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), vergi kayıp ve kaçağı ile mücadele etmek, vergi gelirlerini artırmak ve daha etkin bir denetim amacıyla yılsonuna kadar bir dizi önlemi uygulamaya koyacak. Çeşitli kuruluşlardan web servis aracılığıyla mükellef ve borç bilgilerini alacak olan Başkanlık, trafik para cezalarının on-line tahakkuk ve tahsilatın da aralarında olduğu çeşitli projelerde test faaliyetini tamamlayıp, Türkiye çapında uygulamaya geçmeyi planlıyor. Anadolu Ajansı'nın Gelir İdaresi Başkanlığı'nın "2011 Yılı Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu"ndan derlediği bilgilere göre, Başkanlık, yeni dönemde vergi borçlularına yönelik elektronik haczin kapsamını genişletecek, vergi ihtilaflarında Elektronik Dava Takip Projesi'ni devreye sokacak, içki ve sigarada da sorunlu firma ve markaların tespitine dönük risk analizleri yapacak. Raporda yer alan bazı bilişim temelli vergi planlama ve hedefleri şöyle:

-Kurum ve kuruluşlarla bilgi paylaşımı: Vergi Dairesi Uygulama Yazılımları (E-VDO) kapsamında diğer kurum ve kuruluşların otomasyon sistemleri arasında veri alışverişini sağlayacak uyumlaştırma çalışmaları devam ediyor. Bu çerçevede, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Yargıtay, Türkiye İhracatçılar Meclisi, BOTAŞ, Şeker Kurumu ve Bayındırlık İskân Bakanlığı başta olmak üzere çeşitli kurumlarla web servis hazırlandı. Web servis aracılığı ile mükellef bilgileri ve borç bilgisi konularında bilgi paylaşımına gidilecek.
2004 ve sonrasında düzenlenen özel fatura bilgileri de, Gümrük Müsteşarlığı'ndan web servis aracılığıyla alındı ve vergi dairesi sorgulamasına açıldı.

-İnternet bankacılığı üzerinden vergi tahsilatının bütün bankalara yaygınlaştırılması çalışmaları tamamlanacak.

-Türkiye genelinde tahsilatta etkinliği sağlamak ve mükelleflerin gönüllü uyumunu artırmak için kurulan borç takip sistemi geliştirilecek.

-E-Haciz Projesi yaygınlaşacak. Gelir İdaresi Başkanlığı yetkilileri, bu çerçevede vergi borcu bulunanların banka hesaplarından sonra gayrimenkul ve motorlu taşıtlarına da E-Haciz uygulamasının başlatılacağını bildirdi.

Elektronik dava takip sistemi uygulanacak
-Vergi ihtilaflarından kaynaklanan savunmalarda etkinliği artırmak, idarenin savunma stratejisinde yeknesaklığı sağlamak ve ihtilaflarla ilgili istatistiki bilgilere elektronik ortamda erişmek, ihtilafları asgari düzeye indirmek ve bunu sağlayacak tedbirleri zamanında almaya katkıda bulunmak amacıyla Elektronik Dava Takip Projesi uygulamaya konulacak.
-Elektronik Arşiv: Mükellefler tarafından bilgi işlem sistemleri aracılığı ile elektronik belge şeklinde oluşturulan ve birinci nüshası kâğıt olarak alıcısına teslim edilen belgelere ait ikinci nüshaların Başkanlıkça belirlenen koşullara göre kâğıt ortamı yerine manyetik ortamda muhafazası ve istendiğinde ibrazı için Elektronik Arşiv Uygulama Tebliği yayımlanacak.
-Elektronik Beyanname Aracılık ve Sorumluluk: İnternet vergi dairesine elektronik ortamda bilgi girişi yapılmadan meslek mensuplarının sözleşme düzenlemedikleri mükelleflerin beyannamelerini elektronik ortamda göndermelerine izin verilmeyecek. Başkanlık buna yönelik bir çalışma yapacak.

Trafik cezalarında on-line dönem
-Trafik idari para cezası tutanak bilgilerinin Emniyet Genel Müdürlüğü'nce Gelir İdaresi Başkanlığı'na elektronik ortamda gönderilmesini öngören web servisi hazırlandı ve test ortamına açıldı. Test çalışmasının ardından sistem tüm Türkiye'de uygulamaya konulacak ve trafik para cezaları, alınacak verilere istinaden otomatik olarak mükellef hesabına işlenerek, tahakkuk verilecek.

-Emniyet Genel Müdürlüğü ile GİB arasında bulunan hat üzerinden ÖTV 2A beyannamesi için ödeme ve araç bilgileri ile değerli kağıt bilgilerinin tahsilatına ilişkin bilgilerin sorgulanması için yeni bir web servisi yazılarak başlatılan test çalışması tamamlanacak ve ardından bütün veriler sorgulamaya alınacak.

-Tütün mamulleri ve alkollü içkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi kapsamında faaliyet gösteren üretici ve ithalatçı firmaların aldıkları bandrol sayılarından ve firmaların GİB'e İnternet ortamında aylık olarak bildirdiği bandrol ve bandrollü ürün stok bilgilerinden hareketle gerçekleştirilen analizler sonucunda, sahada gerçekleştirilen bandrol denetimlerinin tutanakları elektronik ortamda arşivlenmeye başlandı. Arşivleme sonucu biriken bilgilerden hareketle tütün mamulleri ve alkollü içkiler sektöründe faaliyet gösteren riskli (dağıtıcı, perakendeciler de dahil) firmalarla, bu firmaların sorunlu markaları tespit edilecek. Bu alandaki sorunların artık yaşanmaması için de gerekli önlemler alınacak.

Yevmiye defteri elektronik oluyor
-Mükelleflerin tutmak zorunda oldukları defterlerin elektronik ortamda oluşturulması, onaylanması ve muhafazası ile ilgili hukuki ve teknik altyapının oluşturulması çalışmaları nihai aşamaya geldi. Bu kapsamda yevmiye defteri ve defteri kebirin elektronik ortamda oluşturulmasında kullanılacak format ve standartlarla ilgili yazılım hazırlandı. Tebliğ hazırlama çalışmaları da devam ediyor.

-Merkezi Risk Analizi ve Katmanlaştırma (MERAK) Projesi uygulamaya konularak, veri ambarından alınan veriler ile riskli mükelleflerin tespiti çalışmalarına başlandı. Bu çalışmalar da son aşamaya geldi.

Türkiye, 1 milyon domaine ulaştı!

Yasa ile getirilen "alan adı" zorunluluğu nedeniyle Türkiye, 1 milyon alan adı adresine sahip olarak domain sıralamasında 12'nci oldu.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) her firmanın mutlaka bir İnternet sitesi kurması konusunda getirilen yasal zorunluluk sonrasında firmalar İnternet altyapısında kapsamlı bir revizyon başlattı. 13 Ocak 2011'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen TTK, 14 Şubat 2011'de Resmi Gazete'de yayımlandı. Ntvmsnbc'de yer alan habere göre, yasa öncesinde Türkiye genelinde 163 bin olan com.tr uzantılı alan adı başvuruları, 6 ayda 178 bine ulaşarak önemli bir yükseliş gösterdi. Tüm uzantılarda alınan domain adreslerinin sayısı ise 1 milyonu geçerek Türkiye'yi dünya ortalamasında önemli bir sıraya ulaştırdı.

Getirilen yasal zorunluluk ile özgün bir alan adı bulmak için sıraya giren ve birden fazla domain başvurusunda bulunan firmalar, genel domain istatistiklerini de olumlu yönde etkileyerek Türkiye'nin domain sayısında ilk 15'e yükselmesini katkı sağladılar. Kısa sürede hızlı bir yükseliş yakalayan Türkiye 2011 Temmuz verilerine göre tüm uzantılarda 1.046.710 domain adresi ile 1 milyonu geride bırakarak dünya sıralamasında 12'inci oldu.

200 domain adresi talep eden firma da var

Yasanın yürürlüğe gireceğinin açıklandığı 2011 Şubat tarihinden sonra domain başvurularının önemli ölçüde artış göstermesinden sonra firmalar alan adlarını yatırıma dönüştürerek yüzlerce farklı adresi kapatma derdine düştüler. Adres Patent Genel Müdürü Av. Ali Çavuşoğlu; "Senenin ilk yarısında alan adı başvuruları önemli ölçüde artarken büyük firmalar da on-line pazarda öne geçebilmek için yüzlerce adresi birden alma yarışına girdiler. Şu an 200 domain başvurusu olan müşterilerimizi var. E-pazar avantajının gerisinde kalmak istemeyen firmalar internetin artık sadece reklam amaçlı olmadığını, sıcak satışla da doğrudan ilişkili olduğunu farkına varmış durumdalar" dedi.

DÜNYA GENELİNDE EN ÇOK DOMAİN ADRESİ BULUNAN İLK 15 ÜLKE

Sıralama	Ülke	Domain Sayısı
1	United States	76,771,003
2	Germany	6,475,786
3	China	4,933,906
4	United Kingdom	4,518,240
5	Canada	3,937,819
6	France	3,155,573
7	Japan	2,245,509
8	Australia	2,154,059
9	Spain	1,523,806
10	Italy	1,369,196
11	Netherlands,The	1,307,499
12	Turkey	1,046,710
13	HongKong S.A.R.	1,002,486
14	Cayman Islands	887,650
15	Korea	830,925

adres patent
MARKA VE FİKRİ HAKLAR LTD.ŞTİ.

"Web sitesi zorunluluğu tüketiciyi koruyor"

Yeni Ticaret Kanunu'nda her firmanın mutlaka bir web sitesi olması konusunda getirilen zorunluluğun tüketiciyi korumaya yönelik olduğunun altını çizen Çavuşoğlu; "Bu sayede firmalar kendilerine dair gerekli olabilecek tüm bilgiyi en kolay yoldan hedef kitleye iletmekle yükümlü hale geldi. Bu alada atılan bu adımın e-ticaret çıtasını kısa sürede yükselteceğine inanıyoruz" diye konuştu.

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

Değerli okurlar,
Yaz tatilinin ardından tekrar merhaba. 2011 yazına (22 Temmuz) aşırı sağcı terörist Anders Behring Brievik'in Norveç'te Oslo'daki Başbakanlık Binası önündeki bombalı eylemi ve 76 kişinin öldüğü Ütopya Adası'nda İşçi Partisi Gençlik Kampı'na düzenlediği baskın damgasını vurdu.
Dünyada dini fanatizm, ırkçılık, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkeziyetçilik gibi nefret biçimleri hızla artıyor. Ne zaman televizyonu açsam veya gazeteyi elime alsam öfke, katliam, savaş ve ölüm haberlerini görüyorum. Sosyolojik boyutta büyük değişimler yaşıyoruz. Bu doğrultuda konuyla ilgili olarak dünyada giderek artan saldırgan milliyetçilik, ırkçılık ve etnik merkeziyetçilik gibi nefret söylemleri hakkında Atılım Üniversitesi'nden değerli hocam Yrd. Doç. Dr. F. Ülkü Selçuk ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Selçuk, tüm insanların yaşama hakkı olmasına rağmen bu evrensel kuralın, sıklıkla ihlal edildiğini ve üretilen zenginliklerden milyonlarca insanın mahrum bırakıldığını açıkladı.
Keyifle okumanız dileğiyle...

Yrd. Doç. Dr. F. Ülkü Selçuk:
Olumsuzluklara karşı iyilikle duracak bilgisayar oyunları üretilebilir

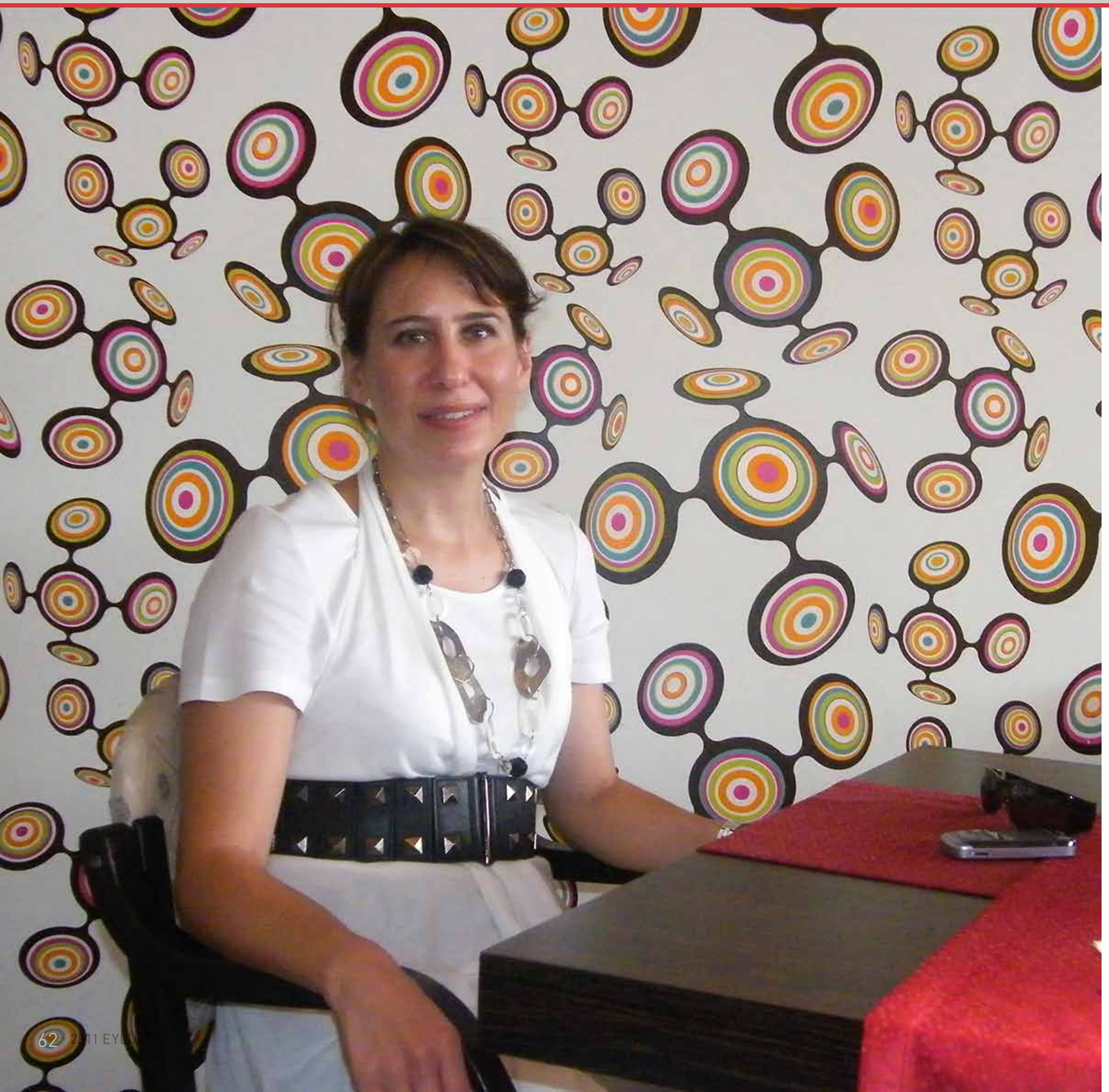

İnsanların nefret ettikçe katılaştığı, paylaşma ve farklı düşüncelere kulaklarını açma konusunda gönülsüz davrandığına dikkat çeken Selçuk, nefretin, merhametin hâkimiyetini gölgeleyen kuvvetli bir duygu olduğunu söyledi. Selçuk, bilgisayar oyunlarının merhamet, insaf, incelik, yardımseverlik ve dürüstlüğün dengeli bir şekilde hayata geçirilmesini teşvik edecek şekilde yeniden yapılandırılabileceğine dikkat çekti.

-Bildiğiniz üzere son zamanlarda dünyada sosyolojik boyutta büyük değişiklikler yaşanıyor. Son olarak Norveç'te Oslo'daki Başbakanlık Binası önünde bombalı eylem ve Ütopya Adası'nda İşçi Partisi Gençlik Kampı'na baskın düzenlendi. Dünyada giderek artan dini fanatizme karşı ırkçılık, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkeziyetçilik gibi nefret biçimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Nefret, yıllardır insanlığın başında olan bir hastalık. Merhametin hâkimiyetini gölgeleyen kuvvetli bir his. İnsan, kendinin ve önem verdiklerinin ihtiyaçlarını karşılamaya öncelik verir. Örneğin insanların çoğu karınlarını doyurma ihtiyacı hisseder, ayrıca sevdiklerinin de karnının doymasını ister. Kendilerini çeşitli gruplara ait hissederler. Aile, arkadaş grubu, dini cemaat, siyasi cemaat, ulus gibi... İnsan, kendini birden fazla gruba ait hissedebilir. Maddi ve duygusal gereksinimlerini bu gruplar içinde giderebilir. Kişinin, hangi gruba aidiyetinin baskın çıkacağı ise kişinin o andaki yönelimine, koşullara bağlı olarak değişir. Kimi zaman insan, maddi çıkarlarını ön plana alıyor, kimi zaman belli gruplara duygusal bağı onu yönlendiren temel etken oluyor. Örneğin bazen insan para kazanmak için, kardeşini bile aldatabiliyor, kimi zaman da aileye aidiyeti o kadar güçlü oluyor ki kardeşlerinin iyiliği için varını yoğunu feda ediyor. Kimi zaman ise ulus cemaatine aidiyeti baskın çıkıyor ve ulusa bağlılık hisleriyle çok sevdiği ailesini bile tehlikeye atacak eylemlerde bulunuyor. Hakikaten de insanın, değer verdiklerine veya aidiyet hissettiği gruplara zarar verecek şekilde davranması az rastlanan bir durum değil. Kimi zaman insanlar, acı duydukları için, acı verdiklerinde içlerinde hissettikleri rahatlama nedeniyle zarar vermeye yönelebiliyorlar. Hatta bazı insanların çok yakınındaki sevdikleri, onların acı oklarına en çok maruz kalanlardan oluyor. İnsan, sevdiğini zannettiklerine bile kıyabiliyor. Ayrıca, sevmediklerine veya düşman gördüklerine yönelik davranışları da zalimleşebiliyor.

Grup aidiyeti, bağlılık yaratır

Bazen insan, kendini güvende hissetmez. Var olduğunu, kuvvetle hissetme ihtiyacı duyar. Başkalarına veya kendine, "Ben şu grubun üyesiyim" diyebilmek ister. Grup aidiyeti, ona, tek başınayken hissedemeyeceği türden bir enerji verir. İnsanlarda toplanma ihtiyacı vardır. İnsan, sosyal bir varlıktır. Tek başına yaşayamaz. Biraradalık arzu eder. Bu birliktelikler, kimi zaman kendi dışındakilere, başka gruplara düşmanlık veya onlardan ayrılık, ayrıcalıklılık, üstünlük hislerini beraberinde getirir. Çocuk oyunlarında bile "biz ve onlar" halinde gruplar vardır. Çocuk, ait olduğu gruba canla başla hizmet etmeye çalışır. O kısacık andaki geçici takım arkadaşlığı bile, onda güçlü duygular uyandırır. Bazen, "karşı", "düşman" tarafla kavgaya tutuşur. Oyundan çıksa bile oyuna devam eden takım arkadaşlarına bağı sürer. Oyun bittiğindeyse, yavaş yavaş bağlılık hissi dağılır. Oyun sırasında "karşı" takıma geçmek durumunda kalırsa, bu sefer o gruba aidiyet hissi serpilir. Eski takım arkadaşlarını kısa bir süre içinde "rakip" olarak kodlanmaya başlar. İnsan, işte, böyle yönelimleri olan bir varlık.

Biz yetişkinlerin de bazı yönleri, çocuk kalıyor. Empati yetimiz insanlığın selameti için çalışmaya yönelecek kadar gelişmiyor. Ben merkezli isteklerin egemenliği altına giriyoruz. Merhamet duygumuz sınırlı kalıyor, güç peşine düşüyoruz. Güvende hissetmek istiyoruz. Düşünce, duygu, kader birliği hissi veren beraberliklerimiz öncelikli oluyor. "Birlikten kuvvet doğar" demiş atalarımız. Ancak birlik, her zaman insanlığın barışı içinde veya rekabetsiz olmuyor. "Benim dışımdakiler karşı taraftandır" düşüncesinin egemen olduğu, katı sınırlarla çevrelenmiş birlikler de söz konusu olabiliyor. İşte bu kabuğu sert birlikler, insanlığı bölebiliyor. İnsanın küçük cemaatler halinde, yakınlık hissettikleriyle bir arada olması da kendilerini, diğer gruplardan farklı görmeleri de normal. İçe kapanmaları da anlaşılabilir. İnsanlığın olgunlaşma derecesi şimdilik bu kadarına izin veriyor. Öte yandan ne zaman ki kabuğun dışındakiler sürekli olarak mücadele edilmesi gereken rakipler olarak görülür, orada sıkıntı doğar. Kaynakları öncelikle, yakın hissettiklerimizle paylaşmak, kendimiz de güzel yerlerde oturmak, güzel yiyecekler yemek isteriz. En doğrusunun bizim düşüncelerimiz olduğunu düşünürüz. Paylaşmak ve farklı düşüncelere kulaklarımızı açmak konusunda gönülsüz davranırız. Bu, bir dereceye kadar normaldir. Yola devam edebilmek için insanın, yarı kararlı bile olsa dengeye ihtiyacı vardır. İnsanın doğru bildiklerinin ve alışkanlıklarının yerinden edilmesi ile oluşacak boşluk, sağlam dayanaklarla doldurulmalıdır. Aksi takdirde insan, altından kalkamayacağı bir yükle ağırlaşarak, dengesizleşerek yalpalayabilir, düşebilir. Birçok insan, belki de bundan ötürü, içgüdüsel olarak, büyük sarsıntılar yaşamadan hayatına devam edebilmek için içe kapanır.

Denge ile gelişme, kalp ve aklın uyumuyla mümkün

Kendi yaşantımız, kimi zaman diğerlerinin üzüntüsü ve mahrumiyetini arttırır. Bazı ihtiyaçlarımızı karşılarken başkalarının arzuları, istekleri gerçekleşmeyebilir. Örneğin bir insan, güvenlik ihtiyacı nedeniyle, yaşadığı evi, sığınacak bir çatı bile bulamayan evsizler ile paylaşmak istemeyebilir. Bu da belli bir dereceye kadar normaldir. İnsan, ortalama yaşam biçiminden kolaylıkla ayrılamaz.

Bir insanın orta halli bir restoranda yediği yemeğe harcadıkları ile aç birkaç insan doyabilir. Bu ve benzeri örnekler çoğaltılabilir. Bazı durumlarda orta yola yakın bir yol izlenmesinde hikmet olduğunu hissediyorum. Bununla beraber, orta yolun, olumlu yönde yenilenmesi de gereklidir. Kanımca, doğru olan yol, olumlu yönde değişim, dönüşüm, yerleşimi gerektirir. Nispeten olumlu yol oturunca, insanlar bu yol ekseninde hareket etmeye başlarlar. Yeni olan yol, değerler, bir süre sonra alışkanlık haline dönüşür. İnsan gruplarının normları haline gelir. Esenlik döngüsü, daha büyük bir esenlik lehine çözülmeli, yenilenmeli, yol böylece devam etmelidir. Böylelikle insanlık ilerler, serpilir, gelişir. İnsanlar merhametle daha fazla paylaşmaya hazır hale geldikçe bu açılımlar hızlanır. Denge ile gelişmeyi sağlayacak olan ise, kalp ve aklın uyumudur.

Bugün, tüm insanların yaşamaya hakkı olduğu düşüncesi, evrensel bir ilke olarak kabul edilmiştir. Tüm insanların yedirip giydirebilecek, barındırabilecek üretim düzeyine ulaşılmıştır. Yine de uygulama ve paylaşımda sorunlar vardır. Yaşama hakkı sıklıkla ihlal ediliyor. Üretilen zenginliklerden milyarlarca insan mahrum. Eve kapatan teknolojik gelişmeler ve yalnızlaştıran şehir yaşamı, bizi birbirimizden uzaklaştırıyor. Yüz yüze, hoşgörüye dayalı iletişim imkânları azalıyor. Öte yandan bilgisayarlar ve şehir yaşamı farklı şekillerde toplanma imkânı sunuyor. Bunla karşın yakın gelecekte, sanal iletişimin, yüz yüze samimi iletişimin yerini alması güç görünüyor. Yüz yüze iletişim sağlayan, hoşgörüye dayalı topluluklar sayıca oldukça az. Dolayısıyla pek çok insan, aileden daha büyük gruplar altında toplanma ihtiyaçlarını karşılayabilmek için arayışa giriyor. Çoğunun karşılaştığı ise, keskin sınırlarla içe kapanmış gruplar oluyor.

Bugünü ve geleceği güzellikle inşa etmeye çabalamak insanlık görevi

Bir başka mesele de, bazı insanların ortalama ihtiyaçlarını karşılamalarının, kimi zaman başka insanların en temel ihtiyaçlarını karşılayamamaları sonucunu doğurabilmesidir. İnsanlar kimi zaman maddi zenginliklerini paylaşmakta isteksiz olabiliyorlar. Kimi zaman da doğru bildiklerinin sarsılmaması için farklı sesleri duyulmaz yapmaya çalışıyorlar. Lüks düğünlerde kilolarca altın takıldığı haberleri sıklıkla gazetelerde yer alıyor. Kendi doğrusu dışındakileri duymak istemeyen toplulukların cana kıydıkları haberleri de... Yola daha doğru şekilde devam edebilmek için dikkat edilmesi gereken pek çok nokta varsa da kanımca öncelikle kaçınılması gerekenler şunlardır: Ortalamanın çok üzerindeki israf ve farklı düşünceleri bastırmak üzere canlara zarar vermek. Bugünün koşullarında eldeki kaynaklar, kişinin kendisinin ve önem verdiklerinin ortalama ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılabilir. Makul bir zaman diliminde bu kişilerin ortalama ihtiyaçlarını karşılayacak birikim de yapılabilir. Bununla birlikte, artan kaynaklar başkalarının ihtiyaçlarının karşılanması için seferber edilmelidir. Kanımca doğru olan, kaynakların, olabildiğince çok insanın barışçıl bir biçimde maddi ve manevi ihtiyaçlarının karşılanabilmesi yönünde kullanılmasıdır. İnsan, nefret ettikçe katılaşır.

Kendisine ve çevresine verdiği ışık yavaş yavaş söner. Marifet, olmazların sayısını arttırmakta değil, dengeyle, iyilik yolunda esneyebilmektedir. Bu ise akıl ve kalp uyumunu gerektirir. Böylesine bir uyum, merhameti, hoşgörüyü artıracak biçimde gelişip genişleyebilir. Geçmişten ders çıkarmak, hataları tekrarlamamaya çalışmak lâzımdır. Olumsuz duyguları biriktirmeden, olabildiğince affederek, geçmişi değiştiremeyeceğimizin bilincinde, bugünü ve geleceği güzellikle inşa etmeye çabalamaksa insanlık görevimizdir.

Öteki olana müsamaha gösterilmediğinde şiddet artar

Bugün gerek milli, gerek dini, gerekse de başka motiflerle bezenmiş grupların bazıları, düşman bellediklerine öfke saçıp telafisi güç yollara sapmaktadır. Kalbin ve aklın kararması, az rastlanan bir durum değildir. İnsanların kendilerini güvende hissetmedikleri zamanlarda topluluk aidiyetinin vereceği kuvvete ihtiyaç artıyor. Toplulukların ana ekseni öteki olana hoşgörüden müsamahasızlığa doğru kaydığında ise şiddet artabiliyor. Bunu, pek çok futbol taraftarının kolaylıkla nasıl da yoldan çıktığını gözlemleyerek bile görebiliriz. Bugün, dünya ekonomisi iyiye gitmiyor, işsiz sayısı artıyor. İnsanlar, temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak duruma düşüyor, geleceğe güvenle bakamıyorlar. Varlıklarını ve önem verdiklerinin varlıklarını tehdit altında hissediyorlar. Bu, korunma ihtiyacını arttırıyor. Sığınağı, aydınlıktan uzak yerlerde aradıklarında ise problem başlıyor. Büyük dünya savaşları, ekonomik krizlerin ardından gelmiş.

Dünya, bin yıllardır, yurt tutma peşinde, güvenle yaşama yöneliminde olan insanların savaşlarına sahne olmuş. Bir arada, hoşgörüyle yaşamak sanat... Selamet, insana ve insanlığa hâkim olması gereken hayati bir hal. Bu yolda ilerlerken vkarşılaşacaklarına doğru tepkiler vermesi içinse insanın rehberlere ihtiyacı var. İnsanın en önemli rehberleri aklı ve kalbidir. İnsan doğruyu, aklının ve kalbinin dengesini gözeterek bulacaktır. Ezberlerimizi bozabilmeli, içimizde oluşacak boşluğu ise merhametin ışığında olabildiğince sağlam zemine basmaya gayret ederek doldurmalıyız.

Karşısına merhametle çıkılmadığında nefret, kendini çoğaltan bir özelliğe sahiptir. Merhamet etmek, insanların, kendilerini ve sevdiklerini korumayacakları anlamına gelmez. Tedbir almak, aklın gereğidir. Akıl, gereğince kullanıldığında, yolu belli bir ölçüde aydınlatabilir. Akıl, önemli bir ihsandır. Bununla beraber, var olma çabası içindeki adımların, sükûnet içinde, olabildiğince çok insanın selametini gözeterek, tek bir masuma bile zarar vermeyecek biçimde atılması lâzımdır. Ne farklı bir dil, ne farklı bir düşünce bir masumun yaşamına son vermeye değer. İnsanların, arada sırada, durmaları lâzımdır. Durup kendilerine dönüp "Ben ne yapıyorum?" diye sormaları gereklidir. "Aklım neye hizmet ediyor?" "Doğru bildiklerim beni, bizi nereye götürüyor?" "Yolum merhametle mi aydınlanıyor, yoksa hırsların ve umursamazlığın gölgesinde mi yitiyor?"

Yüz yüze ilişkilerimizden diğer dünya meselelerine kadar seçim yapmak durumunda kaldığımız her durakta, yol ayrımlarında ne tarafa yöneldiğimiz, insanlığın kaderinde pay sahibi olacak kadar önemlidir.

Merhametin ışığı arttıkça nefretin karanlığı dağılır...

- Dünyada hoşgörüsüzlük, aşırı sağcılık, etnik milliyetçilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere karşı düşmanlık daha önceden beri vardı ancak sosyal medyada artan nefret söylemi nefret suçunu körüklüyor diyebilir miyiz? Eğer körüklüyorsa bunu engellemek için yasal anlamda neler yapılmalıdır?
- İnsana dair her tür ilişki önemlidir. Kitle iletişim araçlarının etkisi ise kısa sürede çok sayıda insana mesaj iletebilmesinden geliyor. Nefretin yeniden ve yeniden inşasında, pekişmesinde sosyal medyanın aydınlıktan uzak yayınları önemli bir yer tutuyor sizin de söylediğiniz gibi...

Öte yandan, sevginin inşasında, merhametin pekişmesinde de önemi büyük... Mesele, insanların hangi yöne doğru yöneldiğidir... Merhametin ışığı arttıkça nefretin karanlığı dağılır. Bizim işimiz, merhametten yana yol tutturmaktır. O halde yasalar da bu yönde şekillenmelidir. Sansür, büyük

tepkiler doğurabilir. "Karanlık söylemler karşısında yapılabilecek ne var?" diye düşününce ise aklıma, aydınlığı yaymak geliyor. Örneğin, her 1 dakikalık/1 sayfalık nefrete dayalı söylem karşısında en az 5 dakikalık/ 5 sayfalık merhameti, insafı, yardımseverliği, inceliği, dürüstlüğü öven; bunları dengeli bir biçimde yaşama geçirmek gerektiğini söyleyen; olabildiğince çok insanı yaşatacak şekilde, tek bir masuma bile kıymayacak şekilde hayatlarımızı sürdürmemizi öğütleyen yayınların yapılması önerilebilir. Bu fikri geliştirmek, uygun, uygulanabilir hale getirmek için üzerinde daha çok düşünmek gerekebilir. Bununla beraber, öyle hissediyorum ki, yasa yapma mantığının merhameti ve insafı arttıracak şekilde dönüşmesi hepimizin hayrına olacaktır.

Olumsuzluklara karşı iyilikle duracak bilgisayar oyunları üretilebilir

- Facebook, Twitter ve bazı bilgisayar oyunları nefret söylemlerini ve şiddeti örgütleyebiliyor. Bu bağlamda İnternet'in bireyleri özgürleştirmesi, demokratik yönü ve farklı kültürlere karşı hoşgörülü olma gibi olumlu kullanım alanını çoğaltmak için nasıl bir yol izlenilmesi gerekmektedir?

-Çocuk oyunları çok önemlidir, zira çocuk, hayata dair birçok şeyi oyunlarda keşfeder. Bilgisayar oyunlarıysa, çocuklarla sınırlı olmayan bir insan kümesini kendine çekiyor.

Bu oyunlar da merhamet, insaf, incelik, yardımseverlik ve dürüstlüğün dengeli bir şekilde hayata geçirilmesini teşvik edecek şekilde yeniden yapılandırılabilir. Farklı dillerden, dinlerden insan grupları arasında dayanışma teşvik edilebilir. Bilgisayar oyunlarında aklın ve kalbin rehberliğinde hareket ettikçe puan toplanabilir. Olumsuzluğu yayan tepkisel/planlı hareketler ise puan kaybına yol açabilir. Bu yönde geliştirilecek oyunlarda, şiddetsiz iletişim teknikleriyle yapılandırılan ifadeler kullanan ve hem hayatta kalmayı başaran hem de yok etmeden başkalarına yardım edebilmenin yollarını keşfeden oyuncular puan toplayabilir.

Bu ve benzeri konularda toplumun her kesiminden insanın bir araya gelerek olumsuzluklara iyilikle karşı durabilecek oyunları üretmeye çalışması, geliştirmesi lâzımdır. Kanımca bu konuda yapılacak faaliyetler, insanlığın selameti bakımından hayati öneme sahiptir. Facebook, Twitter ve başka sosyal paylaşım alanlarında da esenliği artıracak şarkıların, yazıların, görüntülerin, konuşmaların yayılmasında fayda vardır.

Zaman Tüneli

Geçmisin izleri günümüze ulaşmasaydı acaba geleceğimizi planlamakta bu kadar istekli olabilir miydik? Uygarlık dediğimiz aslında insanoğlunun tarih boyunca yaptığı eserlerin bugünlere taşınabilmesi amacıyla attığı adımların bütünü değil mi?

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

Arkeologların ve antropologların çalışmaları ile gün ışığına çıkarılan eserler gibi, yapıldığı andan itibaren korunarak günümüze ulaşan eserler de bizleri hala aydınlatmaktadır. Bilginin zaman tünelinde taşınmasından başka bir sey değildir bu.

Kültürel miras olarak adlandırılan birçok eser doğal afetler nedeniyle toprak altında kaldığı için korunmuştur. Bir kısmı ise, kutsal nitelikleri nedeniyle insanoğlunun yıkıcı yanından uzakta kalmıştır.

Temmuz ve ağustos ayları ülkemiz için tatilin ve dinlenmenin simgesi olmuştur. Đtalya'da tarihte bir gezinti olarak gördüğüm bazı yerleri sizlerle paylaşacağım. 2500 yıl önce kurulmus kentlerde gezerken karşılaştığım resimler, heykeller, köprüler, binalar ve bunların kalıntıları bilginin paylasılması adına önemli simgeler olarak zaman tünelindeki yerlerini almışlardır.

* * *

Venedik'teki sanat eserlerinin korunarak günümüze ulaşması için verilmiş çabaların daha fazlasının bunların geleceğe tasınabilmesi için harcandığını görmek duyarlı yöneticilerin önemini bir kez daha anımsattı.
Ulaşımın deniz araçları ile sağlandığı bu kentin sulara batması sürmekte ve 2050 yılında tamamen yok olacağı öngörülmektedir.

Kediler Venedik'te kutsal hayvan olarak koruma altına alınmışlardır. Kentin veba salgınından kurtulmasında yararı dokunan bu hayvanlar Venedikliler için kutsaldır. Zengin Verona şehrinin yolları bile mermerden yapılmıs. Burada yaşamış Juliet'in evini ziyaret edince bu aşkın yalnızca William Sheakspeare'in "Romeo ve Juliet" romanında yaşamadığını, gerçek olduğunu da anlıyorsunuz.

Verona'daki arenada hala etkinlikler düzenlenmekte. Tıpkı, Aspendos ve Efes'te olduğu gibi.

Heykelleri, çeşmeleri ve diğer sanat eserleri ile ünlü Floransa ise açık hava müzesi gibi.
Birçok ünlü heykeltraş ve ressamın eserleri meydanlarda zamana meydan okurcasına dimdik ayakta durmakta.
Heykelleri koruyan ve günümüze ulaşmasını sağlayan yöneticilerin de hakkını vermek gerekir.

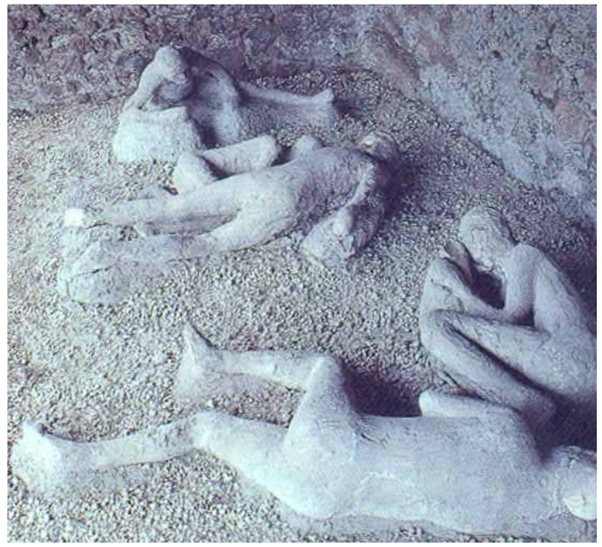

Pompei görülmesi gereken yerlerden biri. MS 24 Ağustos 79 tarihinde Vezüv Yanardağı patlayarak, büyük bir varlık içinde yaşamakta olan Pompei halkının üzerine kül yağdırdı. Bu küller nedeniyle insanlar heykelleşerek dondu. 19. yüzyılda yapılan kazılarda bulunan kent 2000 yıl öncesinden günümüze ulaşan bir fotoğraf gibi ortaya çıkmıştır.
Roma da benzer biçimde tarihî dokusu korunarak günümüze ulaşmış bir kent. Çeşmeleri, heykelleri ve diğer sanat eserleri için benzer şeyleri söyleyebiliriz.

Tarihi eserlerin korunarak günümüze ulaşması geçmişteki uygarlıkların bizlere yaşamlarını aktarması aslında bizlerle zaman tünelinde bilgi paylaşmalarından, bilişmelerinden baska ne olabilir ki?

İzmir, 31.08.2011

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
TBD Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

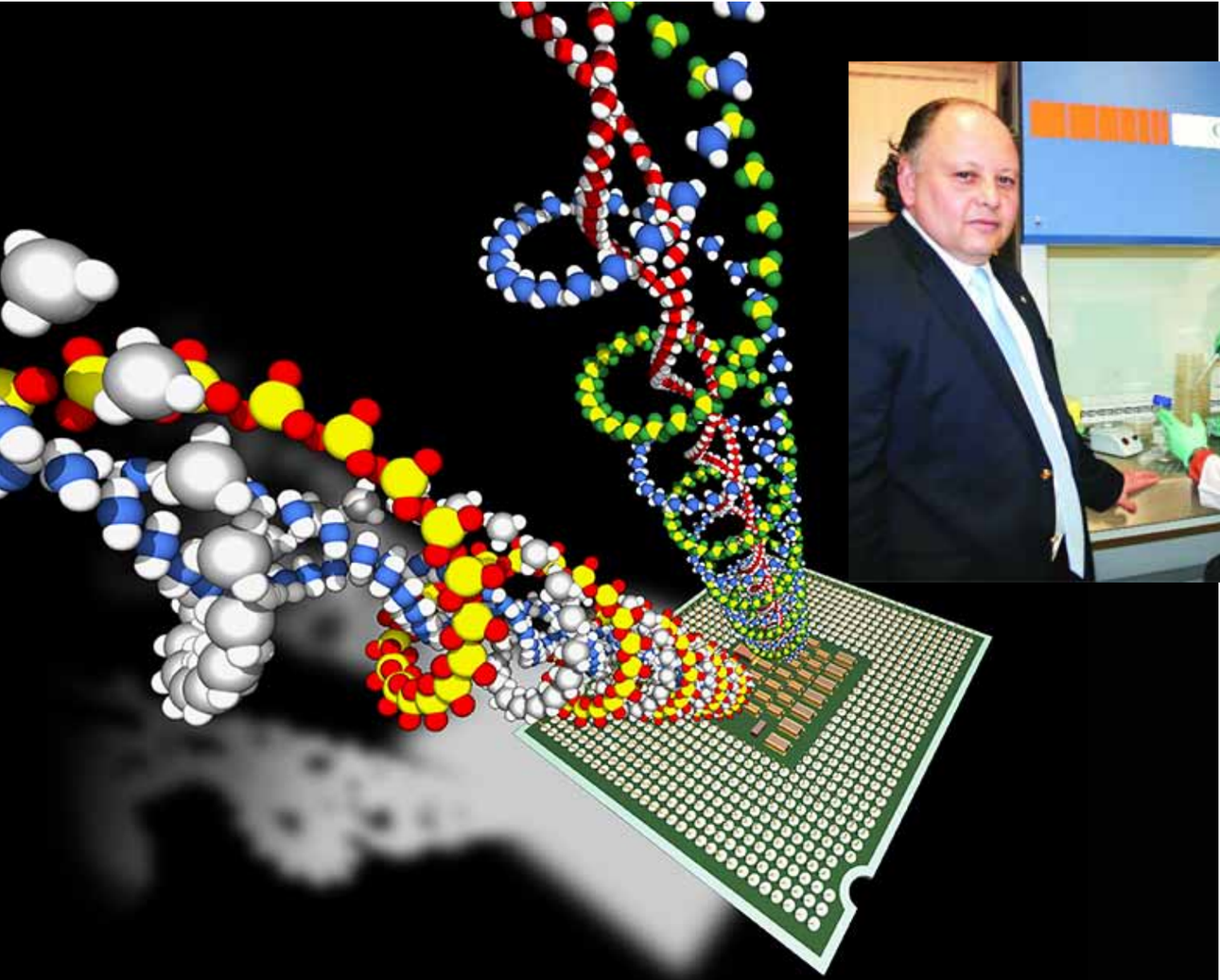

Türk malı
DNA çipi üretildi

ODTÜ'de, yüzlerce tıbbi tahlil tek bir test üzerinde yapılmasını sağlayan "DNA çipleri" geliştirildi. Çiplerin bu yıl piyasaya sürülmesi hedefleniyor.

ODTÜ öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hüseyin Avni Öktem ve ekibi, tıp tarihinde devrim niteliğinde bir buluşa imza attı. Yakında pek çok hastalık, laboratuar yerine Türkiye'de üretilen bir kartvizit ya da 1 TL'lik madeni para boyutunu geçmeyecek DNA çipleri üzerinde yapılacak. Yerli bilgi birikimi ve iş gücü kullanılarak üretilen DNA çipleri ile kanserden, babalık testine kadar yüzlerce hastalık, laboratuara gitmeden evde kan ve idrar örneğiyle tespit edilebilecek.

ODTÜ Teknokent bünyesinde faaliyet gösteren NANObiz firmasının kurucu ortağı ve Ar-Ge Koordinatörü ODTÜ öğretim üyesi Prof. Dr. Öktem, yaptığı açıklamada, genomlardaki DNA dizilimlerinin birey bazında farklılıklar gösterdiğini, bu farklılık ve benzerliklerden yararlanarak özgün tanı ve tespit sistemlerinin oluşturulabildiğini anlattı. Öktem, kan ve idrar örneklerindeki mikroorganizmaların, gıda ürünlerindeki insan sağlığına zararlı patojenlerin ve GDO'nun tespiti ile babalık testleri, kansere yol açabilecek mutasyonların bulunması gibi pek çok konuda DNA'nın bu özelliğinden yararlanıldığına işaret etti. Teknolojinin gelişmesiyle DNA tabanlı tanı ve tespit sistemlerinin de daha çabuk ve hızlı sonuç verecek hale geldiğine dikkat çeken Öktem, bunun en güzel örneğinin DNA çipleri olduğunu söyledi.

Dünyada mevcut DNA tabanlı çip teknolojilerinin görüntüleme sistemlerine farklılıklar getiren Ar-Ge çalışmaları yürüttüklerini bildiren Öktem, DNA çipleri için gerekli cam slaytlardan, elektronik devre ve kartlara, ısıtma-soğutma sistemlerinden makro-akışkan sistemlere ve yazılıma kadar tüm çalışmaların ekiplerince yürütüldüğünü bildirdi. Öktem'in verdiği bilgiye göre, DNA çiplerinin çalışan prototipleri üretildi.

DNA çipleriyle, kan ya da herhangi bir doku üzerinde yapılacak DNA analiziyle kanser dahil genetik hastalıkların tümünün tespit edilebileceğini aktaran Öktem, ayrıca askeri alandan gıda sektörüne kadar birçok alanda çok hızlı, taşınabilir tanı sistemleri ve platformlarının geliştirilebileceğini belirtti. Çalışmalarının uluslararası patent başvurusu yaptıklarını bildiren Öktem, şunları söyledi: "DNA çiplerinin diğer bir kullanım alanı da oldukça yüksek teknoloji gerektiren çip-üstü-lab sistemleri. Bu sistemler normal koşullarda yüksek maliyetli ve kapsamlı laboratuar altyapısı gerektiren tanı ve tespit çalışmalarının laboratuar yerine bir kartvizit ve hatta 1 TL madeni para boyutunu geçmeyen yongalar üzerinde yapılmasına olanak sağlamaktadırlar."

Çip-üstü-lab sistemleri ile çok yakında, idrar ve kan örneklerinin analizi, gıda maddelerinin sağlıklı olup olmadıklarının tespiti (örneğin GDO içerip içermediklerinin belirlenmesi gibi), içilecek suyun içerisinde sağlığa zararlı bakterilerin olup olmadığının tespiti gibi normalde uzun süreler alan testler, ev ortamında veya arazide oldukça kısa sürelerde yapılabilecek.

Günümüzde DNA çipleri, dünyada birçok büyük firmanın gerek akademik ortamda, gerekse ticari olarak üzerinde çalıştığı bir alan. Birçok farklı ürün çıkıyor ortaya, ABD'deki market değerinin gelecek yıllarda 5 milyar doları geçeceği belirtiliyor. Öktem, sadece Türkiye'de değil, dünya ölçeğinde rekabet edebilir ürünler geliştirmeye çalıştıklarını ve bu yıl içerisinde ilk ürünlerini piyasaya çıkartmayı hedeflediklerini açıkladı.

Teknolojik Gelişmeler Sosyal Bilgilere Neler Katabilir?

Hüseyin Oktay
Knowledge Discovery Laboratuarı
Bilgisayar Bilimi, University of Massachusetts, Amherst
hoktay@cs.umass.edu

Sosyal bilgiler, en geniş manada, toplumu ve toplumun içerisinde yaşayan insanların davranışlarını çeşitli yönleriyle ele alan; sosyolojiden psikolojiye, ekonomiden kamu yönetimine birçok farklı disiplinlerin tümüne denir[1]. Peki, bunun bilişim dünyası ile ne ilişkisi olabilir? Bu yazımda, kendi bakış açımdan, son dönemde bilişim dünyasında gerçekleşen teknolojik gelişmelerin sosyal bilgiler alanına sunabileceklerine değinmek istiyorum.

Bilişim araçları, sosyal hayatın gereksinimlerini yerine getirmek için her geçen gün daha da fazla kullanılır hale geliyor. Sosyal ağlardan, İnternet'teki blog sayfalarına, elektronik posta (e-mail) kullanımından, artık her an İnternet'e erişim sağlayan cep telefonuna kadar, yeni iletişim araçları insanlar arasındaki etkileşimi kolaylaştırarak sosyal hayatın vazgeçilmez bir parçası haline geliyor. Bu iletişim araçlarının bir önemli özelliği de bu etkileşimler ile alakalı verileri an ve an kaydetmesidir. Bu veriler sosyal bilimcilerin, toplulukların işleyişini daha iyi anlamasını, toplumdaki sorunlara daha iyi çözümler üretmelerini ve daha yenilikçi toplumsal sistemler tasarlayabilmelerini sağlayabilir. Peki, ama nasıl? Gelin üç farklı örneği inceleyip karar verelim.

İlk olarak Massachusetts Institute of Technology'de (MIT), cep telefonları aracılığıyla toplulukları tüm yönleriyle incelemeyi amaçlayan bir akademik çalışmadan, Friends and Family Study[2], bahsetmek istiyorum. Mart 2010'da başlayan ve halen devam etmekte olan çalışma, MIT'te yaşayan 400'ün üzerinde öğrenciyi yaşayan bir "sosyal bilgiler laboratuar"ına çeviriyor. Cep telefonları üzerinden toplanan 25'in üzerinde sosyal sinyal ile bu topluluk hakkında bilgi toplanıyor. Her an insanların bulundukları noktalar, haraketlilikleri, kimlerle yüz yüze görüştükleri, kimlerle iletişime geçtikleri, telefonlarında hangi uygulamaları kullandıkları ve daha birçok zengin sosyal sinyal, topluluğun işleyişinin daha iyi anlaşılabilmesi için kaydediliyor. Bu veri sayesinde insanların birbirlerini nasıl etkilediği, kimlerle arkadaşlık ettikleri, bu arkadaşlık bağlarını nasıl kurdukları, toplumda grupların nasıl oluştuğu gibi birçok sosyal soruya cevap bulunabilir.

Bu çalışmanın bir başka ilginç özelliği de teknik platformun bu sosyal laboratuar üzerinde deneyler yapmaya uygun dizayn edilmiş olması. Örneğin, MIT'teki araştırmacılar, katılımcıları spora teşvik etmek için uygulanabilecek farklı stratejilerden hangisinin daha başarılı olduğunu görmek için bir deney tasarlamışlar. Bu deneyi, katılımcılar günlük hayatlarını yaşarken kolaylıkla uygulayıp sonuçlarını alabilmişler (detaylar

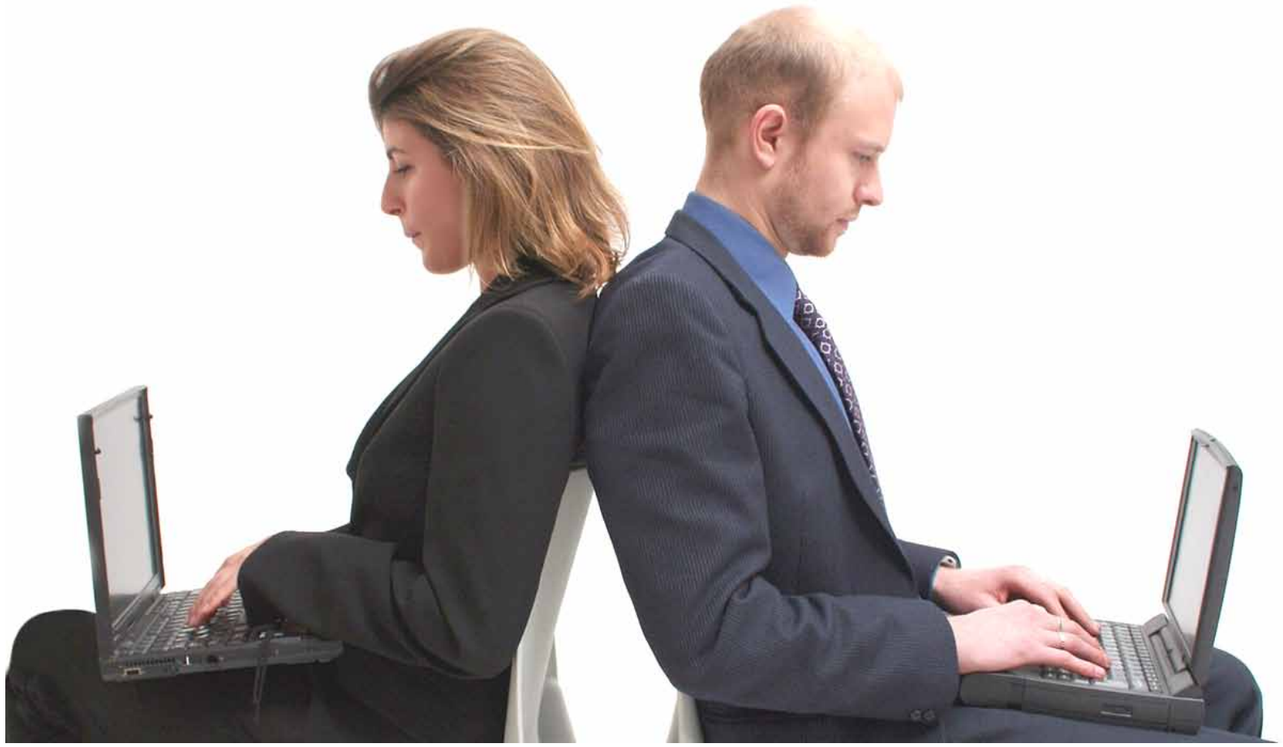

için bkz. [2]). Özetle, bu çalışmalar teknolojik gelişmelerin toplumumuzun işleyişini daha iyi anlamaya ve onu daha iyileştirmeye yönelik kullanılabileceğini bize göstermiş oluyor.

İkinci örnek, Columbia Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde gerçekleştirilmiş. Bu çalışmada, ortaya atılmış bir sosyal teoriyi İnternet aracılığıyla global anlamda test etmeye çalışıyor[3]. Çoğumuz "6 derece uzaklık" sosyal teorisini (six degrees of seperation)[4], [5] duymuşuzdur. Duymayanlar için kısaca açıklayayım: Bu sosyal teoriye göre, dünya üzerindeki herhangi iki insan, birbirine ortalama 6 uzaklıkta. Yani örneğin beni ve Madonna'yı düşünelim. Benim arkadaşımın, arkadaşının, arkadaşının, arkadaşının, arkadaşının, arkadaşı diye ilerlediğimde, ortalama 6 kişi sonra Madonna'ya ulaşabiliyorum. Sadece Madonna'ya değil, bu teoriye göre Afrika'da Gabon'daki bir gençten tutun da Uzakdoğu'daki bir yaşlı bilgine, ya da Latin Amerika'daki bir futbolcuya ortalama altı kişi aracılığı ile ulaşılabiliyor.

Araştırmacılar bu teoriyi bir web sitesi üzerinde e-mail aracılığıyla test ediyor[3]. Dünya üzerindeki herkesin katılabildiği çalışmanın işleyişi şöyle gerçekleşiyor: Katılımcılara daha önceden belirlenmiş hedef kişilerin isimleri, yaşadıkları yer ve meslekleri söyleniyor. Eğer katılımcı hedef kişiyi direk olarak tanıyorsa, ona e-posta gönderiyor. Eğer tanımıyorsa, o hedef kişiyi tanıyabileceğini düşündüğü kendi tanıdığı bir arkadaşına e-posta gönderiyor. Bu deney sonucunda ise, mesajların hedeflere yine çok az el değiştirerek ulaştığı görülüyor.

Şimdilerde Yahoo şirketi, Facebook şirketi ile beraber aynı deneyi Facebook üzerinden tekrarlıyor. Siz de eğer katılmak isterseniz web sayfası üzerinden katılabilirsiniz (bkz. [6]). "Bu deneyin farkı nedir?" diye sorarsanız: Facebook sayesinde katılımcı ile hedef arasındaki en kısa gerçek uzaklık biliniyor. Cevap aranan bir soru da katılımcıların bu en kısa uzaklığı bulup bulamayacağı ve eğer bulabiliyorlarsa nasıl buldukları. Çalışma henüz devam ediyor ve ben de sonuçlarını merakla bekliyorum. Bu çalışma da teknolojik araçlar kullanarak sosyal teorileri daha geniş çapta test edebileceğimizi göstermiş oluyor.
Son örnek de yine Columbia Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen ve bir kitabı, bir şarkıyı ya da bir filmi başarılı yapan ve diğerlerinden farklı kılan özellikleri anlamaya calışan bir çalışma[7]. Bir İnternet sitesi üzerinden katılımcılar beğendikleri şarkıları seçip indirebiliyorlar. Deneye katılan bir grup, şarkılarla beraber daha önceki insanların hangi şarkıyı kaç kere indirdiklerini görebiliyor; diğer bir grup ise sadece şarkıları görüyor. İnternet sayesinde birden çok kez tekrarlanabilen deney sonucunda, hangi şarkının daha başarılı olacağında insanların birbirini etkilediğini gözlemliyorlar. Bu etki arttıkça adeletsizliğin arttığı (daha iyi alternatifler olmasına rağmen bazı şarkıların daha başarılı olması) ve de tahmin edilebilirliğin zorlaştığı (hangi şarkının başarılı olacağının tahmini) sonucuna varıyorlar. Bu çalışmada da İnternet sitesi aracılığıyla tasarlanan deney sayesinde şarkıların başarılı olmasında etkili sosyal faktörlerin neler olduğunu ortaya çıkarabiliyor.

Peki, herşey bu kadar toz pembe mi? Elbetteki hayır. Toplumu ve de onun işleyişini daha iyi anlamaya yönelik bu çalışmalar yapılırken, insanların kişilik haklarına zarar verilmemesi ve insanların güvenliği için çok dikkatli olunmalı. Ben burada iki önemli noktaya değinmek istiyorum. Birincisi, insanlar hakkında toplanan verilerin kişilerin gizlilik haklarına saygılı bir biçimde kullanılıp analiz edilmesi ve bunun yasalarla korunup desteklenmesi bu tür önemli. Verilerini paylaşan kişilerin, ne tür bilgilerini paylaştıklarını, bunun doğurabileceği riskleri, bu riskleri minimize edecek önlemleri en başından açık bir şekilde bilmesinin ve tüm bu sürecin olabildiğince şeffaf gerçekleşmesinin çok gerekli olduğunu düşünüyorum. İkinci olarak da bu kritik verilerin toplanmasının ve saklanmasının yanlış kişilerin eline sızmasını önleyecek, güvenli ve şeffaf bir şekilde gerçekleşmesi gerekiyor.

Sosyal bilgiler, bilişim dünyasının sunmuş olduğu teknolojik gelişmeleri kullanarak toplumumuzun işleyişi daha iyi anlayıp, daha düzgün işleyen toplumsal sistemler oluşturmamızı sağlayabilir. Ama bu arayış içinde kişilerin gizlilik haklarına zarar vermeden ve de güvenliklerini en iyi şekilde sağlayarak haraket etmemiz şart. Aksi takdirde korkularımıza kapılıp bu fırsatı kaçırmamız çok ama çok kolay.

[1] http://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_bilimler.
[2] N. Aharony, W. Pan, C. Ip, I. Khayal, and A. Pentland, "ubic256_aharony," pp. 1–10, Sep. 2011.
[3] P. S. Dodds, R. Muhamad, and D. J. Watts, "An Experimental Study of Search in Global Social Networks," Science, vol. 301, pp. 827–829, 2003.
[4] J. Travers, S. Milgram, J. Travers, and S. Milgram, "An Experimental Study of the Small World Problem," Sociometry, vol. 32, pp. 425–443, 1969.
[5] http://en.wikipedia.org/wiki/Six_degrees_of_separation.
[6] http://smallworld.sandbox.yahoo.com. [Accessed: 26-Aug.-2011].
[7] M. J. Salganik, P. S. Dodds, and D. J. Watts, "Experimental Study of Inequality and Unpredictability in an Artificial Cultural Market," Science, vol. 311, no. 5762, pp. 854–856, 2006.

AB süreci "cep"ten izlenecek

Türkiye'nin AB Reform sürecine ilişkin gelişmeleri vatandaşın cep telefonuna gönderilecek.
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nin (ABGS) yeni uygulamasıyla, vatandaşlar AB ile ilgili gelişmeleri her yerde izleyebilecek. ABGS, Apple iPhone ve iPad cihazları için geliştirdiği ABGS Uygulaması ile Türkiye'nin AB Reform sürecine ilişkin gelişmeleri vatandaşın cep telefonuna gönderecek.

ABGS'den yapılan yazılı açıklamada, ABGS'nin sadece Türkiye'deki reform sürecinin öncülüğünü yapmakla kalmadığı, AB ile Türkiye arasında, eksik bilgilerden kaynaklanan ön yargıları aşmak amacıyla pek çok farklı yöntem kullanarak, iletişim alanında da öncü rol üstlendiği belirtildi. Açıklamada, "Bu şekilde, işi gereği sürekli hareket halinde olan vatandaşlarımız, AB ile ilgili gelişmeleri her yerde takip edebilecek ve artık 'AB'yi cebimize indirdik' diyebileceklerdir" ifadesine yer verildi
2010 yılı Kasım ayında açılan ABGS'nin Facebook sayfasının ve bu yıl Mayıs ayında başlatılan "Windows Live Messenger" kullanıcılarının bilgilendirilmesi faaliyetlerinin bu girişimlerin ilk yansımaları olduğuna işaret edilen açıklamada, "Bu faaliyetlerimizin bir devamı olarak, Genel Sekreterliğimizce vatandaşlarımızı aydınlatmak ve daha ileri düzeyde farkındalık yaratmak amacıyla Apple iPhone ve iPad cihazları için bir ABGS Uygulaması geliştirdik" denildi.

Türkiye'nin AB reform sürecini her türlü teknoloji araçlarını kullanarak duyurmayı hedefleyen ABGS, 2010 yılı Kasım ayında ABGS Facebook sayfasını açmış ve 2011 yılı Mayıs ayında "Windows Live Messenger" kullanıcılarının bilgilendirilmesi faaliyetlerine başlamıştı. Bu faaliyetlerin bir devamı olarak, Genel Sekreterlik, vatandaşları aydınlatmak ve daha ileri düzeyde farkındalık yaratmak amacıyla Apple iPhone ve iPad cihazları için bir ABGS Uygulaması geliştirdi.
Avrupa Birliği Genel Sekreter Vekili Büyükelçi Haluk Ilıcak, yeni uygulamayla ilgili basın toplantısı düzenledi. Genel Sekreterlik binasında yapılan toplantıda konuşan Ilıcak, "Ön yargıları ortadan kaldırmak iki tarafın daha sağlıklı objektif ilişkisini geliştirmek için geliştirdiğimiz strateji çerçevesinde vatandaşın bilgilendirmesine önem veriyoruz" dedi. Yeni uygulamayla 300 bini aşkın iPhone ve iPad kullanıcısına ulaşacaklarını dile getiren Ilıcak, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerindeki son gelişmeleri duyuran uygulamayı diğer marka cep telefonlarına da yaygınlaştıracaklarını söyledi.

Yabancı sözcükler, dilleri zenginleştirmez, bozar ve yozlaştırır (*)

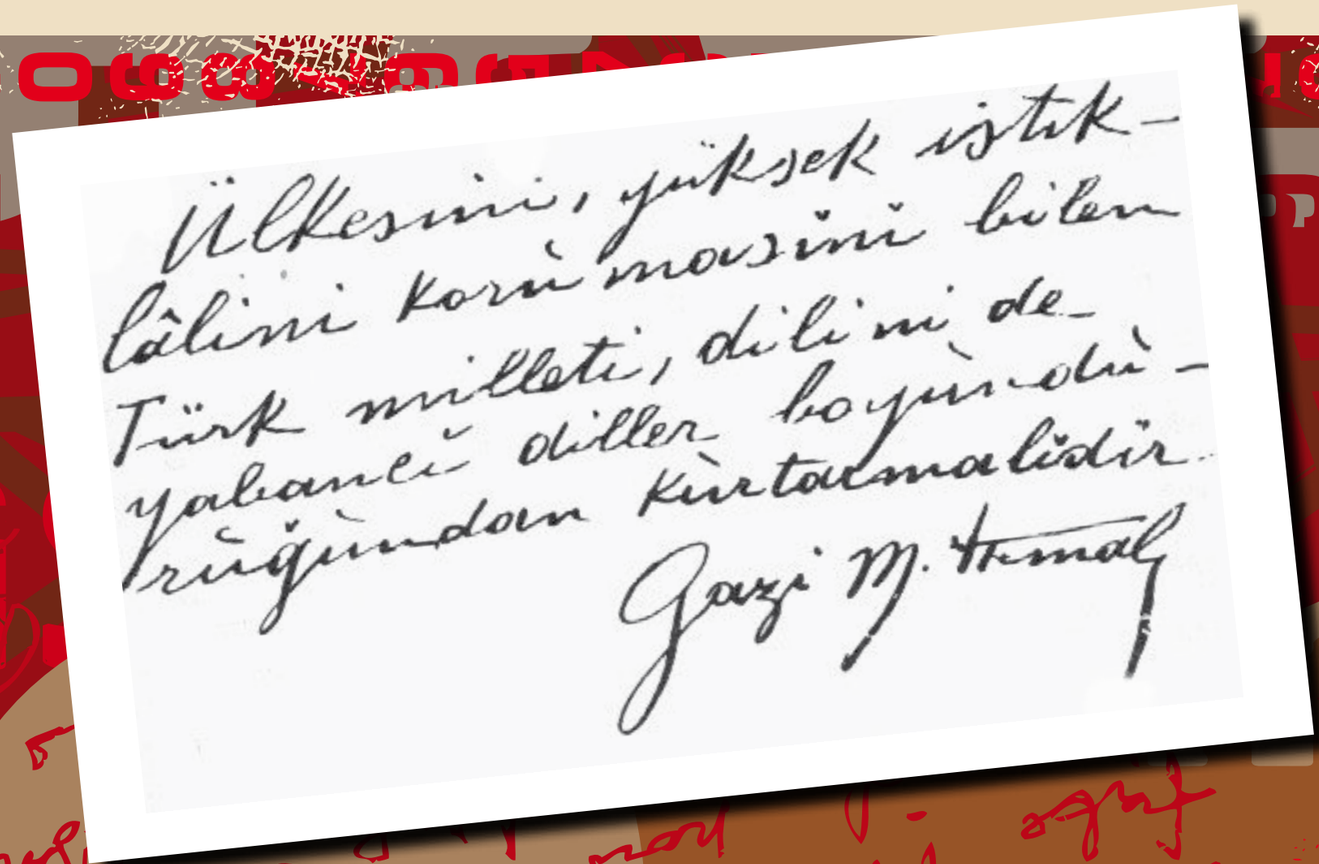
Ülkesini, yüksek istiklâlini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.
Gazi M. Kemal

(*) 26 Eylül 1932 - 5 Ekim 1932 tarihleri arasında Türk Dil Kurumu tarafından düzenlenen Birinci Türk Dil Kurultayı'nın açılış günü olan 26 Eylül, her yıl "Dil Bayramı" olarak kutlanıyor.

Merih Işın
Telepati (Aylık Haberleşme ve Bilişim Teknolojileri Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni
merih@telepati.com.tr

Türkçe'nin özü, Osmanlı zamanında çok uluslu yaşama geçildikten sonra bozuldu. La Linguistixue kitabının yazarı Abel Hovelacxue, "Diller, kendi tabiiyetlerinin dışına çıkamazlar. Karma bir dil asla yaratamazlar. Dil bilgisinin bir bölümü Slav, bir bölümü Latin, bir bölümü Hint ya da Avrupa dilinden gelen bir dil düşünülemez. Karma diller yoktur ve olamaz" demektedir.

Oxford Üniversitesi Profesörü ve Münih Kraliyet Akademisi Üyesi Max Müller, 1854'te yayımladığı kitabında (Suggestion for the Assistance of Officers in Learning the Languages of the Seat of War in the EAST), "Yabancı unsurlardan arındığı takdirde Türkçe kadar kolay, rahat anlaşılan ve zevk verici pek az dil vardır" diyor.

Türkçe'nin korunması ile ilgili bilinen ilk kanun, 1277'de Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından hazırlatılan bir fetva ile ilan edilmiş ve uygulamaya konmuştur. Millet olarak yaşamanın ilk şartı olarak, dil birliğinin sağlanması gerektiğine inanan Karamanoğlu Mehmet Bey, kendi dili ve kültürünü hor gören, başka kültürlerin egemenliğine girmeyi yücelik sanan anlayışa tepki göstererek Türkçeden başka bir dil konuşulmasını yasakladı.

Chatleşmek, laptop, konsept, dizayn, dijital, leasing, insert, global, trend, lansman gibi yabancı sözcükleri kullananlar, sözcüklerin Türkçe karşılıklarını mı bilmiyorlar? Yoksa bilinçaltlarındaki bir eksikliklerini mi dışarıya

böyle vuruyorlar? Türkçe sözcükleri inatla kullanmamaya çalışan zihniyetin, devletin üst kademesi ve aydınlara Türkçeyi yasaklayan Osmanlı din âlimlerinden hiçbir farkı yoktur.

Dilimizde zaten karşılığı olan yabancı kelimeler dilimize bir şey katmaz, dilimizin bozulmasının hız kazanmasından başka bir işe de yaramaz. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) kuruluş amacına da tamamen aykırıdır. TDK'nin Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1932'deki kuruluş amacı; Türkçemizi yabancı sözcük istilasından korumak ve dilimizin öz güzelliğini ve zenginliğini ortaya çıkartmaktır.

Bugün İnternet üzerinden de yayınlanan TDK'nin son geçerli Türkçe sözlüğünde, 41 dilden alınmış yaklaşık 15 bini yabancı 40 bin sözcük bulunurken yaygın ve günlük kullanımımızda olan binlerce sözcük mevcut değil. Bence yabancı terim ve sözcükler dilleri zenginleştirmez, sadece bozar, yozlaştırır. Türkçemizde karşılığı olan, batılı dillerden başlayarak, dilimize yerleşen 15 bin sözcüğün tümü çok kısa sürede sözlüğümüzden atılmalı, sonra da günlük konuşmalarımızda yaygın olarak kullandığımız ancak sözlüğümüzde yer almayan binlerce Türkçe sözcük, derhal olması gereken yere konulmalıdır.

"Haberleşme", "Bilişim" ve " İletişim" 3 ayrı sektördür!

Diğer sektörleri bilmem ama; bilerek ya da bilmeyerek, haberleşme sektöründe gelişen teknolojilere paralel olarak çokça ve sayısı artan miktarda hatalar yapılıyor. GSM telefonlara "Cep telefonu" diyerek başlatılan hatalar zincirindeki yanlışların sayısı ve nedeni artık açıklanmaz bir hal aldı. Teknolojiyi üretenlerin verdiği isim olan GSM'e cep, NMT'ye araç, DECT'e telsiz telefon dediler.

Kısa mesaj servisleri anlamına gelen "SMS" kısaltmasını, Türkçe'de kısaltma olmamasına rağmen, "kısa mesaj" karşılığında kullanıp, yıllarca birbirlerine mesaj yerine servis attılar, aynı tenis ya da voleybol sporundaki gibi...

Haberleşmede, en az iki tarafın olması ve iletişim için cihaz kullanmaları şarttır. İngilizce "commun" kökü, halkı ifade etmekte ve aralarındaki haberleşmeyi anlatan "communication" sözcüğü ile sektörümüz ifade edilmektedir. Haberleşme teknolojileri denildiğinde; sabit ya da mobil olarak insanların birbirleriyle görüşmesini, konuşmasını ya da veri yollamasını kolaylaştıran teknolojiler akla gelmektedir. Haberleşme sözcüğü ülkemizde; muhabere, telekomünikasyon, telekom gibi sözcüklerle de ifade edilmektedir.

Bilişim ise; İngilizce "info" kökünden türemiş "information"dan gelmektedir (IT). 1971'de değerli hocamız Aydın Köksal tarafından Türkçe'mize kazandırılmış bir sözcük olup, bu muhteşem sözcük; o günkü şartlar altında bilgisayar, ilgili yan birimler ve aralarındaki iletişimi ifade etmektedir. Bilişim teknolojileri; bilgisayarların daha hızlı, daha verimli, daha bütünleşik hale gelmesi ve birbirleriyle daha kolay anlaşabilmesi, yazıcı, tarayıcı, yönlendirici gibi uç birimlerle sınır tanımaksızın çalışması veya uç birimlerin bilgisayara bile gereksinim duymadan kendi başlarına iş yapabilmesi ve benzeri uygulamaları anlatmaktadır.

İletişim sektörü ise, yine üniversitelerimizin iletişim fakültelerinden mezun olan insan gücü tarafından oluşmaktadır. Bu güç, basın yayın sektöründe, tüm kuruluşların iletişim, halkla ilişkiler bölümlerinde ya da halkla ilişkiler şirketlerinde görev almakta ve Basın Yayın Yasa'larına göre çalışmaktadır. İletişim, haberleşme sözcüğüne göre çok daha geniş kapsamlı olup, tek taraflı bilgi iletişimini de içermektedir. Gazete, dergi, etkileşimli olmayan TV ya da uzaya gönderilen bir sinyal, tek taraflı iletişim örnekleridir.

Bu arada "Bilgi" sözcüğü bir kavramdır ve kavramların teknolojisi olmaz. . "Bilgi toplumu" doğrudur. Ama, "Bilgi teknolojisi" yoktur. Yani, "Bilgi teknolojileri" değil, "Bilişim teknolojileri" kullanılmalıdır.

Haberleşmenin iletişim ya da bilişim içinde değerlendirilmesi, hayvancılık sektörünün hazır giyim sektörünün içinde veya çelik üreticilerinin otomotiv sektörü içinde değerlendiriliyor olması gibi acayip bir uygulamadır. Her teknolojik ürün bilişim ise ve tüm sektörlerde de teknoloji kullanıldığına göre, o zaman dünyadaki tek sektör bilişim midir? Bilişim bir amaç değil, araçtır. Amaç sektörlerdeki verimliliği arttırmak için kullanılan araçlar bütünüdür.

Trabzon'da işsiz gençlere bilişim eğitimi

Bilişim eğitim sertifikasyon programına katılan 50 işsiz genç, girişimlerin bilgi çalışanı ihtiyacına katkıda bulunacak.

Gençlerin işgücü piyasasına katılımlarında yaşanan zorlukların yanı sıra girişimler (kurum, kuruluş, KOBİ, kooperatif, dernek v.b) bilişim ve hukuk hizmetleri konusunda ihtiyaç duydukları kalifiye eleman ihtiyacını Trabzon, bir proje ile giderilmeye çalışıyor. Özellikle Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) yasalaşması ile bu ihtiyacın giderilmesi zorunlu hale gelecek. Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ), Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası (TTSO) ile ortaklaşa Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) sürecine gençliğin katkısını sağlayacak bir projeyi yürütüyor. KTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme Bölümü Öğretim Elamanı Ali Haydar Doğu'nun fikir sahibi ve danışmanı olduğu "AB Yolundaki Türkiye'ye Bilişim Gençliğinin Katkısı" başlıklı proje, 10 Kasım 2010'da başladı. Alınan 111.831,05 Euro hibe ile yürütülen proje, 10 Kasım 2011'de bitecek.

Projenin temelini, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Elektronik İşlemler ve Bilgi Toplumu Hizmetleri başlığı altındaki 1524.maddesi oluşturuyor. Proje kapsamında seçilen 25 bayan ve 25 erkek işsiz genç, eğitimden geçirilip yeni kanunun kriterlerine uygun hareket edebilen, şirket, kooperatif, hukuk ve muhasebe bürolarında çalışabilecek bilgi çalışanları olarak yetiştiriliyor. Bölgede işgücü arz ve talep noktasındaki aktörler (işsiz gençler ve çalışana ihtiyaç duyan girişimler) bir araya getiriliyor. 50 işsiz genç, bilişim eğitim sertifikasyon programına katılarak istihdamları ve girişimlerin ihtiyaç duyacağı bilgi çalışanı ihtiyacına katkı sağlanıyor. Ayrıca bilişim konularının yanında temel hukuk bilgilerini de içeren eğitimler verilerek hukuk bürolarında eksikliği hissedilen yetişmiş elaman sıkıntısına da çözüm bulunmaya çalışılıyor.

İş gücü piyasasında nitelikli bir iş bulmaya çalışan genç işsizlerin iş bulmalarını destekleyen proje kapsamında verilen eğitim sonunda kursiyerler ülke genelinde geçerliliği olan KTÜ-SEM onaylı sertifika alıyorlar. Eğitimini tamamlayan kursiyerlerin yüzde 50'sinin proje sonunda, yüzde 90'ının ise yasalaşan TTK'nın yürürlüğe girmesi ile girişimlerde, web hizmeti veren firmalarda, kooperatif, baroya bağlı avukatlık ile Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (SMMMO) bürolarında istihdam edilmeleri bekleniyor. 15-29 yaş arası, en az lise mezunu ve İşkur'a kayıtlı olan işsiz gençlerin başvurabileceği Web Tasarımı; Web Programlama; Veri Tabanı Yönetimi; Grafik Tasarımı; Ftp, İnternet, Mail Yönetimi ve Hukuk konularındaki eğitimler, ayda 75 saat olmak üzere 3 ay boyunca toplamda 225 saat olarak veriliyor.

ICT Summit Eurasia - Bilişim Zirvesi,

Ekim'de İstanbul'da

3-5 Ekim 2011 tarihleri arasında İstanbul Kongre Merkezi'nde düzenlenecek olan ICT Summit Eurasia - Bilişim Zirvesi, Avrasya'nın en etkili "işbirliği" zirvesi olmayı hedefliyor.

Interpromedya tarafından 2000'den bu yana düzenlenen Bilişim Zirvesi, bu yıl "ICT Summit Eurasia - Bilişim Zirvesi'11" adı altında ve 3-5 Ekim 2011 tarihleri arasında İstanbul Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilecek. Coğrafi sınırların iş hayatı için engel oluşturmadığı günümüz dünyasından hareketle "Sınırlar Kalkıyor" ana temasını işleyecek olan zirve, bilişim alanında Avrasya Bölgesi'nde büyük çaplı işbirliği fırsatlarının ve ortaklıkların yaratılması konusunda en etkili zirve olma amacı taşıyor. 4 bin ziyaretçiyi ağırlaması planlanan ICT Summit Eurasia - Bilişim Zirvesi'11, Avrasya'nın bilişim dünyasında söz sahibi kamu ve özel sektör temsilcilerini, siyasetçileri ve akademisyenleri bir araya getirecek.

Zirvede, "Sınırlar Kalkıyor", "Bölgesel İş Fırsatları", "Sınırsız İletişim", "Geleceğin ticaretinin 'e' hali", "Bölgesel Finans Çözümleri","Mobilişim" ve "Sınırları Kaldıran Sosyal Medya" başlıklı oturum ve konferanslar gerçekleştirilecek. Zirve için daha fazla http://www.bilisimzirvesi.com.tr/11/ alınabilir.

20 Temmuz 2011'de Ankara Marriot Otel'de düzenlenen Anadolu toplantılarının ikincisinde Fuar Direktörü Murat Özer, bir sunum gerçekleştirirken CeBIT Bilişim Eurasia'nın üst üste üçüncü kez sponsoru olan Türksat A.Ş. Kurumsal İletişim Direktörü Mustafa Eser ve SEMOR A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Nezih Kuleyin birer konuşma yaptılar.

Özer, CeBIT Bilişim Eurasia ve Sinerji Zirvesi'nin Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Mobil İletişim Araçları ve Bilgi Teknolojileri İş Adamları Derneği (MOBİSAD) Tüm Uydu Anten Elektronik İletişim İş İnsanları Derneği ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi (KOSGEB) desteklendiğini bildirdi.

CeBIT Türkiye, 3 önemli etkinliğin yer alacağı "CeBIT Sinerji Zirvesi" ile açılacak. ICT sektöründeki mevcut eğilimler "Güvenli İnternet" ve "GSM operatörleri için Baz İstasyonları" olmak üzere iki önemli başlıkta tartışılacak. Fuar bu yıl, "4 Ayaklı Konsept" ile tüm sektörler için yenilikçi çözümleri sergileyecek. Bu konseptler, "Kamu Sektöründe Kullanılan Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT)", "Dijital Dünyadaki Son Eğilimler", "Geleceğin Teknolojileri" ve "Akıllı Yaşam Konseptleri" olacak.

KOSGEB, fuar katılımcılarına, ilk 50 m2 alan için yüzde 50-60 oranında fiyat avantajı sağlayacak. Ayrıca KOSGEB, Hifaş ve BITKOM işbirliğinde organize edilecek olan ikili iş görüşmeler (B2B), katılımcı firmalar ve yurtdışı ve yurtiçinden gelecek olan alım heyetleri arasında gerçekleşecek.

"World Hosting Days" Türkiye'de ilk kez ağırlanacak

Zirve, ICT sektöründe çalışan CEO ve CTO'ların katılımı ile gerçekleştirilen ve dünyanın en çok ses getiren web hosting etkinliği olan World Hosting Days'i (WHD) de Türkiye'de ilk kez ağırlayacak. İstanbul, Moskova, Varşova, Köln, Klausenburg, Londra, Amsterdam, Madrid, Paris ve Zürih olmak üzere 10 Avrupa şehrini kapsayan tanıtım turunun bir parçası olarak etkinlik, WHD. Local adı altında yapılacak.

Yalnızca Türkiye için değil, Avrasya, Orta Doğu, Kuzey Afrika, Rusya ve CIS ülkeleri için de bilişim sektörünün ihtiyaçlarını karşılaması beklenen zirvede, "Hosted Buyer Program" kapsamında konsolosluklar aracılığıyla alım heyetleri de fuara davet edilecek.

Sanal ortam, sosyal medya ve sosyal ama

sanal insanlık

"İnsan sosyal bir varlıktır" cümlesiyle yazıma başlamak istiyorum. İnsan sahip olduğu özellik gereği çevresiyle sürekli etkileşim halindedir. En yalnız insanın bile ya bir hayvanı ya bir çiçeği ya da bir dert ortağı vardır. Çünkü insan anlatmak ve anlaşılmak ister.

Dr. Serdar Biroğul
sbirogul@yahoo.com

Eski zamanlarda insanlar bir araya gelirlerdi. Böylelikle büyüklerimizin de dediği "dertler paylaşıldıkça azalır, mutluluklar paylaşıldıkça artar" cümlesi son derece doğru olurdu. Sağlıklı ruhsal yapıya ve kişiliğe sahip olmanın bir yolu da kendini toplum içinde ifade edebilmek ile orantılıdır. Teknoloji geliştikçe televizyonların her eve girmesi, bilgisayarların yaygınlaşması ve mobil hayatın hızla ilerlemesiyle sosyal çevre anlayışı da hızla gelişti ve değişti. Artık, adına "sanal dünya" dediğimiz yeni bir dünyamız oldu. Gerçek ve sanal dünya birbirlerinden o kadar farklı bir yapıya sahip ki, bu durum insanların da farklı dünyalara ait farklı kişilikler oluşturmasına neden oluyor. Dünya çapında yapılan araştırmalara bakıldığında yaş aralıklarına göre İnternet'te vakit geçirme zamanı, 5-12 saat arasında. Bu oran, o kadar yüksek bir zaman aralığını temsil eder ki insanlar artık gerçekliğin ne olduğunu sorgular hale gelir. Gerçek dünyanın verdiği gerçek mutsuzlukları insanlar sanal alemde sanal mutluluk ve sanal kişilikler ile var olmaya başlarlar. Bu durumda beraberinde kişinin çevresinden uzaklaşmasına, umarsızlaşmasına ve duygusuzlaşmasına neden oluyor.

Sanal ortamdaki oyunlar, tanışma siteleri, facebook-twitter gibi sosya ağlar bir anda insanların gerçekliklerden kaçış noktaları olmuş. Bu alanda insanlar hep mutlu olduklarını düşünüyorlar. Çünkü sanal bir ortamda gerçek hislerini hatta düşüncelerini yaratmaya, iç dünyalarını açığa çıkartmaya başladılar. Mutluydular çünkü sanal alemde yapılan bir yanlışın geri dönüşü vardı. Kaybedilen oyunlarda oyuna (hayata) yeniden başlayabilmek, yeni başlangıçlar yapmak kolay artık. Bu bireyler gerçek dünya ile iletişimlerini en alt seviyeye çekmiş durumdalar. Sanal ortamda bu kadar etkileşim içinde olan bireyler gerçek sosyal alanlarında ise başarısız olmaktadır.

Şunu farketmek gerekir ki sofra karşısında yemek yerken televizyondaki haberlerde yer alan vahşet görüntülerini ve hatta birilerinin ölüm sahneleri izlemek normalleşmiş durumda. İnsan, gerçekliğinden ne kadar uzaklaşır sanal aleme ne kadar gömülürse, insanlık değerleri de o oranda düşmektedir. Kendi dünyasında ise o kadar çok yalnızlaşmakta ve kaybolmaktadır. Kaybolduğunu anlaması ise biraz zaman almaktadır. Bu durumun bir göstergesi televizyon veya sanal alemde başkalarının hayatlarını izlerken insanlar kendi mutluluklarını arar hale gelmiş olmalarıdır. Neden başkasının hayatı bizi bu kadar ilgilendiriyor ona da ayrı bir cevap vermek gerekir aslında.

Sosyal medya olgusuna gelince ise ilk bakışta çok güzel fırsatların ve yaşamların olduğu görülebilir. Gerçek dünyada ulaşamıyacağınız kadar çok insana saniyeler içinde ulaşabilir amaçlarınızı daha kolay gerçekleştirebilirsiniz. Reklamcılık, pazarlama, eğitim konularında daha geniş kitlelere ulaşmak hiç bu kadar kolay olmamıştı. Artık sosyal medya vasıtasıyla yeni insanlarla tanışıp yeni fırsatları yakalamak, ya da yeni iş sahaları yaratmak mümkün. Örneğin oyun oynarken tanışacağınız birisiyle ortaklaşa bir iş yapabilir, sosyal paylaşım sitelerinden birisiyle tanışıp farklı ülkelere gidebilir hatta evlenebilirsiniz. Sosyal ağların faydaları tabiki çok büyüktür. Dünyanın her köşesindeki insanın kendini herkese ifade etme imkânının sunulması, herkesin aynı haklara sahip olması çok güzel. Her türlü işlemlerin, haberleşmelerin, paylaşımların bu kadar hızlı olması yaşanılan dünyanın da çok hızlı gelişmesine fırsat vermektedir.Ancak unutulmamalıdır ki faydalarının dışında büyük zararları da olmaktadır.

Sanal dünyada masumca geçirilen birkaç saat insanı rahatlatırken bu sürenin 5-12 saat gibi sürelere çıkması ortada ciddi bir değişimin olduğunun göstergesidir. Bu değişim insanın kendi benlik ve sosyallik değerlerini kökünden değiştirmektedir. Sanki yarı robotik sanal bir insanlık oluşmakta.

Artık insanlar sanal ortamda hayalini kurduğu benlikleri sergilemektedir. Bu da sosyal varlık olan insanın çevre ile olan etkileşimini bozmaktadır. Çünkü gerçek dünyadan kaçmak hiçbir zaman mümkün değildir. Gerçeklik ile sanallığı karıştıran bir nesil hızla oluşmakta ve sosyal varlık olan insanın değerlerini kötü yönde etkilemektedir.

İş dünyasına bakıldığında firmalar bile artık çalışmak istedikleri insanların zekâ seviyesine değil duygusal zekâ seviyesine, empati kurabilme yeteneğine, ekip ile birlikte çalışabilme başarısına ve kendini ifade edebilme özelliğine göre değerlendirmektedir. Günümüz gençliğine bakıldığında kendini ifade etmekte zorlanan o kadar çok gencimiz bulunmaktadır ki bu durum sanal ortamın bir sonucudur. Gerçek dünyadaki başarısızlıklarla mücadele edemeyen insan sanal ortama daha da çok kendini kaptırmakta ve tüm dikkatini ve enerjisini buraya harcar hale gelmektedir.

Sosyalleşme ihtiyacını sanal hayatta bulmaya çalışan insanlar aslında giderek daha da çok yalnızlaştıklarının farkına yıllar sonra varmaktadır. Geriye bakıpta neleri arkada bıraktığını sorguladığında ise geriye dönüş olmamaktadır. Teknolojiyi, mobil hayatı ve sanal dünyayı kullanmak ve o alanlarda da varlık göstermek tabiki çok önemli ve eğlencelidir. Önemli olan bir çok sahteliğin olduğu sanal dünyada giderek sahtelikleri gerçekler olarak algılamamaktır. İnsan bazen kendini kurgular içindeki yalana o kadar çok bakar ki artık yalanı ayırtedemez ve asıl doğrunun o olduğunu kendine inandırır hale gelir. Bu durumdan sonra ise uyuşmuş bir beyine gerçeği anlatmak ise inanın çok zor olmaktadır.

İnsan aslında doğa ile bütünleştiğinde gerçek mutluluğu ve rahatlığı yakalayabilir. Yüzümüzü bilgisayar ekranından kaldırıp biraz olsun gerçeğe baksak inanın neleri kaçırdığımızı daha iyi anlayacağız.En iyi iletişim yüz yüze iletişimin olduğunu hatırlamakta fayda var. Gerçek kim olduğumuzu unutmadan gerçek dünyamızı, sanal sosyal ortamlarda neşelendirmek dileğiyle.

“Yerli MSN”, 5 milyon kullanıcı hedefliyor

Türkiye’nin ilk “on-line iletişim yazılımı” olan “MSP Messenger”, 161 dilde sesli ve yazılı çeviri yapıp on-line alışveriş, TV izleme ve radyo dinleme gibi olanaklar sunuyor

Uşak’ta bir grup yazılım mühendisi, yaklaşık 4 yıl süren Ar-Ge çalışmasının sonucunda “Türkiye’nin ilk on-line iletişim yazılımı”nı geliştirdi. Farklı dilleri kullanan insanların hiçbir aracıya ihtiyaç duymaksızın anlaşabildiği on-line çeviri özelliği, dünyada ilk kez “MSP Messenger” adı verilen program ile gerçekleştirildi.

Programı hayata geçiren ekipten Yazılım Mühendisi Necmettin Özalp, AA muhabirine yaptığı açıklamada, programın 161 dilde sesli tercüme yapabildiğini, kullanıcılara on-line alışveriş yapma olanağı sunduğunu, TV izleme ve radyo dinleme olanağı bulunduğunu kaydetti.

MSP Messenger’ın mevcut on-line iletişim yazılımlarından farklı olarak birçok yeniliğe sahip olduğunu belirten Özalp, “MSP Messenger çok kısa sürede tüm dünyada bilinen bir marka olacak, programımızın şu an öncelikli olarak on-line çeviri özelliği öne çıktı, ama henüz paylaşmadığımız pek çok sürprizimiz var, yakında herkes MSP Messenger’in sadece bir chat ve çeviri programı olmadığını görecek, herkesi şaşırtmaya devam edeceğiz” dedi.

Yazılımın İnternet üzerinden (www.mspmessenger.com) ücretsiz olarak kullanıma sunulduğunu bildiren Özalp, “Yazılımın kullanımı çığ gibi büyüyor. Alexa verileri ya da Google aramaları kısa sürede nasıl bir patlama yaşadığımızı somut olarak ortaya koyuyor. Önümüze koyduğumuz ilk hedefi şu an aştık. İkinci hedefimiz 5 milyon kullanıcı” diye konuştu.

MSP Messenger’ın dünyadaki on-line iletişim yazılımlarına yeni bir anlayış getireceğini ileri süren Özalp, programın sosyal paylaşım sitesi anlamında da hizmet vereceğini açıkladı.

Ulaştırma Bakanlığı verilerine göre Türkiye’de 22 milyon kişinin “messenger” yazılımı kullandığını, bu yazılımların toplam reklam gelirlerinin ise yıllık 2 milyar dolara ulaştığına dikkat çeken Özalp, bu gelirden Türkiye’nin herhangi bir pay alamadığının altını çizdi.

“Bu bir milli sistem projesi”

Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü’nün, MSP Messenger’ın “Bilgisayar Programları ve Veritabanları”na ilişkin tescilini yaptığını, ayrıca uluslararası bir yazılım firması tarafından da “Uluslararası Dijital İmza Sertifikası”nın onaylandığını vurgulayan Özalp, yazılımı “Milli Sistem Projesi” olarak adlandırdıklarını belirtti.

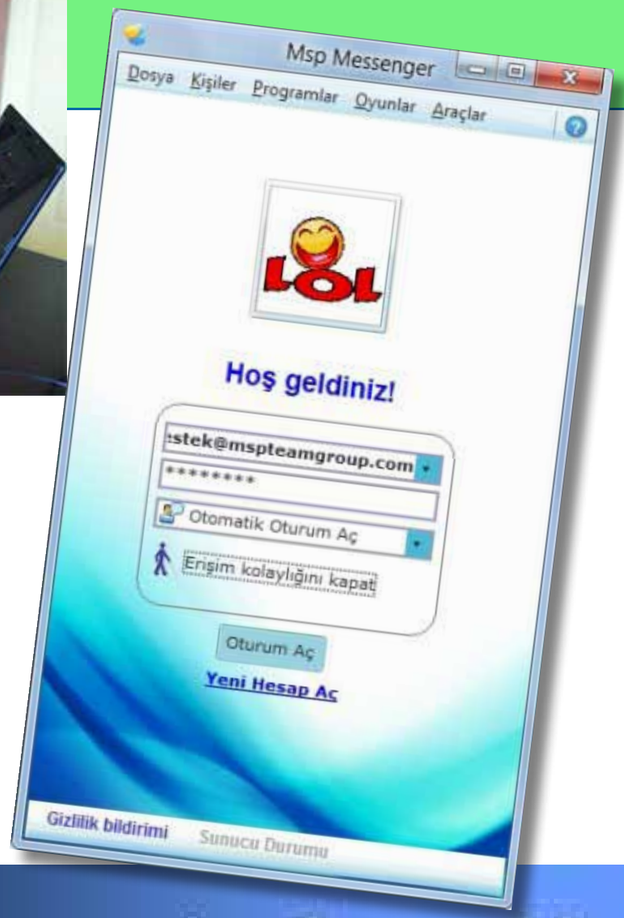

Elektronik özellikli yeni TC Kimlik Kartı

E-Dönüşümde e-kimliğin katkıları (*)

Dr. Oktay Adalıer
T.C. Yeni Nesil Kimlik Kartı
Proje Yöneticisi
TÜBİTAK BİLGEM UEKAE

Basılı T.C. nüfus cüzdanı yerine kullanılacak akıllı kart teknolojisine sahip e-kimlik kartlarının tasarım ve test çalışması tamamlandı. 54 ay sürmesi planlanan dağıtım çalışmalarının başlaması için Bakanlar Kurulu kararı alınması bekleniyor.

Bolu'da tamamlanan pilot projeyle, içinde kişiye özel ve değiştirilemez özellikler olan damar yapısı ve parmak izi bilgilerini taşıyacak kimliklerin yan kanal saldırılarına karşı güvenliği sağlandı. Bunun yanında her kurumun, kişinin her türlü bilgisine erişmesini engelleyen rol tabanlı bir işletim sistemi kullanıldı. Böylece her kurum kendi ihtiyacı olan bilgileri bir şablon üzerinde işaretleyerek belirtecek ve o bilgiye okuma, yazma veya pin aracılığı ile görme yetkisine sahip olacak. E-kimlik dağıtımı gerçekleştirilirken kurumların da gerekli altyapıyı oluşturmaları gerekiyor.

e-Kimlik projesinin başlangıç dönemi olan 2006 yılında, kimlik projesinde kullanılacak tüm ürünler yurtdışından ithal edilirken, 2006-2010 arasında TÜBİTAK BİLGEM UEKAE tarafından yürütülen milli Ar-Ge çalışmaları sonucunda tüm gözler ulusal kaynaklara yöneltildi. T.C. Kimlik Kartı, alternatifsiz bir sistem olup, e-Devlet açınımında vatandaşın kurumlara ulaşımında anahtar vazifesi görüyor. Bu anahtar sayesinde vatandaş, bulunduğu ortamdan (evden veya iş yerinden) istediği zaman (365 gün 24 saat) kurum tarafından sunulan elektronik hizmete güvenli bir şekilde erişerek hizmetini alabilecek. Bunun için hem hizmet alan vatandaşın kimlik kartını almış olması; hem de hizmet sunan kurumların alt yapılarının kimlik kartı kullanımına uygun olması gerekiyor. e-Kimlik projesi, kurumlar tarafından mevcut elektronik ortamda verilen hizmetlerde, "Kullanılan kimliğin geçerli bir belge olduğunu", "Sahibine ait olduğunu" ve "Sahibinin orada olduğunu " bildiriyor.

e-Kimlik projesinin doğru kişinin hak ettiği hizmeti almasını sağlayacak yapıda olması gerek vatandaşa gerekse kurumlara getirileri (ekonomik vb.) oldukça fazla. e-Kimlik alt yapısının kurumlarda kullanılması ile kurumlar tarafından sunulan hizmetlerde kimliğin tam olarak doğrulanamamasından yaşanan ekonomik kayıplar ciddi oranlarda azalacak (Örneğin; DPT 2005 OECD Raporu'nda, SGK'nın sahtekârlık nedeniyle toplam (Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve SGK) 437 milyon dolar zarar ettiği belirtiliyor).

T.C. eKimlik Projesi'nde gelinen nokta

- Bolu da pilot uygulama tamamlandı.
- İçişleri Bakanlığı'na yaygınlaştırma fizibilite raporu ile birlikte projenin tamamlandığına dair bilgi verildi.
- Bakanlar Kurulu kararı bekleniyor.

1 ilde başlanacak.

- 7 bölge de birer şehirde dağıtıma devam edilecek.
- Yurt dışında 2 yerde başlanacak.
- 54 ayda tüm vatandaşlarımıza dağıtım planlandı.

Polikarbon gövde içerisinde iki yongalı kart var ve iki yonga arasında herhangi bir bağlantı bulunmuyor. Farklı milli işletim sistemi kullanıldı. Her iki arayüz özelliklerinden yararlanılması amaçlandı.

- Temassız taraf:
  - ICAO 9303 uyumlu seyahat belgesi (pasaport)

- Temaslı taraf:
  - e-Kimlik/e-İmza.

Ulusal Akıllı Kart işletim Sistemi

Çok amaçlı kullanım için tasarlandı. Kamu ve özel sektör (ör: Bankalar) uygulamaları. CC EAL 4+ ile sertifikalandırıldı. ISO 7816 ve ISO 14443 TipA destekleniyor.

Milli Tasarım Akıllı Kart Yongası ise

- eKimlik, eEhliyet ve eRuhsat projelerinde kullanılmak üzere tasarlandı. CC EAL 5+ sertifikasyon değerlendirmesi devam ediyor.
- RSA 1024/2048, DES/3DES ve SHA1/SHA2 özet alma algoritmaları destekleniyor.
- Gerçek rastgele sayı üreticisi mevcut.
- Koruma kalkanı bulunuyor.
- ISO 7816 uyumlu.

EAL 5+ sertifikasyonu kapsamında yapılan çalışmalar

Yan Kanal Analizi çalışmaları açısından;

- Yonga bloklarında güç analizi esnasında herhangi bir kaçak bulunamadığı, dolayısı yonganın güç analizine karşı önlemlerinin başarılı olduğu,
- Yongada Elektro Manyetik kaçak analizleri sonucu bir zayıflık tespit edilemediği,
- Yongadaki koruma kalkanının lazer saldırılarına karşı etkin olduğu, bu korumalar nedeniyle anahtarların belirlenmesini sağlayacak başarılı bir saldırı yapılamadığı,
- Tümdevrenin yüksek frekanslı gürültülere karşı alınan tedbirlerden dolayı yonganın kırılmasını sağlayacak bir kaçağa yol açmadığı gözlemlendi.

Tersine mühendislik çalışmaları açısından;

Belleklerin güvenlik tümdevrelerine uygun olarak kullanıldığı,

- Lojik tasarımın ve özellikle mikroişlemci yapısının iyi şekilde dağıtılmış olduğu ve bu nedenle analizinin çok zor olduğu,
- Çeşitli yöntemler kullanılarak kripto bloklarının kırılmasını sağlayabilecek yararlı veri toplanamadığı,
- Tümdevrenin aktif kalkanla etkin şekilde korunduğu belirtildi.

T.C. Kimlik Kartı Projesi'nin e-devlet içindeki rolü ve önemi

T.C. Kimlik Kartı, Bilgi Toplumu Stratejisi'nin (BTS) temel hedeflerinin istisnasız tümüne hizmet edecek ve kaldıraç etkisi yaratacak bir uygulamadır. Örnek uygulamalar olan eczaneler (e-reçete) noterler (kimlik doğrulama) , tapu kayıtları (gayrı menkul alım-satımı) , belediyeler (emlak vergisi takibi) ve eğitim (orta öğretim, üniversiteler) uygulamalarında "Kimlik Doğrulama" işlemi esas alınıyor. Kimlik Kartı, alternatifsiz bir sistem olup e-devlet açınımında vatandaşın kurumlara ulaşımında anahtar vazifesi görecek.
Tüm vatandaşlar T.C.Kimlik Kartı aldığında:

- Tüm işlemlerinde "Tek kart-Tek şifre" kullanarak, şifre çöplüğünden kurtulacak.
- Kimlik sahteciliğinden ve hali hazırda mevcut sistemin zaafiyetinden kaynaklanan mağduriyeti azalacak.
- Kamu hizmetlerinin tek bir noktadan güvenli bir şekilde alınması ile kamu kurumlarını tek tek dolaşmak (abonelik, gayrı menkul işlemleri...) zorunda kalmayacak.
- Hizmet alımı giderleri ucuzlayacak.
- Hizmet sunumu sırasında hizmete katılan (görevli) ile hizmetten yararlanmak isteyen (vatandaş-kendisinin), birlikte orada olunduğunun tespit edilebilirliliğini sağlayacak.
- Kendi kartı üzerinde yapılan işlemleri takip edebilecek.
- Özel ve resmi işlemlerde sahteciliğin en aza indirilmesiyle "mal güvenliği" ve "kişi hakları" sağlanacak.

Kimlik kartının fotokopisini alarak iş süreçlerini işletmek tarih olacak. Kurumların eServis hizmeti veren uygulamalarına eKimliği entegre etmeleri gerekiyor. Bunun için kurumlar, eSüreçlerini gözden geçirmeli; Mevzuatlarını revize etmeli; Mahremiyet konusunda neler yapabileceklerini analiz etmeleri gerekiyor. Kurumlar kendi başına pürüzsüz çalışan uygulamalarını da EKDS ile entegre edip Tümleştirme ve Test Merkezi ile koordine çalışma yürütülmeli.

Avrupa ülkelerinde mahremiyet

- Identification Authentication Specification (IAS)-ECC devam ediyor. Fransa, İspanya, İtalya yeni nesilde buna uymayı hedefledi.
- Almanya kendi çözümünü geliştirerek uyguladı.
- Avrupa'nın diğer ülkeleri de (Örneğin Hollanda) bu konuda düşünmeye başladı.
- Uzakdoğu ülkelerinin bu konuda bir çalışması bulunmuyor.

(*) TÜBİTAK Bilişim ve Bilgi Teknolojiler Araştırma Merkezi (BİLGEM) tarafından Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE), 6. Kamu Bilgi Güvenliği Günü nedeniyle organize edilen "6. Kamu Bilgi Teknolojileri Güvenlik Konferansı"nda sunulan bildiri.

Hükümetten "e-vatandaşlık kartı" müjdesi

61. Hükümet'in 4 yıllık taahhütlerini içeren hükümet programı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda bizzat Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından 9 Temmuz 2011'de açıklandı. Kamu hizmetlerinin sunumu sırasında vatandaşlardan diğer kamu kurumlarında bulunan bilgi ve belgelerin artık istenmeyeceği sözünü veren Başbakan Erdoğan, tüm vatandaşlara "elektronik vatandaşlık kartı" dağıtılacağını müjdeledi. Erdoğan bu kartın, kamu hizmetlerinin sunumunda kimlik doğrulama işlemleri için kullanılacağını, böylece vatandaşların kamu hizmetlerine 7 gün 24 saat evlerinde veya işyerinden ulaşabileceğini kaydetti.

Kimlik doğrulamayı sağlayacak güvenli bir kart sistemi olan "Akıllı kart" ya da "elektronik özellikli yeni TC Kimlik Kartı", temel olarak nüfus cüzdanı olmakla birlikte, İnternet üzerinden hizmet veren kamu ve kuruluşlar tarafından ''elektronik kimlik doğrulama'' amacıyla da kullanılacak. Kart, bu amaca ulaşabilmek için, en son teknoloji kullanılarak ve uluslararası standartlara uygun olarak geliştirildi.

Yaşlılara özel teknolojiler

ABD ve Japonya'da yaşlılara evde bakım için ileri teknolojinin kullanıldığı akıllı evler hayata geçirildi.

Evlere yerleştirilen sensörlerle, yaşlıların sağlık riskleri anında tespit edilerek yaşam kalitesi arttırılıyor. Dünya nüfusunun yaşlanması ve ortalama yaşam süresinin uzaması hükümetleri yeni arayışlara yönlendirdi. Japonya ve ABD'de yönetimlerin desteğiyle yüksek teknolojinin kullanıldığı akıllı evler hayata geçirildi. Akıllı evlere yerleştirilen sensörlerle yaşlıların kalp atış hızı ve motor fonksiyonları uzaktan tespit edilerek sağlık riskleri saptanıyor.
Japon bilim adamları ise yaşlılıkla ilgili en büyük sorunlardan biri olan düşmeye bağlı kırıklar için çözüm ürettiler. İnsan vücuduna monte edilen taşınabilir hava yastığı düşme anında açılarak kırıkları önlüyor.

ABD'de ise aile bireyleriyle görüşen yaşlıların zihin sağlığının daha iyi olduğunun tespit edilmesi üzerine, Skype programıyla kişilerin aileleriyle sürekli iletişim kurması için ücretsiz internet bağlantısı sağlanıyor.

Ücretsiz İnternet

ABD Milli Bilim Kurumu (NSF-National Sience Foundation), ABD Milli Mühendislik Akademisi (NAE), Akdeniz Üniversitesi ve Houston Üniversitesi tarafından desteklenen ve Houston Üniversitesi Biyomedikal Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Metin Akay başkanlığında Kumluca'ya bağlı Adrasan beldesinde düzenlenen Amerika-Türkiye İleri Çalışma Enstitüsü Küresel Sağlık Teknolojileri Kongresi'ne katılan ABD'li ve Japon bilimadamları, yaşlı sağlığı konusunda yaptıkları çalışmaları AA muhabiriyle paylaştılar.
NSF Biyomedikal Programı Başkanı Prof. Dr. Misha Pavel, dünya nüfusunun hızla yaşlandığını ve sağlık harcamalarının arttığını söyledi. Bunun hükümetlerin sağlık harcamaları için en büyük risk oluşturduğunu ifade eden Pavel, yaşlının sağlık bakımını hasta merkezli yapmanın en iyi çözüm olduğunu belirtti. Yaşlı bakımının hastanelerden çıkarılması gerektiğini dile getiren Pavel, tüm dünyanın sorunu olan bu duruma çözüm üretmek için tüm ülkelerde uygulanabilecek çözümler geliştirmeye çalıştıklarını kaydetti. Pavel, "Sağlık bakımının maliyetini düşürmek için en iyi yapılacak şey teknolojiyi iyi kullanmak" dedi.
Hasta bilgilerinin elektronik kayıt sistemiyle toplamanın gerekliliğine işaret eden Pavel, "NSF Akıllı Sağlık Bakımı Direktörüyüm. ABD'de hükümet anladı ki, sağlık maliyetini düşürmenin yegâne yolu, teknolojiyi kullanmak. Bu nedenle ilk kez Obama döneminde ABD ileri adım attı ve bu konuda yaratıcı, risk gözeten yatırımlar yapmaya karar verdi" diye konuştu.
Pavel, yaşlanmanın tüm dünyanın ortak sorunu olduğunu ve Türkiye'nin de bir süre sonra bu sorunla yüz yüze kalacağını kaydetti. Emekli evlerinin tasarımı konusunda yaşlılara destek verdiklerini ifade eden Pavel, yaşlıların sosyal paylaşım ağlarını kullanmaları için ücretsiz İnternet bağlantısı sağladıklarını dile getirdi.

ABD'de akıllı evler ve Skype

Oregon Sağlık ve Bilim Üniversitesi Öğretim Üyesi Holly Jimison da, yaşlının uzaktan bakımı için yeni bilgisayar yazılımları ve akıllı evler geliştirdiklerini açıkladı. Bilgisayar desteğiyle yaşlıların bakımını evde sağlamak istediklerini ifade eden Jimison, geliştirdikleri yazılımların çok ucuz ve kolayca ulaşılabilir olduğunu ifade etti.
Yaşlıların evlerine, özel hayatlarına saygılı olacak şekilde geliştirilen sensörleri duvarlara yerleştirdiklerini ifade eden Jimison, bu sayede onların kalp ritmini ve motor fonksiyonlarını yazılım programlarıyla takip ettiklerini bildirdi. Uyku halindeki yaşlıların aktivitelerini bile takip ettiklerini vurgulayan Jimison, hastalıklarda erken teşhisin önemine işaret etti.

250 eve akıllı sensör yerleştirildi

ABD'de 250 yaşlının evine akıllı sensör yerleştirdiklerini dile getiren Jimison, bu kişilerin 4 yıldır yürüme hızının, kalp atışlarının, solunum fonksiyonlarının, yemek yeme biçiminin, eve giriş çıkışlarının, buzdolabını hangi sıklıkla açıp kapadıklarının, telefonu kaç kere kullandıklarının takip edildiğini söyledi. Jimison, 20 yaşlıya da talepleri üzerine her türlü danışmanlık desteği verildiğini de belirtti.

Japonlardan yaşlılara hava yastığı

Chiba Üniversitesi Biyomedikal Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Toshiyo Tamura da, Japonya'da insan ömrünün çok uzun olduğunu vurguladı. Ülkenin yaşlı nüfusunun çok olduğunu anlatan Tamura, bu nedenle Japonya'da normal sigortanın yanı sıra yaşlı bakım sigortası bulunduğunu kaydetti. Hükümetin 1995'ten bu yana araştırmalarını desteklediğini anımsatan Tamura, teknoloji üretmek zorunda olduklarını ve yaşlılar için akıllı evler geliştirdiklerini söyledi. Yaşlıların sürekli dokunabilecekleri alanlara yerleştirilen sensörlerle kalp atışı ve yürüme hızını tespit ederek performanslarını gözlediklerine değinen Tamura, buna bağlı önleyici sağlık hizmeti geliştirdiklerini ifade etti.
Yaşlıların ev dışındaki motor fonksiyonlarını da tespit etmek istediklerini vurgulayan Tamara, bu amaçla insan vücudunda taşınabilir sensörler geliştirdiklerini kaydetti. Yaşlıların bekleyen en büyük tehlikenin düşmeye bağlı kırıklar olduğuna işaret eden Tamura, bu amaçla taşınabilir hava yastığı icat ettiklerini vurguladı.
Bir kilogram ağırlığındaki hava yastığının yaşlıların ergonomik şekilde kolayca taşıyabilecekleri şekilde geliştirildiğini ifade eden Tamura, "Yaşlılar için otomobillerdeki gibi hava yastığı geliştirdik. Taşınabilir hava yastığı düşme anında açılarak kırıkları engelliyor" diye konuştu.

ERGUVAN

Rumuz: Göktaşı

"Bugün dünya yılıyla beş bin, D.S[1]. 'da ise 725. yıldayız. Benim adım Leda Orvin. Cezasını çekmiş ve salıverilmiş eski bir hücre mahkûmuyum. Dünyayı hiç görmedim. Ben doğmadan yüzyıllar önce yok olmuş. Ancak izlediğim filmlerden ve bana anlatılan hikâyelerden tanıyorum onu. Bugün insanoğlu başka galaksilerde, başka gezegenlerde yaşıyor. Yapay atmosferler yaratabiliyor, yer çekimi oluşturabiliyor ve böylece istedikleri bir gezegen, asteroid ya da gezegenin uyduları üzerinde yaşayabiliyorlar. Eskiden Dünya'da sürdüğü anlatılan özgür yaşamla şu an başka gezegen ve galaksilerde süren yaşam arasında büyük farklılıklar olduğu söyleniyor. Şu an yaşanılan çoğu gezegende bitki yetiştirilemiyor, su bulunamıyor. Suyu ve yiyeceği yapay ortamlarda üretiyorlar. Üzerinde bitki örtüsü ve su bulunan gezegenler ise Evren Gücü askerleri, yöneticileri ve zenginler için kullanılıyor. Evren Gücü Konseyi bilinen tüm evrenin tek hâkimi, her şeyi onlar denetliyor. Alt tabaka sıkı bir denetim altında. Alt tabakanın yaşadığı gezegenlerin nüfusları sabit tutuluyor. Ölüler ise değerli birer biyolojik atık olarak gübre amaçlı kullanılmakta. Alt tabakadan bir insan henüz doğmadan önce onun hangi gezegende yaşayacağına ve ne iş yapacağına Evren Gücü karar veriyor. Sperm ve yumurtaların döllendiği üretim merkezlerinde geliştirilmiş ürünler olarak doğuyorlar, benim gibi. Nüfusu sabit tutmak için zenginler dışında kimse sevişerek üreyemiyor. Evren Gücü'ne karşı çıkan ve azılı mahkûm kabul edilen isyancılar ise ya ölüm ya da hücre cezası alıyor. Ben de bir hücre mahkûmuyum. Bizler diğer mahkûmların konulduğu hapishanelerde değil tek başımıza küçük gezegen uydularında yaşatılıyoruz. Üzerlerinde barınak olmayan, tuvaletinizi açığa yaptığınız ve her gün kendi pisliğinizle bakışıp yüzleştiğiniz bu uydular uzay boşluğunda asılı birer mezardan farksızlar. Etrafındaki manyetik alan uydudan boşluğa atlamanızı engelliyor. Belli zamanlarda yiyecek dağıtımı yapan mekiğin gardiyanı dışında kimseyi görmüyoruz. Ben yirmi dört yaşında tutuklandım ve Evren Gücü'nün mahkemelerinde yargılanıp yüz yirmi yıl hücre cezası aldım. Bir insan ömrünün ortalama yüz atmış yıl sürdüğü günümüzde aldığım ceza oldukça uzundu. Suçum, sabit düzeni yıkmaya çalışmak ve Evren Gücü'ne karşı gelmekti. Bunu gerçekten yapıp yapmadığımı ben de bilmiyorum. Tek istediğim üzerinde yaşayabileceğim gezegeni ve yapacağım işi özgür irademle seçebilmekti. Bu sebeple katıldığım bir eylemde Evren Gücü Askerleri tarafından yakalandım ve isyancılıkla suçlandım. On yıl önce cezamı doldurdum. Dünya sözüyle "bir ayağım çukurda". O yüzden ölmeden evvel size hikâyemi anlatmaya karar verdim çünkü bazı hikâyeler daima hatırlanmalıdır. İşte benimki de öyle bir hikâye. Dediğim gibi, ben eski bir mahkûmum. Son on yılımı kayıtlara göre özgür(!) geçirdim. Özgür müyüm bilmiyorum ama bildiğim bir şey var ki tam yüz elli dört yaşındayım ve önümde yaşayacak pek de günüm kalmadı. Bu yüzden yapacağım son şey olsa da bu hikâyeyi yazacak ve bir gün sizlerden birinin eline geçmesini umacağım. Ben, Leda Orvin. Şu anda bu hikâyeyi okuyan gözlerin sahibine sesleniyorum! "Hikâyemin duyulmasını sağla! Lütfen."

Leda Orvin

Santarius Gezegeni DS 725

1- (Kısaltma) Dünyadan Sonra

Tek başına geçirdiğim yüz on dört yılın ardından ansızın uyduma bir ortak çıkıp geldi. Başka azıtlı bir mahkûm... Adının Cercis olduğunu öğrendiğim mahkûmu görünce şaşırmıştım. Çünkü bir hücre mahkûmuydum ve cezamı tek başıma çekmem gerekiyordu. Gardiyan durumu olabildiğince kısa açıkladı: "Çok fazla hücre mahkûmu var ve Evren Gücü Konseyi, boş uydularda yeni atmosferler kurmak yerine büyük uydulara birden fazla mahkûm yollamaya karar verdi." Aslında Evren Gücü'nün bunu yapmasındaki amaç belliydi. Zaten dar olan yaşam alanlarımızı daha da daraltarak birbirimizi her durumda gözlem altında tutmamızı sağlamaktı. Böylece yüz on dört yıldır tek başıma işediğim uydumda bir başkası tarafından seyredilecek ve isyancı olmamın bedelini bir de böyle ödeyecektim. Gardiyan'a yeni mahkûmun suçunu sorduğumda aldığım yanıta hiç şaşırtmamıştım: "İsyancı". Hücre arkadaşım meraklı gözlerle yüzey genişliği otuza kırk olan uydumu inceliyor, arada bana kaçamak bakışlar atıyordu. Onunla uzun zaman hiç konuşmadık. Konuşmayı sevmediğimden değil alışkın olmadığımdandı. Suskun geçen saatler boyunca aramızda karşılıklı ve sessizce gelişen inatlaşmayı sonunda Cercis bozdu. Tuvalet ihtiyacını gidermeliydi ve kibarca arkamı dönüp dönemeyeceğimi sordu. Hiç cevap vermeden döndüm. Sonuçta bu benim de başıma gelecekti ve ben de bu şekilde izlemek istemezdim doğrusu. Bir defa konuşmuş olmanın rahatlığıyla artık hep konuştu. Tuhaf denecek kadar neşeli ve heyecanlı bir adamdı. Aslında yetmişli yaşlarındaydı ama kırışıkları ve akları onu olduğundan daha yaşlı gösteriyordu. Süreceğimiz mecburi yaşam beni de heyecanlandırmıştı ancak bunu ona belli etmiyordum. Yalnız yaşadığım zamanlarda bazen avazım çıktığı kadar bağırır, ardından ağlayarak ince bir tozla kaplı yüzeyde uyuyakalırdım. Oysa şimdi Cercis'in bitmek bilmeyen konuşmalarıyla mutlu oluyor, özgür yaşadığım günlerin hayal meyal anılarını hatırlıyordum. Bir gün uyandım ve ona baktım. Uydunun ortasında hayli düşünceli bir şekilde duruyordu. Aniden dönüp şöyle dedi: "Tanrım, yüz on dört yıldır bu adada yaşıyorsun ve seni anlatacak hiçbir şey yok. Nasıl bir insansın sen?" "Ben bir mahkûmum" dediğimi hatırlıyorum. Söylediğim şey onu öfkelendirmişti. "Burada yaşamak onların sana verdiği bir ceza belki ama böyle yaşamak senin kendini cezalandırma yöntemin. Anlamıyor musun? Mutlaka bir şeyler yapmalıyız. Burada yaşadığımızı fark ettirecek bir şeyler." Söylediklerinden hiçbir şey anlamadan ona baktım. Ne olacaktı ki? Cezamı çektiğim bir uyduydu burası ve hemen yanı başımızda büyük bir alış veriş merkezi de yoktu. Sahip olduğunuz şeyler Evren Gücü'nün verdiği mahkûm kıyafeti, ayakkabı, paketlenmiş yiyecek ve sudan ibaretti. Düz ve incecik bir tozla kaplı otuza kırk yüzey genişliği olan bir zeminin üzerinde tüm bunlar ve Cercis vardı. Ona baktım, yüzündeki tuhaf heyecan hala yerli yerindeydi, "Çok güzel bir yer yapacağız burasını. Öncelikle kendimize tuvaletimizi yapmak için bir yer ve belki daha sonra bir bahçe yaparız ha, ne dersin?" diye sordu. O an Cercis'in tam bir deli olduğunu düşünmüştüm.

...

Cercis gerçekten inanılmazdı. Boşalan yemek paketlerinden büyükçe bir paravan yaptı. Bu paravanı tuvalet olarak kullandığımız alana koyduk. Uydunun diğer kısmında ise yine yemek paketlerinden bir bahçe yaptık. Evet, gerçekten bir bahçeydi bu. Gümüş ve mor renkli folyoların çiçeğe, kolayca bükülebilen kapların saksılara dönüştüğü bu yapay bahçenin yanı sıra kendine ve bana da birer taç yapmıştı. Uydunun krallarıydık. Bunları yaparken oldukça eğleniyorduk. Hatta mekik yeni yiyecek paketlerini bırakıp atıkları almaya geldiğinde yanında götürebildiği tek şey ikimizin biyolojik atıklarıydı. Tam yüz on dört yıl boyunca adaya gelen mekiği hiç bu kadar keyifle uğurladığımı hatırlamıyorum. Hele Gardiyan'ının Gök Bahçemizi gördüğünde yüzünün aldığı şekil görülmeye değerdi. Çok bozulmuştu. Çünkü bizlerin tek başlarına mahkûm edilişimizin ve özel eşyalarımızın olmayışının amacını ortadan kaldırmış ve kendimize küçük bir yaşam kurmuştuk. Bunu Cercis başarmıştı. Sadece bunun için bile saygıyla hatırlanması gereken bir adamdı o. Mekik gittikten sonra sevinçle yeni gelen yemek paketlerimizi açıp bahçemize birkaç çiçek daha ekledik. Aslında tüm paketleri hemen açıp daha çok çiçek yapmak istiyorduk ama mekiğin geri geleceği zamana dek yiyeceğimizi yetirip koruyabilmenin tek yolu onu özel alaşımlı paketlerinde saklamaktı. Bu yüzden beklemeye mecburduk. Artık uyumadığımız tüm zamanı bahçemizde geçiriyor, çiçeklerimizi sanki kendileri büyüyorlarmışçasına eklediğimiz folyo ve plastik parçalarıyla büyütüyorduk. Bir gün ona neden mahkûm olduğunu sordum. Onu uyduya getiren olayı merak ediyordum. Aniden suskunlaştı ve tam yetmiş iki saat boyunca hiç konuşmadı. Oturduğu yerden sadece tuvalet ve yemek için kalktı. Ona bunu sorduğum için pişman olmuştum. Sonunda Cercis kalktı ve yanıma gelip eski heyecanıyla konuştu: "Bahçemizin bir eksiği var Leda. Bahçemize bir ağaç yapmalıyız, bir Erguvan."

...

Bir ağaç yapmak mı? Gözlerine baktım, söylediğine sonuna kadar inanan masum bir çocuğun gözleriydi onlar. Hiç konuşmadım. Sadece başımla onayladım. Bir ağaç yapacaktık. O günden sonra bir ağacı nasıl yapabileceğimiz hakkında konuşup durduk. Sürekli bir şeyler deniyorduk ancak yaptığımız hiçbir şey ağaca benzemiyor, kısa süre sonra yıkılıyordu. Sonunda Cercis'in aklına bir fikir geldi. Yiyeceklerin paketlerini ve zemindeki tozu çorbamızla karıştırdı. Bu uğurda gelen tüm çorbamızı kullandık. Çorbanın oluşturduğu yapışkan tortu sayesinde toz ve paket parçaları birbirine yapışıyordu. Ağacımızın gövdesini yapmayı başarmıştık. Zeminden ancak iki metre yüksekliğinde bir ağaçtı bizimkisi. Daha sonra ağaca dal yapabilmek için elimizde ne var ne yok kullandık. Okuduğu bir hikâyede geçen gerçek bir Erguvan ağacının simülasyonunu gördüğünden bahsediyor bizim ağacımızın da öyle olmasını istiyordu. Sonunda su muhafazalarını parçalamayı başararak uzun dallar yapıp uçlarına kırmızı ve mor renkli folyolardan yapılmış küçük çiçekler taktık. Bahçemizin tam ortasında çiçek açmış sağlam bir Erguvanımız olmuştu. Altında oturabiliyor, ortak bildiğimiz şarkıları bıkıp usanmadan tekrarlıyorduk. Artık bir mahkûm gibi hissetmiyordum. Tuhaftı ama hayatımın en mutlu günlerini yaşıyordum. Bir yanı bok, bir yanı bahçe olan uydumuzda belki de Tanrı'nın bile gözlerinden uzakta mutlu olmayı başarmıştık. Ancak Tanrı'nın bile göz atmadığı yerlere Evren Gücü göz atardı. Yaptığımız bahçe sonunda Gardiyan'ın gözüne battı, o da durumu rapor etti. Mekik adadan ayrıldıktan kısa süre sonra içinde Evren Gücü askerlerini taşıyan küçük bir gemi geldi ve askerler tüm bahçemizi, ağacımızı hatta tuvalet için kullandığımız paravanı bile yerle bir ettiler. Onlar ayrılmadan gelen mekik de zemine yayılan parçaları topladı ve gitti. Cercis askerlere karşı durmuş ancak geçici felç yapan ışınla vurulduğu için olan biteni kıpırtısızca izlemekten başka bir şey yapamamıştı, bir kez daha. Onun başına gelenlerden sonra olduğum yerde kıpırdamadan tüm yaptıklarımızın yok edilişini izledim. Askerler ve mekik gittiğinde uydu tıpkı tek başıma yaşadığım günlerde ki gibiydi. Cercis'in maruz kaldığı felç etkisi geçince onun hırsla yerinden kalkıp yemek paketlerini parçaladığını ve su muhafazalarının içini boşalttığını gördüm. Hiçbir şey yapmadan sessizce seyrettim ve sonunda kalkıp yardım ettim. Hatırladığım kadarıyla bu yıkım ve ekim tam dokuz defa tekrarladı. Her seferinde ağacımızı yeniden yapıyorduk ancak mekiğinin her ziyaretinin ardından Evren Gücü'nün askerleri gelip ağacımızı parçalıyor, atıklarını mekikle aldırıyorlardı. Son yıkımın ardından Cercis

yüzünde çocukça bir sevinçle bana baktı. "Öyle büyük bir ağaç yapacağız ki onu yıkmak için geldiklerinde hayret edecekler. Gerçek bir Erguvan yapacağız Leda, tam on metre olacak, tam on metre!"

...

Cercis, hevesle ağacı yapmaya girişti. On metrelik bir ağaç yapabilmek için yiyeceğimizin yarısından fazlasını ve suyumuzun dörtte üçünü döktü. Elimizde kalanlarla mekiğin yeni seferine kadar dayanabileceğimizi sanmıyordum ancak gene de sesimi çıkarmadan yardım ettim. Ağaç bitmişti. Uzun ve kalın gövdeliydi. Birlikte ağacın altında oturduk ve hep yaptığımız gibi şarkı söyledik. Sonra uyumuşum. Uyandığımda Cercis'i göremedim. Acaba ben uyurken askerler gelmiş ve onu alıp gitmişler miydi? Sesim yettiğince Cercis diye bağırdım. Sanki bir yerden cevap gelecekmiş gibi havayı dinliyordum. Sonunda ağacımıza baktım. Cercis kendini mahkûm giysisinden yaptığı halatla ağacımıza asmıştı. Kustum. Onu oradan indirebilecek kadar güçlü değildim. Mekik yüzlerce saat sonra geldiğinde Gardiyan, askerleri çağırdı ve ağacımızı yıktılar. Cercis'in bedenini bir atık gibi paketleyip götürdüler. Kendini neden öldürdüğünü tam olarak anlayabilmiş değildim. O zaman için belki yiyecek ve su ikimize yetmeyeceği belki de dayanma gücünü yitirdiği için ölmeyi seçtiğini düşünmüştüm. Ancak tahliye olup da Evren Gücü'nün beni yerleştirdiği Santarius adlı fabrika gezegende gerçek sebebi öğrendim. Asıl adı Rebnav Kora'ydı. O, İsyancıların liderinin sağ koluydu ve Evren Gücü askerleri tarafından tutuklanıp konuşturulmaya çalışılmıştı. Onu konuşturmayı başaramayınca karısını ve kızını öldürmekle tehdit etmişler ama o konuşmamış ve bu yüzden de ailesi gözlerinin önünde infaz edilmişti. İsyancıların yürüttüğü özgürlük hareketine ihanet etmemenin bedeli ailesine ihanet etmek olmuştu. Fabrikada tanıştığım eski bir mahkûm olan ve mahkûmiyetinden önce Evren Gücü Üniversitesinde Antik Dinler Profesörü olarak çalışan Pani adlı adamın anlattığı bir hikâye her şeyi anlamama yardım etti. Hıristiyanlık denen eski bir inanca göre Peygamber İsa'nın kendisine ihanet eden havarisi Yahuda, kendini bir Erguvan ağacına asmış ve efsaneye göre bu olaydan sonra önceleri beyaz olan Erguvan çiçekleri utançtan kırmızıya dönüşmüşler. Cercis ise Latince adı verilen antik bir dilde Erguvan anlamına gelirmiş. Sanırım o da tıpkı Yahuda gibi kendi ihanetinin ağırlığına dayanamamıştı. Askerler onu indirmek için ağacı yıktıklarında son bir gayretle göğsünden mahkûmlara verilen kimliği söküp alabilmiştim. Mkim3033. Mkim, benim hücre cezamı çektiğim uydunun adıydı. 3033 ise o uyduya gelen 3033. mahkûmu simgeliyordu. Hala cebimde taşıyorum. Ben Mkim3032'yim ya da gerçek adımla Leda Orvin. İşte benim hikâyem böyle sonlandı. Bu hikâyeyi yazıp atık fabrikasından çaldığım bir zaman kapsülünün içine koyacak ve onu uzaya fırlatacağım. Bir gün sizlerden birinin bulmasını umarak..."

Soria, okuduğu sayfaları bıraktı ve kendini dikkatle dinleyen gruba baktı. "Leda Orvin'in yazdıkları burada bitiyor. Değerli Yoldaşlar! Özgürlük savaşçıları! Bu kapsül tam iki yüz yıl öncesine ait ve bizler bugün başlatacağımız özgürlük hareketiyle artık Evren Gücü'nü yıkacak kadar güçlendik. Bizlere ihanet etmemek için ailesinin gözleri önünde katledilişine tanık olan değerli yoldaşımız Rebnav Kora'nın yani Cercis'in anısına özgürlük hareketimize onun mahkûm numarası olan Mkim3033'ü vermeyi öneriyorum."

Kalabalıktan yoğun bir alkış koptu ve orada toplanan bir avuç insan kendileri gibi evrene dağılmış milyonlarcasıyla birlikte "Mkim3033 Özgürlük Hareketi"ni başlattılar. Mkim3033, katılanların her gün daha da çoğaldığı ve tüm evrene yayılmış bir özgürlük hareketidir.
Leda Orvin mi? O tıpkı dediği gibi hikâyesini anlattıktan kısa bir süre sonra öldü. Cesedini gübre olarak kullanmak üzere zengin gezegenlerden birine gönderdiler. Yüz elli dört yıl süren yaşamının son günlerinde duyulmasını sağladığı hikâyenin bir gün tüm evrenin en uzak uçlarında dahi anlatılacağını ummuştu. Öyle de oldu...

SON

Özgeçmiş

Feraye Şahin

13 Haziran 1973 yılında Balıkesir'de doğdu. Sırasıyla Hacettepe, Gazi ve Anadolu Üniversitelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gördükten sonra Dokuz Eylül Üniversitesi G.S.F. Dramatik Yazarlık bölümünden 2011 yılında mezun oldu. Öykü, tiyatro oyunu ve radyo tiyatrosu alanlarında pek çok ödül aldı. Kısa oyunları sahnelenen yazarın bazı öykü ve tiyatro oyunları kitap olarak toplu basımlarda yer alırken radyo oyunları da TRT tarafından yayınlandı. Feraye Şahin evli ve bir çocuk annesidir.